

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Filiz Özdem

Aşk Meçhule Yürür

ROMAN

FİLİZ ÖZDEM • Aşk Meçhule Yürür

YKY

YKY

YAPI KREDİ YAYINLARI

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://ranteey.org>

2.
baskı

AŞK MEÇHULE YÜRÜR

Filiz Özdem (Bakkalbaşı) (İstanbul, 19 Temmuz 1965) İtalyan Lisesi'nden mezun olduktan sonra İÜ Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nü bitirdi, aynı bölümde yüksek lisans programına devam etti. Çeşitli dergi ve gazetelerde şiirleri, yazıları, yorumlayıcı sanat metinleri ve çevirileri yayımlandı. Şehir monografileri hazırladı. İtalyan yazarlardan pek çok kitap çevirdi. Maltepe Sanat Galerisi Yayınları'ndan *Saydam ve Seyirci* (1999) adlı şiir kitabı yayımlandı. *Korku Benim Sahibim* (2007, *Il silenzio della pietra* adıyla İtalya'da yayımlandı, 2018), *Düş Hırkası* (2009), *Yalan Sureleri* (2010), *Rüya Bekleyen Adam* (2013) (2015, Notre Dame de Sion Liseliler Edebiyat Ödülü), *Aşk Meçhule Yürür* (2015) adlı romanları ve çocuk edebiyatı alanındaki kitapları da YKY'den yayımlandı.

Filiz Özdem'in YKY'deki kitapları:

Romanlar

Korku Benim Sahibim (2007)

Düş Hırkası (2009)

Yalan Sureleri (2010)

Rüya Bekleyen Adam (2013)

Aşk Meçhule Yürür (2015)

Doğan Kardeş

Yeryüzünden Binbir Efsane (2010)

Esrarengiz Arkadaşın Fısıldadıkları (2011)

Simay - Ninem Diş Perisi Oldu (2011)

Rosros ile Zenzen (2012)

Baykuş ile Çobanyıldızı (2012)

Sırlarla Dolu Konak (2012)

Efsaneler Diyarı Ejderler, Ecinniler, Gulyabaniler ve Cümle Yaratık (2012)

Zürafa Fazi (2013)

Sütün Yolculuğu (2013)

Zeynep - Benim Güzel Hayvanlarım (2014)

Rüya Ormanı (2014)

Gökkuşakını Kovalayan Kedi (2014)

Yağmur'un Rüyası (2014) / Jasmine's Dream (2015)

Utku'nun Kalemı (2015)

Kulaktan Kulağa (2015)

Efe'nin Beklenmedik Maceraları (2016)

Hoş Geldin Şaşa (2016)

Umudunu Yitirmeyen Sığırcık (2017)

Peki Şimdi Nereye? (2018)

Serçenin Denize Söylediği (2018)

Gizli Anılar Kuyusu (2019)

Dünya Dünya İçinde (2019)

Kitapcan Kanat Çırıyor (2020)

Mutluluk Hediyesi (2020)

Onun Adı Bobik (2021)

Kitap Kurtları İçin:

Hayvanlar Âlemi - Doğadaki Dostlarımız (2010)

Kuşlar Bize Neler Söyler? (2010)

Tavşan Dağa Küserse, Kaplumbağa Koşarsa (2011)

Pirenin Yorganı, Karıncanın Rüyası (2011)

Eşek Dersem Çık, Keçi Dersem Kaç (2012)

Kedinin Kanadı Olsa (2013)

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

FİLİZ ÖZDEM

Aşk Meçhule Yürür

Roman

YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları - 4393
Edebiyat - 1237

Aşk Meçhule Yürür / Filiz Özdem

Kitap editörü: **Devrim Çakır**
Düzeltili: **Cennet Türker**

Kapak tasarımı: **Nahide Dikel**
Sayfa tasarımı: **Mehmet Ulusel**
Grafik uygulama: **Akgül Yıldız**

Baskı: Asya Basım Yayın Sanayi Tic. Ltd. Şti
15 Temmuz Mah. Gülbahar Cad. No: 62/B Güneşli - Bağcılar / İstanbul
Telefon: (0 212) 693 00 08
Sertifika No: 36150

1. baskı: İstanbul, Mayıs 2015
2. baskı: İstanbul, Şubat 2021
ISBN 978-975-08-3218-5

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş. 2015
Sertifika No: 44719

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 Faks: (0 212) 293 07 23
<http://www.ykykultur.com.tr>
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
[facebook.com/yapikrediyayinlari](https://www.facebook.com/yapikrediyayinlari)
twitter.com/YKYHaber
[instagram.com/yapikrediyayinlari](https://www.instagram.com/yapikrediyayinlari)

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

İçindekiler

BİRİNCİ BÖLÜM Mürekkkep Ölümler

Kardeş Hayatlar • 9

Nedir Hükmümüzdeki? • 11

Bizi İnciten Aşk Değil • 19

Başka Türölü Olmak • 23

İşaret Koymak • 25

Zamanın Değmediğı Sonsuz Şimdi • 28

Bütün Gece Yazdıklarımı Sildim • 32

Hiç Birleşmediğimize Göre Ayrılmamız da Söz Konusu Olamazdı • 35

Kılık Değıştiren Korkular • 38

Vazgeçmek • 41

Konuşan Su • 47

Hüsrân • 51

Yağmurlu Bir Gün • 55

En Uzak ve En Soñ Dal • 61

Teslim Olmak • 64

Başâ Bela Eşyalar • 67

Yoldaş Olmak • 71

Sessiz Anlaşma • 78

Büyük Şaka • 84

Ruha Nakşolan Acı • 85

Yolculuk • 89

İKİNCİ BÖLÜM

Son Dördün

- Akıl Çekildiği Zaman* • 93
Keşke • 96
Kara Gelin • 99
Gölgemizden Eksilenler • 103
Tesadüf • 106
Yeniden Çocuk Olmak • 110
Yas • 111
Zehir • 114
Zehirli Yas • 120
Uğultulu Yok Oluş • 121
Hiçlikte Buluşanlar • 124
İsten İbaret Hayatlar • 126

BİRİNCİ BÖLÜM

MÜREKKEP ÖLÜMLER

Kardeş Hayatlar

Bir hayat, kendisiyle birlikte pek çok hayatın kardeşi olan bir hayat, neresinden tutup da anlatılır? İlk nereden başlanır? Hangi an, en doğru andır? Doğru nedir? Yanlış olmayan mı? Yoksa hakiki olan mı? Bizlerin hayatının hakikati, adına zaman denen akışkan yüzeyin neresine ilişik? Bir boncuk, bir düğme, bir yara, bir soluk ya da ne bileyim ben, her ne ise. İlk başlangıç noktası neresi? Benim doğduğum an mı? Daha öncesi mi? Ne kadar öncesi? Hiç bilmiyorum.

Neyse... Bir gün, “Göz alabildiğine uzanan bir tarlada, sarı başakların arasında yatan birer ceset olarak bulsak kendimizi!” deyince, Meltem çok korktu. “Abla!!” dedi.

“Üç kadın kaldık Meltem!” dedim. Kardeşim bana tedirgin gözlerle baktı. Herhalde delirdiğimi düşündü.

“Her birimiz, yattığı yerden konuşsa. Sen, ‘Şimdi göğemi mi yükseleceğiz?’ diye sorarsın herhalde.

Annem, ‘Ben yüksekten korkarım!’ der.

‘Ben de derinden!’ derim.

Birbirimizi hemen tanırız.

Göz alabildiğine uzanan bir tarlada, sarı başakların arasında yatan üç ceset.

Sen, annem ve ben.

Üstümüzde, hiçlenmiş varlığımızı yüzümüze vuran sonsuz gök uzanır. Kuş sesleri ve başakların etrafında dönen sineklerin vızıltısından başka hiçbir ses işitilmez. Belki, uzaktan köpek havlamaları...

Ve üçümüz bir ağızdan haykırırız:

‘Bize yeni bir hayat bahşedilmesini istiyoruz!’ Hııı, olmaz mı?’

“Abla, böyle kitabi laflar sıraladığında korkuyorum senden!” diyen Meltem öyle bir baktı ki yüzüme, bu defa ben onun delirdiğini sandım.

“Meltem be! Bu hayatlarımız olmadı! Hiç gün görmedik! Keşke yeniden başlayabilsek!” İşte, kitabi olmayan gerçek. Süssüz, pırl-

tısl, dümdüz, doğrudan, gündelik kelimelerle art arda dizilmiş durumumuz.

Nereden ve nasıl başlayacaksak!

Nedir Hükmümüzdeki?

Cemal Süreya Sokağı'na bakan geniş, aydınlık bir salonu vardı evin. Bitişik nizam binaların, birbirinin karşısında yüksek beton setler oluşturduğu bu sevimsiz Kadıköy caddesinde, salonundan bakıldığında önünde upuzun bir boşluk, nefes aldırın bir aralık açılan, böylesi bir daire bulmak şansı. Üstelik sahibinden. Adam avukattı. Oraya taşındıktan sonra bir gün, binayla ilgili bir tamirat meselesi yüzünden onunla telefonda tartışırken, “E canım kaç yıllık bina! Biz yeni kiracıyız, neden ödeyelim?” dediğim için, Abidin günlerce başımın etini yemişti.

Bir eve taşındım mı, birkaç saat geçmeden ev yuvaya dönüşür. Perdeleri takılır, yataklar serilir ve mutfak çay demlenecek, çorba kaynatılacak kıvama gelir.

Nursel Teyzem, hayatta böylesine becerikli olmama hep şaşar. Her şeye çok şaşan, çocukça hayretini hiç yitirmemiş, hayallerine tutuna tutuna bu dünyaya inip çıkan bir peridir bence kendisi. Onunla Baylan Pastanesi'nde tanıştık. Eski zaman âşıkları gibi birbirimizin gözünün içine baka baka tanış olduk. Epey gözyaşı döktük o gün. Geçmiş zaman, şimdi neden ağladığımızı hiç hatırlamıyorum. Birbirimizi ağlatabilecek tuhaf bir güce sahiptik ikimiz de. Sadece bunu biliyorum. O, çocukluk yıllarında, milletin yok ip atlayıp yok top hoplatarak gürültü ettiği bir piknik sefasında, kitap okumak üzere asırlık bir ceviz ağacına çıkıp orada uyuyakaldığı, büyüklerin döne döne arayıp da, “Anam nehre mi düştü, göl mü yuttu, cinler mi kaptı götürdü bu kızı?” diye diye kara yaslara battığı kayıp gününün akşamında, mahmur ve şaşkın gözleriyle ağaçtan inerken, ağaca çıkan kız değilmiş artık. Bilmem. Bana öyle anlatmıştı. Bunu anlatırken, “Kafasını kaldırıp yukarı bakmak gelmemiş kimsenin aklına!” diyor, o ince, çocuksu sesiyle kahkahalar atıyordu.

Ne diyordum... Vay! Ben elin adamına nasıl “canım” dermişim! Abidin başkalarının yanında bazen çok ters davranırdı bana. “Abi-

din, o canım, muhabbet belirten canım değil! Kızgınlık belirteni, pes artık anlamına...” diye açıklamaktan bitap düştüm.

Böyle zamanlarda hep alttan alırdım. Kâh yanda sallanan, kâh kucağımda sahipsizmiş gibi duran ellerimi yumruk yapardım mutlaka. Şimdilerde pek moda olan iletişim uzmanları o hallerimi gör-seler, bastırılmış bir öfkeyle dolu olduğumu, savunmaya geçerken saldırganlığımı denetlemeye çalıştığımı falan söylerlerdi mutlaka. Halbuki o anlarda, avuçlarıma bıraktığı yaralı kalbini başkaları da görecekmış gibi hissettiğim, onun hassas emanetini kimseye göstermek istemediğim için sıkardım avuçlarımı. Bende ki emaneti sebebiyle hoyrat davrandığını düşünürdüm.

O kışın son ayının yirmi ikisinde, eve taşındığımız gün hamile kaldım. O gece yorgunluktan ölüyordum. Yarı uyanık, yarı uyuklar halde, televizyonun karşısındaki yeşil kadife kaplı koltuğa serilmiştik. Abidin saçlarımı okşuyordu. İşte o gece, o yeşil koltukta, o zamanlar televizyonlar kumandalı olmadığı için kalkıp kapatamadığımız; son yapılan anket sonuçlarına göre üç büyük ilde SHP’nin önde olduğu, dövizin fren tutmadığı, Baykal’ın Özal’a hesap sor-alım dediği, Tahran’dan büyükelçimizin çağırıldığı, türbanın Türkiye’de serbest bırakılmasının istendiği, Berat Kandili haberleri eşliğinde ve bütün bunlara rağmen duygulu ve yumuşak bir sevişme sırasında hamile kaldım.

Abidin gerçekten çok kıskançtı. Bazen burnumdan getiriyordu. Her akşam, ışıklar yandı mı evin keten perdeleri niçin kapatılmıyor diye didişirdi benimle. Bir yandan bana söylenir, bir yandan da perdeleri çekerti. O sırada, pencere önünde dizili saksılardan birine mutlaka ayağı takılır, o sinirle bir küfür savururken, ben koca göbeğimi devirmiş saltanat sultanı gibi koltukta yattığım yerden melul melul yüzüne bakardım. Nursel Teyzem nasıl ağaçtan inerken, çıktığından başka biri idiyse, ben de hamile kaldığımdan beri başka biriydim. Abidin söylene söylene yere döktüğü toprakları sü-pürürken, ben kendi içimde çıktığım uzay gezisinin garip yolcusu olarak bedeninden muaf bir hayalin tatlı salınışı içinde ona hafifçe gülümserdim.

Yaşadığın ânın içinde kendini yetişkin sanıyorsun. Halbuki, üzerinden yıllar geçtikçe, hafızanın fotoğrafhanesindeki karelere baktıkça, insanın burnunun direği sızlıyor, hayata ve kendisine karşı içi merhametle doluyor. Meğer çocukmuşuz hep...

Neyse! Bu evi ben bulmuş, ama bulduğum gibi de, “Burada oturmam ben!” diye tutturmuştum. Abidin bu takıntıma hiçbir anlam veremiyordu. “Bu ev kaçmaz! Hem işe çok yakını!” diyor, başka şey demiyordu. Yoo, diyordu. “Mercan abartma! Abartma!” diye başıma kakıyordu.

Abartıyor olabilirdim, ama birinin bana “Abartma!” demesi, bu Abidin bile olsa, sinirime dokunuyordu.

Evin arka cephesi, binaların arasındaki ağaçlı bir avlu-bahçeye bakıyordu. Bir gün, tatlı bir yaz ikindisi, arka balkonda ipe çamaşır asarken, birden karnıma tuhaf ağırlar saplandı, ardından bacaklarımın arasından kanlar süzüldü. Hemen annemi aradım. Taksiye atladığı gibi geldi. Abidin, neden ona haber vermeyip de annemi çağırdığımı anlamadığını söyledi. Ben deli miymişim? “Yoo,” dedim, “sen kaç kez hamile kaldın? Annem kaç çocuk doğurdu.” Bu arada doktoru aramıştım. Bir iğne yazdırdı. İğneyi vurdurduktan sonra yatmamı tembihledi. Gebe kadınlar kollarını kaldırıp yukarı uzanarak herhangi bir iş yapmamalıymış. Ben ne bileyim! İlk defa doğuracaktım. Çocuğumu düşüreceğim diye çok korktum. Eczane de iğneyi yaptırdık. Beş dakika yürüme mesafesindeki yerden, yirmi dakikada yürüyerek zor geldik. Annem koluma girdi. Yürürken hiç durmadan, “Tamam yavrum, geçti yavrum, korkma yavrum!” diye tekrarlayıp durdu. Elini tuttum. Çünkü sanırım o daha çok korkmuştu başıma bir iş gelecek diye. İğne yapıldıktan sonra sağ bacağımı neredeyse atamıyordum. Müthiş bir uyuşma geziniyordu içinde ve sanki başkasına ait bir bacağı sürüyordum. Uyuşan bacağımla sürerken, annemin bize arada sırada, “Ana olunca anlarsınız ancak evladım!” diye söylenmesi çınladı kulaklarımda. Ardından öfleyip pöflediğimiz bu laf, demek doğrudu. Doktor muayenesinde, içimde duran et parçasının kalp atışlarını ilk duyduğumda heyecandan öleceğimi sanmıştım. İçimde, kendi kalbimden başka bir kalp daha atıyordu. Bu öyle tarifsiz bir duyguydu ki! Bir bebeğin biyolojik oluşumunun bilimsel açıklamasını bilmek, savrulduğum akıldışı evrenden çekip alamıyordu beni. Bedenim bir mucizeye ev sahipliği yapıyordu, kendimi çıldırarak gibi hissediyordum. Aklım almıyordu olan biteni. Karnım bir büyü sandığına dönüşmüştü sanki. Ellerimle karnımı sıvazlıyor, etten duvarın üstünden, kendi etten duvarımın üstünden, arkasında kımıldanıp duran, telaşla ve hızla oluşan, bir kan topundan insana dönüşen yavrumu selam-

liyordum. Ne tuhaf! Onu seviyordum. O neye benzeyeceğini hiç bilmediğim yabancı, yeryüzünde en aşına olduğum varlıktı. Benden bölünüp üreyen parçamdı. Ve onu, hiç bilmediğim, tanımadığım bir duyguyla seviyordum. Ölesiye. Hah! İşte, abartıyordum. Böyle laflar ederken, zevkten kendimden geçiyordum. Kendimden geçmeden kendime baksam, belki başka şeyler görecektim. O zamanlar, ne de olsa çocuğum sadece benim içimdeki bir varlıktı. Henüz benden hiçbir şey talep etmiyordu, onu zihnen, kalben seviyordum. O zaman, ölesiye lafı kolaycacık çıkabiliyor insanın ağzından, değil mi? Kimse sana kendi varlığını, seçimlerini, isteklerini, kişiliğini dayatmadığı, sana hayır ya da dur demediği, sana sınırlar çizmediği ya da senin koyduğun sınırları aşmak istemediği, hükümlanlığını ya da kurduğun oyunu bozmadığı sürece... Öyle işte, hayallerinde, canının istediği gibi eğip bükerek birini sevmek ne kolay, değil mi? Hiç mızıkçılık etmeyen, hiç canını sıkmayan, tamamen senin hükmünde olan birini...

Eve ilk girdiğimde, hemen kapının karşısındaki odaya bakmıştım. İşte bu oda, “Bu evde oturmam!” diye inat etmeme neden olan odaydı.

“Kiralık” yazısını görünce, kapıcının zilini çalmıştım. Adam bana evi gezdiriyordu. Bu karanlık odaya girdim. İki binanın arasındaki dar aydınlığa bakan, yerden tavana uzanan penceresinin önüne geldim. Durdum. Çirkin görünüşlü, toz içindeki aydınlığa baktım. Birden içim ürperdi. Kapıcıya teşekkür ederek evden çıktım, hızla basamaklardan indim. Abidin’in aşağı sokaktaki işyerine attım kendimi.

“Beğendin mi evi? Ne oldu?” diye sordu.

“Ben oturmam o evde!”

“Niye?”

“O evde, evin karanlık odasında biri intihar etmiş. Hem de kendini asarak...”

“Bu da nereden çıktı? Kapıcı mı söyledi?”

“Yoo! Kimse söylemedi. Ben anladım, hissettim...”

“Gözünü seveyim Mercan, abartma yine...”

Peki, madem öyle, abartmayayım. Bu hayatta ve hayatla sürekli barışta olma, bu söz dinleme, bu vasatlaşma hali içimi şişirse de... Abartmadım. “Anlamsız” hissimi içime koydum ve evi tutmaya ka-

rar verdiğimizizi söylemek üzere ev sahibini aradım. Bu hissin, evin bir şairin adının verildiği bir sokağa bakmasının sevincini gölgelemesine izin vermedim. Hem ileride, Nursel Teyze oturduğu için bu sokağı daha çok sevecektim. Bu sokak ve civarıyla ilişkim, o evden taşındıktan sonra da sürecekti, çünkü Seta Teyze'nin de iki yan sokağında oturduğunu öğrenecektim.

Bir gün evde temizlik yaparken, Abidin'in bana hediye getirdiği, bir metreden uzun boylu, şişko göbekli o cam şişeyi (benim göbeğimin de ondan geri kalır yanı yoktu) yıkamak üzere banyoya götürdüm. Dalındaki yuvasından düşmüş, henüz uzamamış tüyle-
rinin altında pembecik eti, damarlarının içinden yaşama tutunma itkisi seğiren, daha gözleri açılmamış bir kuş yavrusunu avucuna almanın özeniyle başından tutup banyo küvetine usulca bıraktım. Seramik zemine dibinin yavaşça değmesiyle yükselen gürültü ve şangırtıyla donakaldım. Küvetin içi cam kırıklarıyla doldu.

Şişenin cam parçasına dönüşmüş halinde, yüzlerce kırık gözden anlamsızca bana bakan dağınıklığında hapsoldüm. O an bildim. Zor bir doğum olacaktı. O an. Hayır! Zor bir doğum değil. Daha fazlası olacaktı... Sonradan...

Birden elimi karnıma götürdüm. Doğuracağım çocuğun başına ileride bir felaket geleceği hissiyle doldum. Sanki bir kehanet çakması ânıydı. O an kendimi çok kötü hissettim. Bu histen kimseye söz etmedim. Dillendirmezsem gerçekleşmez, kader çemberlerinin içinde kaybolur gider diye umut ettim. Bütün kalbimle bu umuda sarıldım. Olacak her şeyin benim hükmümde ve iznimde olacağı umuduna.

Bir dev, karnımın içinde düğümlenen halatı çekiyordu sanki. Çatırdarak yıkılıyordu içimin direkleri. Bedenim ile bilincim arasındaki ilişki bitti. Ameliyathanenin donduruculuğunu bile artık hissetmediğim soğukunda, masada külçe gibi yatıyordum. Ne için orada olduğumun farkında değildim. Öldüğümü düşünüyordum. Ya da ölmekte olduğumu.

Meğer ölen ben değilmişim. Anasının etinden, kanından oluştuğu ilk yatağından çıkamayan, o karanlık koridordan fırlayıp dünyaya düşemeyen kızımış. Meğer kalbi o uzun yolculuk sırasında iki kez durmuş. Daha doğmadan iki kez ölmüş. O cam şişe

gibi patlayıp dağılmaya yüz tutmuş ciğerleri. Bu yüzden kendimi hep suçlu hissettim. Becerip de bir çocuğu doğru düzgün doğuramadım diye. Ya ona bir zarar gelseydi!

Kızım yedi-sekiz aylık olup da sebze çorbasına başladığım günlerdi. Kapı komşum yalnız yaşayan yaşlı bir kadındı. Bu eve taşındığımızda, yanında kızı vardı. Çok geçmeden kızın hali tavrı değişti, bir havalandı, saçlar başlar, bir seksapel... Kısa bir süre sonra nişanlandı. Arayı uzatmadan evlendiler genç adamlarla.

Öğretmen emeklisi yan komşumun yalnızlığı içime dokunuyordu. Arada ziyaretine gidiyordum. Kızıma gün aşırı pişirdiğim sebze çorbasından koca bir kâseye dolduruyor, bir elimde kâse, diğer kolunun altında Yeşim, kapısını çalıyordum.

“Biz geldiiik!” Niye salakça bir neşe kuşanıyordum kapısını çaldığımda, bilemiyorum.

İşte bu günlerden birinde, üst katta oturan kadının evde sürekli topuklu terlikle gezmesine sinir olduğumu, kapıcıyla kaç kez haber gönderdiğim halde hiç orali olmadığını anlatırken, kadıncağızın yüzü değişti. Duyduğum şey karşısında, az kalsın Yeşim’i kucağımdan düşürüyordum.

“Yavrum, Emine Hanım’ın yıllar önce oğlu intihar etti! Sonra biraz tuhaflaştı zavallı!”

Birden ağızımdan fırlayan sorunun cevabı da tüylerimi diken diken etti.

“Hangi odada?”

“Karanlık odada...”

Apar topar kalktım. Ben kapıdan çıkarken, yandaki aynada onun yüzünü gördüm. Ne olduğunu anlamayan şaşkınlık dolu bir ifadeyle bakıyordu ardımdan.

Sanki Abidin’den değil de bir ölüden, genç bir adamın ölüsünden hamile kalmıştım!

Ben onu fark ettiğime göre, o da beni fark etmiş olmalıydı. Demek o zaman, bizim eve inmişti. Daha ben kapıcıyla evi gezerken, intihar etmiş olduğu odanın bir alt katında beni karşılamıştı. O oda, onun ölüm odasının izdüşümüydü. O şeyeyi bile o çarpmıştı belki küvete... Kendini belli etmek için. Fasulye ayıklarken bıçağı parmağıma sürüp kanatan belki o idi. Abidin’le sevişirken açık

pencereden perdeyi kımıldatan rüzgâr değil, pekâlâ o olabilirdi. Yoksa seviştiğim Abidin değil miydi? Yoksa o kayıp ölünün ruhu mu yapışmıştı kızıma da bir kader gibi? Gecenin sessizliğinde duvarlardan gelen çıtırtılar ondan geliyor olmalıydı. Halının püskülünü kaldırıp ayağımın takılmasıyla yere düşmeme sebep olan da o idi belki. Benimle konuşmaya çalışıyordu. Belki Abidin'i de o ihbar etmişti. Neden olmasın? Hatta, Okşan'ı bile başıma bela eden o olabilirdi. Ne istiyordu bu ruh benden?

Düşündüklerimi kimseye söylemedim. Meltem'e asla anlatamazdım. Kaybedildiğini sandığım, nice uğraştan sonra izini bulduğum, sonunda yuvasına görünürde sapasağlam, ama görünmeyen bir sürü yarayla dönen Abidin'e de...

Bir kez bile görmediğim, neye benzediğini bilmediğim Emine Hanım, o günden sonra sabahın erken saatlerinden itibaren tıkır tıkır evinde yürüdükçe, o topuklar sanki benim kalbime battı. Nefes almakta güçlük çektim. O evde korkularımı bastırarak yaşayabilmek için, onun topuk seslerinden bir müzik oluşturmaya çalıştım. Derin derin soluk alıp içimde tutarak tıkırtıları derledim, başka şeyler düşündüm. Önceleri o topuk sesleriyle gelip beni esir alan, sonra o sesleri duymadığım zamanlarda da mustarip olduğum boğulma hissini, kendi başıma alt etmeye çalıştım.

Başardığımı sanıyordum. Derken yıllar sonra bu başarıım, hiç beklemediğim bir anda bir olayla tuz buz oldu. Yeni yeni tanınmaya başlayan müzisyen bir kız arkadaşımız, bir barda çalışmaya başlayacaktı. Kızlar grubu toplandık, bir akşam barın ortamını görmeye gittik. Ben ki hiç sevmem bu tür eğlence yerlerini. Abidin, beni almaya geldiğinde tir tir titriyordum. Gece sona ermeden Abidin'i aradım, gelip beni almasını istedim. Arabada eve doğru giderken, merak içinde, "Ne oldu?" diye sordu durdu. "Hiiiç!" dedim sadece, "Eve gidelim!" Çok fena midem bulanıyordu. Sanki bedenimden ayrı, bir de ruhsal bedenim vardı ve o ruhsal bedenin ruhsal midesi bulanıyordu. Ele gelmez midenin bulantısını sadece ben hissediyordum. Kussam, bedensel midemdekileri değil, ruhumu kusacaktım. Boğuluyordum.

Sahneye çıkan ufak tefek, sakallı şarkıcı, Ferhat Tunç'un "Ceryana, zincire boyun eğmedik / Direndik, direndik işkencelerde" diye başlayan şarkısını söylemeye başladığında, bizim masaya gelip

çöreklenen, o günlerde henüz pek meşhur olmamış gazeteci genç adama sinirli sinirli bakıp duruyordum, işte tam o sırada millet sahneye doluşup göbek atmaya başlamasın mı bu şarkı eşliğinde! Birden kalbim sıkıştı, nefes alamadım. Gözlerim yuvalarından çıkacak gibi oldu. Genç adam bana ne olduğunu anlamaya çalışan endişeli gözlerle bakıyordu. Masadan kalkıp kapının önüne dar attım kendimi. Nasıl bir dünyada yaşamaya başlamıştık biz? Neler oluyordu? Beynime sivri topuklar batıyordu. Evladını kaybetmiş bir annenin, bastığı dünyaya kendisini daha da yabancılaştıran, tıkr tıkr seslerle, ritmik ve sinir bozucu bir müzik, bir ölüm ve delilik ağıtı eşliğinde hafifleyen topuklarına yapışıp ayrılan terliğinin sivri topukları saplanıyordu benliğime. İnsan bir terliğin üstünde yürüye yürüye ölebilir mi? Yürüdükçe daha çok hem de...

Evde dolandığını düşündüğüm ruhla ilgili içimden geçenleri sadece Nursel Teyze'ye anlattım. Gözlerini merak ve biraz da endişeyle açarak dinledi beni. Onun için rüyalar, hayaller, sanrılar ya da gerçek, hepsi aynı şeydi. Farklı kılıklarda gezen kardeşler... Bazısı öz, bazısı üvey. Kimine cömert davranılmış, kimine hoyrat.

Nursel Teyze bir süre sessizce limonlu açık çayını yudumladı. Bu dünyadan düşecekmiş de, iki eliyle sıkıca kavradığı incecik bardak kendisine sahip çıkıyormuş gibi, umutsuz ama bir o kadar da kararlı tutuyordu önünde, masada duran bardağı. Sonra, çok önemli bir sır vereceği benzer bir yüz ifadesiyle bana doğru eğildi, dilini ağzında şaklattı ve hiçbir şey söylemeden geri çekilip sandalyenin arkasına yaslandı.

Sorar gözlerle yüzüne bakıyordum. Pastanenin arka kısmında, tepemizdeki sarmaşıkların güneşi kesip oturduğumuz bölümü gölgelediği yerde, öyle yan yana oturmuş bakışıyorduk. Pusetine uyuklayan Yeşim uyanıp mırıldandı. O an dikkatimiz ona yöneldi. Nursel Teyze birden Yeşim'e abartılı gülücükler atarak, "Ah benim şeker maydanozum, ılık hoşafım, tatlı karabiberim!" gibi tuhaf sevgi sözcükleri ederek, kendisini kurtardığı için müteşekkirmiş gibi muhabbetle, minnetle baktı. Neden kurtulduğu ise müphemdi.

O konuşma öylece kaldı. Sadece, kalkarken, "Ürperdim!" dedi.

Bizi İnciten Aşk Değil

O zamanlar çok gençtim. Kimin ne derdi varsa, müsebbibi benmişim gibi davranıyordum. Merhamet yakama yapışmıştı, elimi kolumu bağılıyordu. Mutlu olduğum için kendimi suçlu hissediyordum. Mutluluk derken, büyük şeylerden söz etmiyorum. Bir duygu olarak mutluluğun insanla yaşamasını kastediyorum. Yoksa, dünyayı dolduran gelmiş geçmiş bütün acılar, bende sızacak nice çatlak bulmuştur çocukluğumdan beri. Yine de, taşa toprağa bakmak bile yeterdi kendimi mutlu hissetmem için.

Üniversite yıllarında, Okşan'ın Pangaltı'daki, tek odasında kiracı olduğu evine ilk gittiğimde içim parçalanmış, o sobaya odun atarken, onu kendi yaşadığım eve götürdüğüme bin pişman olmuşum, ama iş işten geçmişti.

O zamanlar babam hayattaydı. Sabahları kızarmış ekmek kokusunun inatla bütün odalara sızdığı, uykudakileri tatlı tatlı uyardığı kocaman bir evdi bizimki. Annemin biz ders çalışırken badem kavurup şeker yakarak yaptığı şekerlemeleri ayaklarını sürüye sürüye, hiç ses etmeden getirip masaya bırakmasının, bize mısır haşlamasının, kekler poğaçalar pişirmesinin, sabahları erkenden kalkıp hazırladığı kahvaltının Okşan'ın dünyasında neleri kabarttığını, mutlu mutlu çevresine bakınırken, onun aslında nasıl içten içe öfkeyle bilendiğini nereden bilebilirdim! Yere serilen bir yatağın üstüne yayılan mis kokulu çarşafın, yorganın üzerine atılan tüylü bir battaniyenin, yıkanıp ütülenmiş çamaşırların çekmecelerime yerleştirilmesinin, annemin şişte oynattığı parmaklarının altından süzülen, benim için örülen bir kazağın onu nasıl incittiğini ne bilecektim? Elbette hiçbir şey anlamadım. Yaşadığı eve ilk kez gittiğimde içim cız etti.

Ne annesinin, ne babasının lafını ediyordu Okşan. Sanki sonsuz ve yasak bir arzudan doğmuştu.

Ben zaten insanlara pek soru sormam, ancak anlatırlarsa dinlerim. Bu kızın kimi kimsesi yok muydu? Ona bu adı koyan insan-

ları aslında merak ediyordum. Bu nasıl bir isimdi? Okşan... Okşan... Okşan... Bazen hecelere bölüyordum adını: Ok-şan. Şan ve ok. Askerî bir rütbeymiş gibi tekrarlayıp duruyor, konsomatrislerin takma adlarına benzeyen ifadesinden kurtarmaya çalışıyordum. Üstüne üstlük onun gözünü diktği çocuk bana hayrandı. Tabii Okşan, adının gerektirdiği duygularla doluyordu. “Ama bu defa farklı, ben âşığım!” diyor, mutluluktan havalara uçuyordu. Önüne gelenle yatmaya alışkindi. Onu her isteyene gidiyordu. Onu istemeyeni de koynuna almayı biliyordu.

“Hiç korkmuyor musun?” diye soruyordum. “Tanımadığın etmediğin, merhaba dediğin adamlarla yatıp kalkmaktan çekinir azıcık insan... Manyak mıdır, sapık mıdır, hastalığı mı vardır?”

“Ben senin gibi kavanozda değil, Kasımpaşa’da büyüdüm kızım!” diyordu. Hayatını hovardaca yaşamaktan hiç çekinmiyordu.

Okşan’ın başına bir iş geleceğine dair ne zaman endişeye kapılsam, birden bulutlar aralanıyor, aklıma Francesco geliyordu. Abidin’le tanışmadan önce Beyazıt’ta, Çınaraltı’nda tanışmıştım onunla. Esmer yüzü, derin derin bakan ela gözleri bütün canlılığıyla hâlâ aklımda. Şu İngilizceyi bir türlü sevip doğru düzgün öğrenemedim, ama Akdeniz dillerine yeteneğimi herkes takdir eder. O kursa git, bu kursa git, sağda solda gördüğün İtalyan, Fransız, İspanyol turistlerle hemen ahbap ol derken, söktüm hepsini. Francesco benden on yedi yaş büyüktü. Tiyatrocuymuş. Ona memleketteki faşizmden söz ederken, kendi memleketinde durumun hiç de sanıldığı gibi olmadığını anlattı. Güya demokrasi vardı. Ama bir komünist olarak kirasını ödeyebileceği bir salon tutamamaktan mustarıptı. “Bizi de parayla terbiye ediyorlar!” dedi.

İlk kez geldiği Türkiye’de kendisine Pavese’den, Lorca’dan, Neruda’dan söz eden genç bir kızla karşılaşmak onu çok şaşırtmıştı; çünkü o, ahalinin feslerle, feracelerle gezdiği bir memleket beklerken kendini modern bir ülkede bulunca zaten afallamıştı, ama benim gibi “bilgili” bir genç kızla karşılaşacağı da hiç aklına gelmemişti.

Francesco ile Ada vapurunun arka kısmında korkuluklara dayanmış, ardımızda bıraktığımız beyaz köpükleri seyrediyorduk. Rüzgâr, aynı uzunluktaki kara saçlarımızı birbirimizin yüzüne çarpıyordu. Arada sırada hiç konuşmadan, sadece gülümseyerek birbirimize bakıyor, iç geçiriyorduk. Hayatımda öyle derin derin

bakan gözler görmedim desem yeridir. İnsanı hiç incitmeyeceğine yemin eder gibi aşkla mühürlüydü gözleri Francesco'nun...

“İnsanı en çok inciten şeydir aşk!” diye bilmiş bilmiş konuşurdu büyük amcamın kızı Aycan. “Hııı!” derdim hep. Bir de onun büyüğü vardı: Nurcan... Nurcan geçkince yaşlarda doğurmuştu. Zehir gibi bir kızı vardı: Lâl. Daha ilkokula başlamamıştı o zamanlar; ölüme takmıştı kafayı. Annesine ikide bir ölümden sonrasında ilgili sorular soruyordu. Bir gün, “Anneee, hani sen yaşlanıp öleceksin ya... Hani ben de öleceğim yaşlanınca... Sonra buluşacağız değil mi?” dedi. Bir an durakladı. “Peki anne, orada seni nasıl tanıyacağım?”

İşte bu soruyu duyduğum an, gözlerimden yaşlar fışkırdı, Japon çizgi filmlerindeki kızlar gibi ağlamaya başladım. Odadan fırlayıp çıktıktan sonra banyoda epey gözyaşı döktüm. Kendimi toparlayıp yanlarına giderken, koridorda yine kalakaldım.

“Peki anne, orada kim doğuracak seni?”

Nasıl bir çocuktuk bu böyle, içine şairler, filozoflar, bilgeler kaçmış... Aynı hızla, yine yaşlar doldu gözlerime.

Nursel Teyze'yle de, Seta Teyze'yle de her bir araya gelişimizde ölümlerden konuşurduk mutlaka. Ölüler bize iyi gelirdi. Benim inançsızlığım böyle hafifliyordu belki. Ya da ölümleri sürekli anarak, onları ölümsüzleştiriyorduk...

Nursel Teyze'yle sık sık buluşuyorduk. Hava kötüyse pastanelerde; iyiye parklarda, bahçelerde, deniz kıyısında oturuyor, bazen sürekli konuşuyor, bazen de küsmüşüz gibi tek söz etmeden etrafı seyrediyorduk. Konuşamız geldiğinde birbirimizi dinlemekte güçlük çektiğimiz de oluyordu. Lafı birbirimizin ağzından alıyorduk, hoyratça olmasa da aceleyle. Ne de olsa zaman geçiyordu ve biz ayrıntılarıyla anlattığımız pek çok şeyin yavaş yavaş dallarının budandığını, geçmişin gitgide bulanıklaştığını; söylenenlerin, eyllenenlerin, olup biten her şeyin biçimsiz bir bulutsuya dönüştüğünü, geriye sadece ve sadece belirsiz duygu izlerinin kaldığını fark ediyorduk. Her şey tek tek kayboluyordu. Bazen de bütün acı tatlı anılar renkli ya da çoğunlukla devasa boz hamur toplarına dönüşüyordu. Rastgele oradan oraya yuvarlanıyorlardı. Kaç kaçabilirsen!

Neden yaşamak bu kadar ağır bir yüke dönüşüyordu bazıları-
nın ellerinde? Kim cevap verebilir buna? Ben değil... Ben soru sor-
mada azıcık becerikli olabilirim, ama kuşkusuz, cevaplarda acemi.
Lakin, yüksek adalet duygusuyla her zaman pek gururlanan terazi
burcu Nursel Teyzem nazikçe, “Kantarın topuzunu kaçırmayalım
aman! Cevabını bilmiyorsak bile, hiç değilse doğru soruları sora-
lım!” diye ısrarcı bir tavırla sözlerini tekrarladı.

İyi de, doğru neydi ki?

Yolda yürürken, Abidin’in koluna göğsümü dayardım hep. Gizli bir
aidiyet ve güven anlaşması gibi bir şey. Çok sevdim Abidin’i ben.
Yine de Francesco’nun gözleri arada sırada aklıma düşerdi. Sulta-
nahmet’teki otelinin önünde vedalaşırken, “Burada vedalaşmaya-
lım, bu gece yanımda kal!” deyişi, dün gibi aklımda. Hayatımda
uzun süre duraksadığım ilk an. “Gideyim ben!” Uzun bir bakışma.
O gözlerde kaybolma, çırpınma, yok olma isteği. “Gideyim!” Bir
boyun bükme. Sarılma. Sonra dönüp dönüp el sallama otelin kapı-
sında dikilmiş adama.

O eksik gecenin hayali içimde salındıkça onu unutamadım.
Sonra neleri unutmak zorunda kalmadım ki!

Bizim eve temizliğe gelen Antepli bir kız vardı. Adı Songül. Bir gün
memleketten kaynanasının gönderdiği nevaleden getirdi. Öğlen ye-
mekte elime aldığım, bildiğimden farklı bir sap terenin yaprakları-
nı koparıp koparıp yerken, “Aplam!” dedi, “Öyle yenmez o, sapiylan
yiycin. Çok naziktir, hiç incitmez seni...”

O zamanlar hayat da, ölüm de çok şiirsel geliyordu bana. Kız-
cağızın, midene dokunmaz anlamına söylediği, “hiç incitmez” lafı
ruhuma çok dokunmuştu.

Bizi inciten aşk değil, teslimiyet.

Başka Türölü Olmak

Okşan'la birlikte gittiğimiz tatil kasabasında o gün yerle gök birbirine girmişti. Okşan, gündüz gittiğimiz koyda tanıştığı bir oğlanla ortadan yok olmuştu. Ben de tanıştığım üç İspanyol kızla bir İtalyan lokantasında akşam yemeği yemiş, fırtınanın yerini yağmura bırakmasını seyretmiş, yağmurun dinmesini beklemiş, sonra da pansiyona dönmüşüm. Dönerken, çay bahçesinin yanındaki telefon kulübesinden annemi aradım. Annem komşunun bahçesindeki ıhlamur ağacının devrildiğini söyledi. Her yer sapsarı kesmiş, gök sanki toprakla dolmuş. Çatılardaki kiremitler uçmuş. Fırtına İstanbul'u da esir almış. "Aman yavrum, dikkat et!" dedi. O gün gittiğimiz koydan dönerken, önce deniz çıldırmıştı. Az ötemizdeki koca teknenin alabora olduğunu, bizim de bir o yana bir bu yana yatarak, yüreğimiz ağzımızda güçlölkle döndüğümüzü söylesem, ödü patlar, artık ben dönenene kadar gözüne uyku girmez, her türlü felaket senaryosunu yazıp oynar, perişan olurdu. "Yok, yok! Merak etme anne... Burası sakin!" dedim.

Sükûnet buysa, kargaşa neydi? Yer göğe teslim olmuş, fena halde incinmişti.

Nursel Teyze ben ağlarken gözlerimden öperdi. Gizli gizli gözyaşlarımı içtiğini düşünürdüm nedense. Yoo, bundan zevk aldığından değil, gözlerimden süzölenler dünyaya değmesin diye... Dünyayı benden sakınmak için değil, beni dünyadan sakınmak için. "Ah yavrum, senin gönlün başka türlü... derdi hep. Bu bir üstönlük müydü, kusur mu, bilemiyorum. Bu, "başka türlü" olmanın hiç hayrını görmedim hayatta çünkü.

Kim bilir, belki Abidin de bu tuhaflığımı sevmişti.

Abidin'le sevgili olmadan önceki günlerdi... Yatakta dönüp dururken, evdeki odasından değil, iç evrenimdeki odasından annemin sesini işittim: "Gittiiii! Gittiiii!" diye bağıırıyordu. Kim gitmişti? Babam mı? Babama bir şey mi olmuştu? Yerimden kıpırdayamadım bile. Odalarında mışıl mışıl uyuduklarından emindim. Kalkıp

yanlarına gidersem, bu içsel başlangıcın devam edeceğini, kötü bir şey olacağını hissediyordum. En iyisi, bu sesi duymazdan gelmekti. O zaman kötü bir şey olmazdı. Yine de uykum kaçtı. Annemin beş doğumundan geriye iki kız kalmıştık. Üç oğlan da doğar doğmaz ölmüştü. Meltem'in aralık oda kapısından kafamı içeri uzattım, belli belirsiz nefesini dinledim. Mutfağa gidip kahve yaptım kendime. Pencereden dışarıyı seyrettim karanlıkta. İçimdeki huzursuzluk bir türlü dinmek bilmiyordu. Kendime söylene söylene yatmaya gittim. Dümdüz, sırtüstü uzandım. Sanki karnımdan biri çekilip alınıyordu. Madem böyle güçlü bir çekilme hissediyordum, o halde birisini toprak çağırıyordu. Üstelik, böyle güçlü hissettiğime göre, bu biri, benim kanımdan olmalıydı.

İşaret Koymak

Ziya, Meltem'i ilk kez, bir sokak kapısının önünde, kumral uzun saçları önüne dökülmüş, bavul gibi çantasını karıştırıp anahtarını arar ve "Hay aksi!" diye söylenirken görmüştü. Bu sıradan bir görüntüydü mutlaka. İstanbul'da pek çok semtte, apartman önünde, çantasını karıştırıp anahtarını arayan bir kadına rastlanabilir pekâlâ. Ama karşılaştıkları yer Paris'in banliyösünde bir sokaktı, aynı binaya gireceklerdi ve bu kadın Türkçe konuşuyordu. Ziya onun yanında dikilip zile bastı. "Anahtarınızı bulamıyorsunuz galiba!" dedi. Meltem onu o an fark edip başını kaldırmıştı. İnce uzun bir yüzü, belirgin şekilde kemikli bir burnu, derin derin, bir tülün ardından bakarmış gibi bakan, iri kahverengi gözleri vardı Meltem'in. Filmlerden fırlamış bir kahramana benzerdi. Şaşkınlıkla Ziya'nın yüzüne baktı. Bakmış olmalıydı.

Henri Barbusse Sokağı'nda, Ziya'nın kuzeni ile Meltem'in en yakın çocukluk ve okul arkadaşı Gamze'nin oturdukları binanın önünde gerçekleşen bu karşılaşma, orada kalmadı. Tesadüflerin tanrısı iş başındaydı, onları aynı uçakla İstanbul'a getirdi. Aylardan şubattı. Eros okunu zorlanmadan attı ve kolayca hedefi isabet ettirdi. Havaalanında Meltem'e kartını vermişti Ziya. İki gün sonra onu aramıştı Meltem. Belki bir kahve içerlerdi. Buluştular, yemek yediler, kahve içtiler. Çoğunlukla Meltem konuşmuş, Ziya dinlemişti. Ziya ilkin onun gözlerini fark etmişti, ama Meltem konuştuğu, sesi ilgisini çekmeye başlamış olmalıydı; puslu, tuhaf, insanı içine alan, yüzünün güzelliğine ve kadınsılığına tezat oluşturan erkeksi bir sesi vardı. Anlattıklarından çok, sesinin tınısına kulak vermişti mutlaka Ziya. Onu dinlemek hoşuna gitmişti. Hafta sonu da buluşup uzun bir yürüyüş yaptılar, sahilde balık yediler. Birkaç gün sonra, Meltem yine onu aramış, "Hafta sonu belki misafirim olursun, sana fırında balık yaparım..." demişti, böylece annemle ve benimle de tanışabilirdi. Ziya hemen kabul edince, Meltem bundan çok etkilendi. Öyle ya, ailesiyle tanıştıracığını söylemiş, Ziya da hiç ses etmemişti. Hem ortada fol yok yumurta yokken... Sorumlu-

luktan kaçan, sorunlu zamane adamlarından değildi belli ki. Derken, üst kat komşunun evini su basıp bizim ev de nasibini alınca, cumartesi sabahı Meltem yine arayıp, “Balığı iptal etsek bana kızarmısın?” demişti. “Evet!” demişti Ziya. Hayatında belki de hiç bu kadar kararlı bir cevap vermemişti. Sesinin tonuna kendisi de şaşırmış mıydı acaba?

Madem Ziya bu durumdan hoşlanmamıştı, o halde kendisi yemek yapıp Meltem’i davet edebilirdi. Hemen, “Olur!” demişti Ziya. Adresi tarif etmiş, heyecanla onu beklemeye başlamıştı tabii. Evi derleyip toparladı, belki o gece onda kalır umuduyla nevresimleri değiştirdi, meze türü hafif bir şeyler hazırladı, salata yaptı ve beklemeye başladı. Haliyle, duşa girdi, perdeleri düzeltti, ortalığa son bir çekidüzen verdi. Kapı çalındı, Meltem gülümseyerek, “Adres bulmada üstüme yoktur!” dedi, o da güldü, uzanıp yanağından öpse mi diye düşündü, vazgeçti, eliyle içeri buyur eden bir işaret yaptı. Niye böyle liseli delikanlı haline büründüğüne hayret etti mutlaka. Gece boyunca yine Meltem konuştu, o dinledi. Bir yandan saate bakıyor, bir yandan boşalan şarap kadehini dolduruyor, bir yandan da gidemeyeceği kadar geç olsun, onda kalsın diye can atıyordu elbette. Söz dönüp dolaşıp edebiyata gelince sohbet uzadı da uzadı. Derken saati fark etti. “Gitme!” dedi. Meltem gitmedi. Gün ışımaya başladığında onlar hâlâ konuşuyordu. Hayatı boyunca yaptığı bütün konuşmalar bir araya gelse, o gece konuştuğundan daha fazla etmezdi herhalde Ziya’nın.

Meltem saçlarını elleriyle arkaya atıp yüzünü ortaya çıkardıkça ve o gözlerini üstüne diktikçe, belli belirsiz iç geçiriyordu Ziya. Kendisine, gerçekten bakılacak bir yanı varmış gibi bakan Meltem’in görünmez bir büyütle varlığını büyüten bakışları karşısında ne yapacağını bilemiyordu. Bir yandan utanıp sıkılıyordu, ama tuhaf bir şekilde oturuşunun, konuşurken omuzlarının duruşunun, elini kolunu oynatmasının, çenesini havaya kaldırarak onu dinlemesiyle yüzünün bile değiştiğini fark ediyordu. Meltem ona bir işaret koymuştu. İşaret konmaya değer biri olduğunu hissettirmişti. Ziya’nın hayretinin ve şımarıklığının baharı işte böyle başladı. Artık suskun değildi, hatta Meltem’in yanında iyice geveze olduğu bile söylenebilirdi ve buna rağmen yanındaki kadın onu terk edip gitmiyordu. Üstelik günden güne ona daha çok bağlanıyordu.

Meltem muhtemelen, hayır hayır, muhtemelen değil kesinlikle,

ondan katbekat derin biriydi. Ziya, “Neyimi seviyorsun benim?” diye diye onu canından bezdirecek kadar sıkıştırıyordu bazen. Kitaplar üzerine o kadar çok konuşacak şey buluyordu ki, Meltem onun hayli içli, başka türlü bir adam olduğunu düşünüyordu her halde. Yüzüne öyle güzel ve anlamlı bakıyordu ki, seviyordu onu, seviyordu işte... Sevgiye kim karşı durabilirdi? Elbette o da çoğu zaman teslim oldu onun sarılıp öpmelerine, ona olan ilgisine, şefkatine, aşkına... Kim, böyle güven veren, insanın hayatını kolaylaştıran, güzelleştiren bir ilgiye karşı durabilir, değil mi? İyi de neyini seviyordu Meltem onun? Ne vardı o mendebur suratında böylesi sevgiyle bakılacak? Yüzüne gitgide derinleşen bir sevgiyle bakıldıkça, şüphesi gitgide katmerleniyordu. Meltem’in kendisinde bir kaybını telafi ettiği düşüncesine iyiden iyiye ikna oluyordu Ziya.

Doğruydu da.

Ben Ziya’nın gözlerine bakar bakmaz her şeyi gördüm. Onun geçmişini, geleceğini. Yaralarını, nasıl da kendini sevmeyen bir adam olduğunu, abartılı kibarlığının altında yatan özgüven eksikliğini... Benden çok daha içli biri olan kardeşimin göremeyeceği her şeyi. İlk gördüğüm an. Elinde çiçeklerle annelere geldiği gün... Sonra ben de tuhaf bir şekilde kabullendim onu.

Ziya Gün... Ziya, kimsenin okumayacağı metinler yazan, ama benim okumaktan büyük zevk aldığım dosyalarını hiçbir yayınevinin kabul etmediği bir yazardı. Kitapsız bir yazar.

Meltem onda bir değil, birçok kaybını telafi ediyordu.

Ah kardeşim benim! Ah ben!

Zamanın Değmediği Sonsuz Şimdi

Onun tek okuru ve hayranı olduğumu bilen Ziya, yıllar sonra, yaşadığı yeni şehirden arada sırada mektup yazmaya başladı bana. El yazısıyla yazılıp postaya verilmiş mektuplardan. Aramızdaki tuhaf ilişkiye zaman değmiyordu sanki.

Doğduğum yerin haritadan silinmesini isterdim. Bütün ailemin de. Soyun sürmesi için ailenin biricik umudu erkek evlat olarak duygum bu.

Hastanede, babamın kan alınmaktan mosmor olmuş kollarına bakarken, bir yandan elini tutuyordum. Hayatımda belki ilk kez elini tutuyordum. Üstelik, zaman zaman beni annem sanıyordu. Arada gözlerini açıp bilinçsizce bakıyordu. Bana mı, ardımda duran ve haberdar olmadığım başka bir şeye mi, yoksa ta içime mi, hiç bilmiyorum. Belki de içimde hep taşıdığım, ömrümce öfkeyle bilenen iğrenme duygusunun ilmek ilmek çözüldüğünü, merhametten ziyade acımayla aralandığını hissediyordu. Hissediyor, ama söyleyemiyordu. Söyleyemiyor, ama asıl o elimi tutuyordu, ben elimin tutulmasına rıza gösteriyordum. Ve elimi, kim bilir üstünden nice hastalar ve ölümler geçmiş şu demir karyolada, yarı baygın yatan, bütün kalbimle ölsün istediğim bir baba artığının güçsüzlüğünden beklenmeyecek şekilde sıkı ve kararlı tutuyordu. Tombul parmaklarının üstünde öbeklenmiş kıl kümelerine bakmaktan kendimi alamıyordum. Kıl deyip geçmemeli. İnsanın genetik haritasını açığa çıkarabilecek kara, kıvrık, endamsız mektuplar bunlar. O kılların ayınlarından bende de var. Birini yolup mektubunu babama gönderseler. O kara mektupta yazsa: “Oğlun senden nefret ediyor! Seni hiç affetmeyecek!” Babam o saat yere yığılıp kalsa, kafası yarılsa, beyni dağılsa ve ölse. Orada bitse. Allahım, orada son bulsa...

Babam elimi tuttukça, yıllardır gizli kapaklı bir bilgi gibi duran ve o an birden açığa çıkan bir duygu çarpıyor benliğime: Kendimi gitgide babamın bedenini giyinmiş gibi hissediyorum. Onun bedeninde varlığıma çarpan ve bana dayatılan oluştan nefret ediyorum. Babamın çirkinliğini giyinmekten. Boynumda tıpkı onun boynundaki gibi et beninden adalar oluşuyor. Her yıl gidip yaktırıyorum. Yediğime içtiğime ne kadar dikkat edersem edeyim, tıpkı onun gibi göbeğim çıkıyor. Saçlarım tıpkı onun gibi yirmili yaşlarımda ağarmaya başladı. Dirseklerim tıpkı onun gibi kapkara oldu, çürüyor. Çürüyorum. Onun, ölmekte olan gövdesinin kabuğunu soyunmasına gerek yok. Ben çoktan giydim bile onu üstüme.

Duyan da Ziya'nın babasıyla büyük bir derdi var, adam telafisi mümkün olmayan bir şey yaptı sanırdı. Adamın tek suçu, onun babası olmaktı herhalde.

Ziya'nın tek derdiyse var olmaktı.

“Dünya dönüyor!” demişti bir gün ağlayarak.

O gün çok etkilendim. Onun, dünyanın dönüşünden bu kadar derin bir acı duyuşunu, hamilelik günlerimdeki hassasiyetime çok benzettim. Büyüklüğü ve derinliği aynı, ama birbirinin zıddı bir ruh hali. Onunki yok eden, benimki var eden bir incelme hali.

Varlık konusunda söyledikleri ciddiye alınacak biri değilim ben.

Gençlik yıllarımda bir gün annemle babamın konuşmalarını işitmiştim. Babam, “Kararı yok bu kızın!” diyordu. “Bilakis, bence büyük kararlar alıyor!” diye karşılık verdi annem. “Hayır hanım, o manada söylemiyorum. Kararı yok derken, ayarı yok!”

Ya ifrat ya tefrit. Neşe ile keder, korku ile cesaret, varlık ile yokluk arasında gidip gelen, ayarı olmayan biriydim işte ben. Filozofun dediği gibi, artık var olmayan bir geçmiş ile henüz var olmamış bir gelecek arasında, hatırlama ve beklemeden ibaret bir şeyse zaman, işte o bendim. Ama hareket halindeki kendimi çözemiyor, bunun sırrına varmak için sükûnet bulamıyordum. Belki de aramam ya da beklemem gereken sükûnet değildi.

Rüyalarım, gözleri olmayan silik soluk suretlerin kalabalığından geçilmiyordu. Kuşkusuz bunda, işim nedeniyle memleketin

dört bir köşesinde, kâh rüzgârın kâh kavurucu sıcağın eşlik ettiği uzun yürüyüşlerden, tırmanışlardan sonra karşısına dikildiğim, dağların tepesindeki ya da kayaların kalbindeki tapınak duvarlarına nakşedilmiş ve hepsinin ille de gözlerinin deşilmiş olduğu kutsal figürlerin büyük payı vardı. (İşim de, çelişkili biçimde kendime benziyordu. Freskler üzerinde uzmanlaşmış bir restoratör idim. Onlar da sonsuz bir şimdide asılı kalmış suretler değil miydi? Ve tuhaftır ki, kendini onaramayan ben, kültür varlıklarını onarmakla mükelleftim.)

Hem mecazi, hem gerçek anlamıyla insanları göz oymaya iten neydi? Mecazi olarak geçinememek, birine fenalık etmek anlamında kullanılan bu sözün görünmezde tekabül ettiği hakikat neydi? Başka inançların temsilcisi olan kutsal figürlerin gözleri oyulunca, bir istilanın, barbarca bir zaferin en son, en zayıf cümlesi mi kurulmuş oluyordu? Bu, ikna olunacak en kolay sonuç gibi görünse de, bugün caddelerde boy gösteren reklam afişlerindeki, kadın erkek fark etmeksizin herkesin gözlerini oyan zihniyetin neyi ima ettiğini sorunca, geçersizleşiyordu.

Duvarlara, panolara nakşedilmiş sonsuz bir şimdi tarafından seyrediliyor, izleniyor olmanın tedirginliği, utancı, sıkıntısı boğuyordu belki de onları. Bu hayli karışık bir konuydu aslında. Cevabı sadece seyredilmek, izlenmek olmamalıydı. Böyle olsa, kameraların gözetim altındaki hayatları gün boyunca izlediği programlar televizyonlarda izlenme oranları kırar mıydı? Ama ne de olsa bunlar, kameralar-vizörler tarafından kayda alınan görüntülerdi. Kamera ile göz aynı şey olur muydu hiç?

Gözlerin ruhun aynası olduğuna dair kadim inancın bilincinde olunmayan tezahürü mü insanları gözleri oymaya itiyordu? Elbette tutku, bedenle değil, ruhla ilgiliydi. O derinlerdeki tutkuyu, inancı, teslimiyeti yansıtan gözlere mi bakmaktan korkuyordu insanlar? Kendi tutkularıyla yüzleşmekten ya da o gözlerdeki tutku/inanç tarafından esir alınmaktan veya yargılanmaktan mı korkuyorlardı?

Duvar resimleriyle ilgili birtakım incelemeler için yurtdışına gittiğim arkadaşlarla birlikte gezdiğimiz ve tavanları süsleyen resimlere mi duvarları dolduran tablolara mı bakacağımızı şaşırdığımız, 17. yüzyıldan kalma bir sarayda, orada çalışan sanat tarihçisi bize saraydaki resim koleksiyonunun yüzlerce tablodan oluştuğunu an-

latırken, Osmanlı'dan kalan sarayları düşünüyordum. İnsan tasvirinin yasağı yüzünden, hepsinin eşyanın ve altın varaklı çiçeklerin şaşaaına hapsolmuş “kâgir çadır”lar sayılabileceği geçti aklımdan.

Her yerde aklımdan bir şeyler geçiyordu. Aklımdan geçenleri bir sıraya koyamıyordum. Zaman çizgisinin kırıldığı bir sürü dünya dönüyordu sanki evrende ve her biri birbirinin benzeriydi. Sadece, aynı şeyler, eşzamanlı olmuyordu. Birinde bir saat öncesi, diğesinde yüz yıl sonrası, ötekinde bin yıl öncesi, bir başkasında beş yıl sonrası yaşanıyor. Zaman aralıkları birbirine yakın olanlar yakınlaştığında işler iyice çığırından çıkıyordu. Bilemediğimiz bir dolgu malzemesiyle doluydu evren ve bu, dünyaların yakınlaşmasıyla, üzerimizde tuhaf bir baskı oluşturunuyordu. Çünkü kendi hayatlarımızın henüz yaşamadığımız ya da uzak bir geçmişte kalmış halleriyle, aklımızın ermediği bir etkileşime giriyorduk.

Aklımdan deli deli şeyler geçen biri idim ya da bütün bu düşündüklerim doğruydı. Yoksa içime doğanların, yerli yersiz gördüğüm görüntülerin ne gibi bir anlamı olabilirdi. Gece lambasını yaktığım odada, pencerenin önüne oturmuş, ışığa koşup gelen ve cama doluşan kırmızı ve gri kanatlı böcekleri seyrederken, kollarımda, bacaklarımda çıkan kahverengi kabukları yoluyordum. Döne döne soğuyan bir ateş topuydum sanki, soğudukça yeni bir kabukla kaplanacaktım izin versem ama bu kabuğun oluşmasına, beni kaplamasına izin veremezdim. Ben bir ateş topuydum ve yana yana dönüp durmalıyım.

Bütün Gece Yazdıklarımı Sildim

Abidin'le aynı fakültenin farklı bölümlerinde okuyormuşuz. Onunla okulun üçüncü senesinde tanıştım. (Tabii, ilk karşılaşmamıza tanışma denirse...) Bizim bölümde. Masalar, sandalyeler hafif malzemeden yapıldığı için birileri oturup kalktığında, taş zeminde sevimsiz bir gürültü oluşuyordu. Her masadan, her kafadan başka bir ses yükseliyor, bütün konuşmalar bir uğultuya dönüşüyordu. Sert yüzeylerle dolu mekân bu sesleri iyice katlanılmaz kılıyordu. Sigara dumanından gözlerim yanıyordu. Kantinden çıkarken kapının yanındaki aynada kendimi gördüm. Daha doğrusu, gördüğüm, yakamdaki broştan geriye kalan boşluktu. Aile yadigarı, üstü elmas tozundan gümüş fil broşu, o sabah evden çıkarken taktığıma emindim. Bir anda yüreğim ağzıma geldi. Koşarak geri döndüm, oturduğum, geçtiğim yerlere baktım. Bahçeye çıkıp geldiğim yöne gittim, aşağıdaki dersliğe indim, sandalyelerin altına göz attım. O sırada bahçeden tekbir sesleri geldi. Pencereden baktım. Taşlı sopalı bir saldırı başlamıştı. Ağaç dallarını koparıp kendini korumaya kalkışanlar vardı. Kısa bir arbede koptu. Tekbir getirenler dağılır dağılmaz polis okulu bastı. Hızla bölüm koridoruna çıktım. Birkaç adım atar atmaz kıvrıkcık saçlı, zayıf bir gencin koşarak bana doğru geldiğini gördüm. Ne olduğunu anlayamadan belime sarıldı, göğsüme yaslanıp duvara bastırdı. Arkadan gelen bir başka genci polis kolundan tuttuğu gibi duvara çarptı. Etinin ezildiğini, kabuslarının çatladığını duydum neredeyse. Kolunu arkaya büküp götürdüler. Öğrenciler hem saldırganlardan hem polislerden dayak yemişti. Üstelik, bu yetmezmiş gibi, pek çoğu gözaltına alınmıştı. İçlerinde tekbir getiren saldırgan öğrencilerden bir kişi bile yoktu. Biz hâlâ duvara yaslanmış duruyorduk. Ben de ona sarılmıştım ve neredeyse buz kesmiştim. Kalbi yerinden fırlayacak gibi atıyordu. Sonra birbirimizden ayrıldık. "Kusura bakma, yakalanmamak için yaptım!" dedi. "Anladım" der gibi başımı salladım. Abidin böyle girdi hayatıma.

Babam, Abidin'i tanımamdan iki sene önce intihar etmişti. Onun ölümünden, belki en çok anneannem etkilendi. Damadına bayıldığından değil. Damatları ağzıyla kuş tutsa ona yaranamazdı. Varsa yoksa oğullarıydı onun. Ama bu kadar yakını birinin başına gelen, böylesi bir ölüm sarısmıştı herhalde onu. İşte o zaman bana Seta Teyze'den söz etti.

Seta Teyze anneannemin teyzesinin kızıydı.

"Seta ne demek?" diye sordum.

"Seta, Seta demek işte!" dedi öfkeyle. "Git onu bul işte!"

Saf saf, "Seta Teyze İtalyan mı? Seta İtalyancada ipek demek!" deyiverince, "Elinin körü!" diye bağırdı anneannem. "Ne İtalyanı? Ermeni!"

Öyle şaşırmıştım ki, "Ermeni mi?" diye sordum salak salak. "Eee! O halde sen de..."

Anneannem gözlerini ayırarak, "Ben Müslümanım!" diye bağırdı. Bir daha da bu konuyu hiç açmadı. Büyük bir sırrı dünya gözüyle bana teslim etmenin rahatlığıyla hayatını sürdürdü. Yılların ardından ve bütün ölümlerimizi gömdükten sonra, Fenerbahçe'ye, annemlerin yanına taşındığımda geldi bu sır aklıma. Aradan yedi ay geçmişti. Bir gece anneannem yattı, bir daha uyanmadı. Tam istediği gibi bir ölüm. İşte, o zaman, gerek gençliğin cehaletinden, gerek o günlerin koşullanmasından ne anlama geldiğinin pek bilincinde olmadığım, yaşama ve ayakta kalma telaşı içinde uykuya çekilen sır uyandı.

Annem, anneannemin sırrından haberdar değildi. Seta Teyze'nin adını ilk kez bizden duyuyordu. Üstelik ölü annesine, bu saklı konudan dolayı uzun süre, inatla küs kaldı, ihanete uğramış gibi... Bu sır, köklerini tamamen kaybettiğini düşünen Meltem'i yaşama hevesiyle doldurdu. Benim öğrendiklerim ise sadece canımı daha çok yaktı.

Nursel Teyze'yle geçmişimizi ören bütün bu ölümleri yâd ediyorduk. Belki de ölümden korkuyorduk. Belki hayata teslim olmuştuk ve sürekli inciniyorduk. Bilemiyorum. Kimi sevsek ölüyordu. Sevmediklerimiz ölmüyormuş gibi, kurduğumuz bu cümleye bayılıyorduk. Belki kendimizi kutsuyorduk, durmadan kendimizi taçlandırıyor-duk. Öyle çok canım yanıyordu ki aslında.

Bir gün, bu anlattığım olayların üstünden uzun yıllar geçtikten sonra, Ziya'dan iki satırlık bir mektup geldi:

*Bütün gece yazdıklarımı sildim.
Bu da yazmaktır, değil mi?*

Vaktiyle Meltem'e, "Göz alabildiğine uzanan bir tarlada, sarı başakların arasında yatan birer ceset olarak bulsak kendimizi! Bize yeni bir hayat bahşedilmesini istesek!" dememle aynı şey değil miydi bu? İşte, belki de bu nedenle, Ziya'ya yakınlık duymaktan alamıyordum kendimi.

İnceleme gezilerinden birinde tanıştığım Ruhi'ye benzetiyordum bazen Ziya'yı. İş gereği, epey zaman geçirmiştim Ruhi'yle. Müzede görevliydi ve "zimmet"indeki mumyalara büyük bir sevgi ve şefkatle bağlıydı. (Ben ki mumyalara bakamam bile.) Bizim işlerdeki bu zimmet meselesi, başka işlerdeki benzemez. Bir bankacının zimmetindeki şey paradır ama işte, nihayetinde sadece paradır bu. Parayı ne kadar sevebilirsiniz? (Çok sevenler vardır kuşkusuz ama böyle bir sevgiden söz etmediğim belli.) Bize zimmetlenen şeylerin ağırlığı vardır, tarihsel birer varlıktır onlar. Bir tür ebeveyn, vâsi sanırsınız kendimizi.

Mumyalar suret değil, canlı birer varlığın "artık"ları olduğu için, benim fresklerdeki insanlarımdan şanslı idiler. Kimse onların gözlerini oyamazdı, zaten hepsinin gözleri kapalıydı, hiçbir şeye bakmıyorlardı. Hem onlar Tanrı'nın yarattıkları idi, fresklerdeki resimler gibi insan elinden çıkma değildi ne de olsa.

Ruhi'nin bu sevgisindeki aşırılık dikkat çekiciydi. Mumyalarının üstüne titriyordu. Onların bakımını nasıl yaptığını anlatırken gözleri parlıyordu. Ne de olsa mumyaları ona tabi varlıklardı. Hiçbirinin yerinden kalkıp ondan bir şey talep etmesi, sıkıldığını, gücendiğini, acıktığını, bunaldığını, üşüdüğünü, şunu bunu istediğini söylemesi mümkün değildi. Hiçbirinin bir itirazı olamazdı. Hiçbiri, hiçbir şeyi yargılayamazdı. Ne güzel ölü varlıklardı. Sonsuzca ona muhtaçtılar. Arada sırada tozlarını alıp kimyasal alaşımlarla temizlemekten başka ne yükleri vardı ki? Bu kadar kusur kadı kızı da olurdu!

Hepimiz aynıydık! Hepimiz!

Hiç Birleşmediğimize Göre Ayrılmamız da Söz Konusu Olamazdı

Hayatımın üst üste binmiş parçaları arasında kayboluyorum düşündükçe. Kaybettiğim o kadar çok şey var ki... Üstelik gençlik yıllarımdan beri, mutluluğun peşinde koşmadım hiç. Hani o ideal, uzaktaki, bir türlü kavuşulamayan mutluluğun. Sadece var olmanın bile mutluluk olduğuna inandım. Böylesine alçakgönüllü olmama rağmen hayatın hiç de cömert davranmadığını söylemem lazım. Bu kadar çok kayıpla hâlâ nasıl yaşayabildiğime şaşıyorum bazen. Abidin'e aşkı, o öldükten sonra daha da arttı. Korktuğum ve dillendirmediğim kader kapımızı çaldığında, henüz yedi yaşındaki yavrumuz evin önünde freni boşalan bir arabanın altında kalıp can verince onun duruveren soylu kalbinin yanında benimki teneke trampet sayılır, bunca sene boyunca hâlâ ses çıkarabildiğine göre...

Babamın intiharından sonra, ailede anne rolü bana düştü. Bütün kayıplardan, hele anneannemin ölümünden sonra, annem iyice çocuk gibi oldu. "Başımda da bir büyük yok ki..." deyip deyip ağlıyordu. "Anne, senden âlâ büyük mü var, bak en büyüğümüz sensin artık!" desem de, hiçbir şey onu ikna ve teselli etmiyordu.

Zamanla, herkesin yaraları kabuk bağlar mıydı? Benim sapasağlam ve yarasız görünen cildimin her gözeneginden neden sürekli kan fışkırıyordu sanki? Derinlerde hiçbir şey uykuya çekilmiyordu. Ömrüm boyunca içimde taşıdığım suçluluk duygusu, belki ileride yaşayacaklarıma bir hazırlıktı.

Olabilir miydi? Ölümüne hazırlık olabilir miydi? Kayıp duygusuna?

Dedim ya, Yeşim'e hamileyken beni en çok, içimde iki kalbin birden atıyor olduğu duygusu şaşırtır, heyecanlandırırdı. Günbe-bün büyüyen karnımı tutar, gövdemin içinde süren hayat döngüsünü, yaratımı aklım almaz, büyük bir endişeye kapılır ve hayret duyardım. Her an bitebileceğini düşünürdüm. Her an bir şey olacağını. Kötü bir şey olacağını. İçimdeki birden kalbinin duracağını, nereden geldiği bilinmeyen kötücül ve alaycı bir dış sesin, "Eveet! Buraya kadar! Hadi bakalım, herkes evine!" diye bağıracağını sa-

nırdım. İyi de, içimdeki varlık zaten evinde değil miydi? Bu evden başka gideceği ev mi vardı? Sormaya başladığım sorulardan çabucak vazgeçerdim, hemen teslimiyet ve tevekkülle, “Bu kadarmış!” derken bulurdum kendimi. Sanki bir başka ben, beni uzaklardan seyreden bir diğer ben, hayal kırıklığı içinde, bu kolayca kabullenilen beni tanımazdan gelir, mesafesini artırmaya, onu hiç ama hiç göremeyeceğim, algılayamayacağım kadar uzaklaşmaya başladırı. Görmesem de bilirdim. Bağına taş basardı. Yazılı bir taş. Sivri bir kaya parçası. Kanla yazılmış harfleri üstünden dökülen bir yazıt. Gövdesinde tek başına kalan kalbine saplardı bunu. Bütün harfler yok olur, aynamsı bir yüzeye dönüşen üst kısmından kanlar akmaya başladırı. Diğer ben uzaklaştıkça, bir salyangoz gibi kendi içine kıvrılan bana derdim ki: “Şıııııı... Geçti, gitti, bitti...”

Sanki bütün belleğim yeniden eskiye doğru hızla siliniyor. Yakın geçmişe dair hiçbir anım yok. Yeşim’in bebekliğini hatırlıyorum sadece. Hep bebek kalsaydı, hiç büyümeseydi. Bir keresinde bir psikiyatr söylemişti. Onu belleğimde bebeliğe hapsederek geleceğini elinden almak istiyormuşum, böylece hatırlamak istemediğim gerçeklerin yükünden kurtulmaya çalışıyormuşum. İyi... Hadi... Kurtulalım her şeyden...

Bütün bunları, denize bakarak anlatmak isterdim. Gün ağarmadan yola çıktığım, birkaç saatlik bir yolculukla önce denizden ulaştığım, sonra karadan, zeytinliklerin arasından kıvrıla kıvrıla giderken, birden tatlı bir hüzün ve sessizlikle beni beklermiş gibi kucağına tesadüfen düştüğüm eski bir Rum köyünde. Viran evlerle dolu dar sokaklarını arşınladıktan sonra... Tepesinde, çamların altında, rüzgâra yüzümü vermiş... denize anlatsaydım bunları. Su alıp götürseydi bütün kelimelerimi ve onların taşıdığı, gizlediği her şeyi. Konuştuğumuz kelimelerin dünyası ile yazdığımız kelimelerin dünyası arasında, sözlü dil ile yazılı dil arasında ne aşılmaz bir uçurum var aslında. Belki de bunun için daha çok susmayı sevdim ben, en çok da okumayı...

Kelimeler olmazsa Ziya yaşayamazdı. Benim gibi. Hoş bunca şeyden sonra, ölse benim için ne gam, ama insan çetrefil bir varlık işte. Onun kelimeleri, benim hiç durmadan kanayan yaralarım küle basıyordu. Aklımdan bunları her geçirişimde, anneannemin “Komşu komşunun külüne muhtaçtır” deyişini hatırlıyordum. Zira Ziya, benim ruhsal komşumdu, üflesen uçacak külümdü. Ama ne

ben üfleyebiliyordum ne de avuçlarımda tuttuğum küle değen bir esinti vardı.

Peki, ben neden nefret edemedim Ziya'dan ve bana miras kalan bu aşkı, bu dünyaya özgü olmayan tuhaf bir aidiyetle sürdürdüm, bilmiyorum. Ziya'yla aramızdaki, cismani yanı olmayan, sadece yazılı kelimelerden ibaret tuhaf bir tür "aşk"tı elbette. Yıllarca birbirimizi hiç görmediğimiz, hatta konuşmadığımız halde kendine bir yol buldu. Bildik aşkın dayattığı arzuyla ilgisiz, bedensiz, soyut... Bu nedenle hiç suçlu, günahkâr hissetmedim kendimi. İkimiz de dünyevi aşkın hizmetinden çoktan çıkmıştık. Kalbimizin ve gövdemizin kapıları mühürlüydü. Üstelik bu aşk, garantili bir aşktı! Hiç birleşmediğimize göre, ayrılmamız da söz konusu olamazdı...

Kılık Değiştiren Korkular

Okşan üniversiteden sonra beni bulduğunda evlenmiş, Yeşim'i doğurmuş, hayatımı bir nebze düzene koymuş, yakınlarımla yaralarını kısmen sarmıştım. Abidin eve dönmüştü.

Okşan birinden kaçıyordu. Çok korkmuştu. Hayatımın yeknesak akışını bozacak hiçbir şeye ihtiyacım da, tahammülüm de yoktu. Ama onun sığınacak bir limana, saklanacak bir eve ihtiyacı vardı. Arada sırada yattığı ve maddi olarak kendini destekleyen para babası bir adamla başı beladaydı. Ayrılmak istiyordu, adam ise peşini bırakmıyordu. "Midesizsin sen!" diye azarladım onu. Hiç cevap vermeden, onu anlamıyormuşum gibi, belli belirsiz aşağılayan gözlerle baktı. "Sen hayat yabancısısın! Senin dünyadan haberin yok!" demek isterce... Üstelemedim. İzini kaybettirmek istiyordu. Evine gidemiyordu, işten ayrılmıştı.

Kalbimi yumuşatmak için mi, yoksa gerçekten ruhunu hafifletmek için mi bilmiyorum, seneler sonra ilk kez bana hayatını anlattı.

Annesiyle babası sinemada tanışmışlar. Film izlerken değil. Annesi yazlık sinemada yer gösteriyormuş. Babası ise sinemanın işletmecisiymiş. "Türkân Sultan" diyormuş herkes annesine. Adın sahibi gibi hülyalı bakan iri, ıslak, kara gözlerinden dolayı. Asıl adı Fatma'yımış. Babası annesinden on beş yaş büyük, hiç evlenmemiş, ince uzun, akşamcı bir adamımış. Sefa adamı. Tutkulu bir aşkla bağlanmışlar birbirlerine. Kısa süre sonra Okşan doğmuş. Her gün sürüp sürüştürüp takıp takıştırıp dışarı çıkan annesi, Okşan'a bakmak için eve kapanıp kalınca işin rengi değişmiş, aşkın tadı kaçmış. Nerede o saçları krepeli, takma kirpikli, tırnakları kiraz gibi kırmızı ojeli, mis gibi parfüm kokan, incecik beline oturan kabarık etekli elbiseler kuşanan, çivi topuklu pabuçlarıyla Türkân Sultan? Nerede bu kılıksız, bakımsız, sönük, gitgide kalınlaşan pejmürde Fatma Hanım? Baba zaten her gün geç saatlere kadar dışarıda olumuş, eve sabaha karşı gelirmiş. Okşan dört yaşına geldiğinde boşanmışlar. Annesi bir yerlerde tezgâhtarlık yapmaya başlamış.

“Öyle çok açlık çektim ki!” dedi Okşan, yüreğine o saat oklar saplandı. Söz ettiğinin sadece karın açlığı olduğunu sanmıştım. O an, ömrüm boyunca yediğim her şeyi kusmak istedim. Yeşim’i hâlâ emziriyordum. İki güne kalmadı sütüm kesildi. Abidin’i götürdükleri zaman bile kesilmemişti oysa sütüm. Garip bir kuvvetle dolmuştum o zaman. Bir başıma dünyaya kafa tutmam gerektiğini düşünüyordum, çok ama çok güçlü olmam gerektiğini.

Hangi korkularının, nasıl kılık değiştirip karşısına dikileceğini kestiremiyor insan.

Okşan’ın çaresizliği o an çözüp parçalara ayırdı beni. Komşu kapılarında altına işeye işeye, annesinden sakladığı, o pataklarak geçen çocukluk günlerinin acısı; eve alınan albay emeklisi babalıkla geçen ve memeleri belirginleşmeye başlar başlamaz annesinin kıskançlığına maruz kalıp onu iteleyip kakalamaya başladığı ilk genç kızlık günlerinin ezikliği ve utancı; yıllar sonra ortaya çıkan babasının evinde ona ve arkadaşlarına kurduğu rakı sofralarının eziyeti... Yüreğimi dağlamıştı. Sonra bir gün, kaderinin zincirini kırıp Kasımpaşa’dan çıkmıştı Okşan. Çok ama çok uzaklara gitmişti. Çünkü daha on yedisindeyken, babasının en yakın içki arkadaşı, babası koltukta sızmış haldeyken, karşısındaki divanda donunu sıyırıp Okşan’a sahip olmuştu. Bir tecavüz havası vermesine karşın, tecavüz lafını kullanmamıştı Okşan. “Sahip oldu!” dedi sadece. O an gözlerinde ışıyan anlık nefretin, o sarhoş adama değil, babasına yönelik olduğunu, hatta keşke babası gözünü açıp arkadaşı kızını becerirken görürse arzusuyla yanıp tutuşmuş olduğunu anladım. Belki de adamı bile bile ayartmıştı. Sezdiklerimi ona hiç belli etmedim.

On sekizini doldurur doldurmaz, birinin peşine takılıp Amerika’ya kaçmıştı. Oralara gidecek parayı nereden bulduğunu da sormadım Okşan’a. Bir sene sonra dönmüş, bizim bölümde okumaya başlamıştı. Bu zorunlu bir dönüştü. Sebebini anlatmadı ama sınır dışı edilmişti. Sakladığı şey gözlerinde ışıyordu. Delice bir parıltıyla. O an ondan çok korkmuştum.

Yeşim’i bir kez bile onun kucağına vermedim.

Zamanla anladım ki, Okşan benden sadece yardım istemiyordu. O, bana ait ne varsa hepsini istiyordu. Çocuğumu, kocamı, onun ailesini, benim ailemi, inci kolyemi, alyansımı, hatta beni. Birkaç ay sonra, bu sezdiklerim su yüzüne çıkınca onu kapı dışarı edebildim.

Benim dünyadan haberim olmadığını söylüyordu ama asıl onun bir halttan haberi yoktu. Benim derdim, bana yeterdi. Abidin en başından beri evde Okşan'ın varlığından rahatsız olmuştu. Ondan kurtulduğumuza en çok Abidin sevindi. Bu yersiz görünen sevincinin nedenini sormadım niye diye...

Bir gece, uyandığımda yanımda Abidin'i bulamadım. Geceleri uykusuzluk çekiyordu. Uyanmamla beraber, Okşan'ın duyurmak isterce inlediğini işittim. Sonra, sanki ağzına bir el kapatıldı, inlemeler boğuklaştı, yerin dibinden gelir gibi oldu.

Kalbim delice çarpmaya başladı. Çok geçmedi, boğuk bir çığlık çınladı gecede. Yatakta taş kesilmiş gibi yatıyordum. Taşı ter basarmı? Ter döküyor, neredeyse nefes bile almıyordum. Çok geçmedi, banyodan bir süre su sesi geldi, ardından Abidin gelip yanıma uzandı, biraz sonra da sessizce ağlamaya başladı. Derken sesi kesildi, düzenli nefes alışlarını duydum. Benimse gözüme uyku girmedi. Bir ara, sabaha karşı yatak odamızın kapısı aralandı. Kalın ve koyu renkli perdelerden oda loştu. Okşan orada, öylece dikilmiş bizi seyretti bir süre. O an öleceğimi sandım. Sonra gitti, zıbardı. Sabah, mutfakta kahvaltı hazırlarken yanıma yaklaştı. Hazırlanmış, makyajını yapmış, pür neşeydi. Gözlerinde tuhaf bir arzu yanıp sönüyordu. Raftan bardak alma bahanesiyle bana sürtünerek uzandı, enseme soluğunu hissettim. İşte o an anladım. Beni de istiyordu. Doymak bilmez bir arzuyla her şeyi istiyordu. Hem de sahip olmak için değil, imha etmek için. O sabah, ondan evimden gitmesini, hayatımdan çıkmasını istedim.

Abidin'e Okşan'ın lafını bile etmedim bir daha. İhanete uğramış hissetmiyordum kendimi çünkü. Yine de aylarca birbirimize sokulmadık Abidin'le. Zaten hamileliğim iyice ilerlemişti. Bahane-miz vardı ama dillendirmesek de aslında sessizce biliyorduk gizli nedeni.

Vazgeçmek

İnsan bir şeye karar verirken bir şeyden de vazgeçiyor. Bir şeyden vazgeçerken de aslında bir başka şeye karar vermiş oluyor. Hayat ne tuhaf.

Çok uzun yıllar sonra, hayatta bir başına kaldığımda, Ziya'dan ilk kez hayatını ve duygularını anlatan upuzun bir mektup geldi. Yazarken mutlaka içiyordu, kim bilir ne kadar sürede yazdı... Mektubun sonlarına doğru el yazısı iyice okunaksızlaşıyordu. Başlardaki iri, güzel, açık seçik yazı, ilerledikçe karınca duasına benzemiş, harfler küçülmüş; sayfada dümdüz uzanan aralıklı satırlar gitgide birbirine yaklaşılmaya, hatta yer yer iç içe geçmeye başlamış, kâğıdın ucundan kaçmak ister gibi sağa, yukarı doğru tatlı bir meyille yükselmişti.

Nerede doğduğumun önemi yok. Babam memur, annem öğretmen olduğu için, ömrümüz ev kurup dağıtmakla, tam bir yere alışmışken haydi toparlanıp başka bir şehre taşınmakla geçti. Bir süre sonra arkadaş edinmemeyi, bir yere alışmamayı öğrendim. Zaten mizacım sessizdi. Üstelik tek çocuktum. Annem babam muhabbetli bir çiftti. Sevecen ve ilgili ebeveynler olmakla beraber, gözleri birbirinden başkasını pek görmezdi.

Evimiz, tipik bir eski kuşak öğretmen evi olduğu için, her yer tıka basa kitapla doluydu. Çocukluğumdan itibaren o kitaplarla yaşamayı, elime bir kitap alıp odama kapanıp saatlerce çıkmamayı öğrendim.

Hayatımda büyük dalgalanmalar, kopmalar, trajik olaylar, renkli hikâyeler, hiçbir şey yok. Sıradan ve mutlu bir aile hayatı sadece.

Üniversiteyi kazandığım yıl, babamın İstanbul'a tayini çıktı. Hayatımızdaki her şey gibi, bu da tıkr tıkr işleyen bir süreçti, şaşılacak bir durum yoktu. Makine mühendisliğini bitirdim. Tabii, sıradan ve mutsuz bir iş hayatı izledi bunu.

Sonunda, sıradan hayatımı renklendiren, çok sıradan bir özelliğim olduğunu anladım: Suskunluğum. Bu özelliğim sayesinde kadınların ilgisini çekiyordum. Yaşım ilerledikçe bu konudaki hünerim artmıştı. Kadınların anlamaya, anlamlandırmaya, keşfetmeye dair tutkusu, girdiğim her yerde beni merak konusu haline getiriyordu. Boylu boslu, yakışıklı, havalı bir adam da olmadığım için, sadece suskunluğum ve mesafem sayesinde “görünürlük” kazanmıştım.

Anlaşılabileceği üzere hayatımda pek çok kadın oldu. Hayır! Çapkın bir adam olmadım hiçbir zaman. Sadece kapım aralıktı, geleni geri çevirmiyordum. Her isteyen uzanıp beni alabiliyordu.

Elbette aşılamayan mesafem ve suskunluğum yüzünden ilişkilerim uzun sürmüyordu.

Tahmin edileceği gibi bağlanma korkum yoktu. Tek korkum, sıradan bir adam oluşumdu. Kimsenin beni tanımasına fırsat olmadan, tavrım yüzünden kadınlar kaçıp gidiyordu; zaten tanısalar, sevicecek bir yanımla olmadığımı anlayıp yine çekip giderlerdi.

Böylelikle benim de kimseyi sevmeye fırsatım olmadı. Derken bir gün Meltem girdi hayatıma.

O gitmedi. Ve beni ısrarla sevdi. Niye sevdi? Neyimi sevdi?

Onun gibi seven bir kadını hiç görmedim. Her buluşmamız, her öpüşmemiz, her sevişmemizde aklıktan ölürmüş gibi doymak bilmemecesine sokuluyordu yanıma. Yıllar süren bir ilişkide heyecan hiç mi sönmez? Sönmemişti işte. Ben sadece onun tutkusuna rıza gösteriyor, gönüllü âşığı olmayı asla geri çevirmiyordum. Bütün yaptığım buydu. Hayata dair anlatacak bir şeyim olmadığı için, onunla sürekli en sevdiğim konudan, edebiyattan konuşuyordum. Onun okuduğu ya da okumadığı kitaplardaki kahramanlar üzerine konuşuyorduk. Bir tek bu konuda çenemin bağının çözüldüğünü, edebiyattan konuşurken gözlerimin parlamadığını fark eden ilk insandı.

Bir gün bana, çekmecelerde gizlediğim ve beş para

etmez hikâyeler yazdığım kâğıtları görmüş gibi, “Niçin yazmıyorsun?” diye sordu.

Yazdığımı, ama yazacak bir konu bulamadığım için, iler tutar yanı olmayan bir şeyler karaladığımı söylemeye utandım. Ama yazma konusu, ilk kez ortaya dökülmüş oldu.

Böylece, yazmaya kararlı bir şekilde masanın başına geçtim. Günlerce, gecelerce kâğıt kalem önümde boş boş baktım.

Evet, yazmak istiyordum, evet, ben bir yazardım. Bir roman yazmak istiyordum. Ama ne yazacaktım? Bunu bilmiyordum.

Yazmak, okumaya benzemiyordu. Çocukluğumdan beri okuduğum, üst üste yığılsa ve sonra devrilse altından çıkamayacağım kitap dağları bana yardımcı olmuyordu. Kâğıtlara güzel cümleler karalayıp duruyordum sadece, ama güzel cümlelerin nasıl bir araya gelip bir romana dönüşeceğini bilemiyordum. Roman dediğin, parlak fikirlerle ya da güzel cümlelerle yazılamazdı ki... O pasparlak fikirler sönüp gidiyor, o birbirinden bağımsız cânim cümleler kâğıtlarda bir başlarına sararıp duruyordu. Olay örgüsünü çatamıyordum.

Bir gün, Meltem'in çalkantılı ruhunun bana rehberlik edebileceğini düşündüm. Tabii ki onun hayatını anlatacak değildim, çünkü bazen gerçek inanılmayacak bir boyuta bürünür. “Bu kadarı da kitaplarda, filmlerde olur!” ya da “Bu kadarı Yeşilçam filmlerinde olmaz!” sözleri şaşırtıcı değil mi? Ben kitaplarda okuduklarıma, filmlerde seyrettiklerime, hayatta görüp de şaşırdığım kadar şaşırmadım hiç. Hayatın ölçsüz biçimsiz olması çok tuhaf. Ayrıca ve üstelik, ben kalp hırsız olabiliyordum, ama hayat hırsız değildim. Bu fikrimden hemen vazgeçtim.

Meltem hayatımdan gitmedi, ama çok kötü bir şekilde terk etti beni, büyük bir cezayla.

Onu kaybettikten sonra bana sırtını dönmediğin için sana minnettarım. Zaten aksini yapsan da sana ne diyebilirdim ki?

Ayrıca tek okurum olduğun için de minnettarım. O kadar özleyorum ki bazen seni. Özlem duyduğum tek insan olduğunu itiraf etmeme izin ver.

Acaba kalkıp gelsem sert rüzgârların estiği bu yerden, beni kabul eder misin?

Bazen, günlerce kendi sesimi bile duymuyorum, bu koyu yalnızlıktan çok bunalıyorum. Konuşmayı unutmuş olmaktan korkuyorum.

Beni kabul eder misin Mercan?

Uzun süre elim gidip cevap veremedim Ziya'ya. Meltem'le ilgili söyledikleri bende önce büyük bir öfke uyandırdı, ama öfke gibi ağır duyguları içimde artık uzun süre taşıyamadığım için, geldiği gibi hızla gitti. Beni görmek istemesi de geçmişime yönelik tarifsiz bir özlemi diriltti. Bu duygu bütün benliğimi sardı, beni alaşağı etti. Artık ben de ölsem, diye geçirdim içimden. Ölsem de kurtulsam. Bütün sevdiklerim öldü nasılsa...

Bir gün Meltem, "Taş taş sürtüne sürtüne ısınır... demişti. Arkasından anlattıkları malum. İnsan da insana dokunmak ister. Ziya, Meltem'e dokunmuyordu. O gün, kardeşim çok ağladı. Çok üzuldüm. Bu pek aşına olduğum bir duygu değildi.

"Kocam beni arzulamıyor artık!"

İlk aklıma gelen, Ziya'nın hayatında bir başkasının olduğuydu. Meltem, aklımdan geçenleri anlamış gibi, boğulduğu gözyaşlarının arasından, öyle değil demek isterce başını sağa sola salladı.

"Ziya yaşamayı arzulamıyor artık!"

Gözyaşları dindikten sonra, "Bilmiyorum!" dedi. "Belki de başka bir kadın var! Hiçbir şeyden emin değilim. Öyle karmaşık duygular içindeyim ki! Öyle büyük bir hayal kırıklığı, öyle büyük bir şaşkınlık içindeyim ki! Bildiğim hiçbir şeyden emin değilim. Ben bu adamı hiç tanımıyorum. Tanımıyorum işte! Bir bakıyorsun, dünyanın en zarif adamı. Bir bakıyorsun dünyanın en ateşli âşığı. Bir gün, ondan daha şefkatli bir adam olamayacağını düşünüyorum. İki gün sonra zalimin teki olduğunu. Sürekli kafam karışıyor. Ne düşüneceğimi, ne hissedeceğimi, nasıl davranacağımı şaşırtıyorum. Tam yere çakıldığımı, bir daha hiçbir şeyin düzelmeyeceğini sanırken, birden öyle şeyler yapıyor ki bana, ne kadar ahmak, ne

kadar kötü olduğumu düşünüyorum. Kendimi öyle farklı, o kadar güzel hissettiriyor ki, düşündüğüm kötücül şeyler yüzünden büyük bir pişmanlık duyuyorum, kendime çok kızıyorum.”

Meltem’in, ağlamaktan şişmiş olmasına rağmen hâlâ güzel görünen kahverengi gözlerine, titreyen dolgun dudaklarına baktım. Güzellik ne kadar tuhaf bir şeydi. İnsan, güzellerin hiç üzülmüş ağlamayacağını, hiç mutsuz olmayacağını, hep el üstünde tutulacağını sanıyor. Oysa kardeşim, pamuk şekerlere sarılıp sarmalandığını sanırken eline bir alev topu tutuşturulmasından, tuttuğu topun tennini yakıp derisini kaldırmasından çok yorulmuştu.

Çay koymak için mutfığa doğru giderken, portmantonun aynasında kendi suretime ilişti gözüm. Dikkat çekici hiçbir yanı olmayan, sıradan bir kadın görüntüsü. Aynada gözüme ilişkin ile Abidin’in ve Durul’un gözlerinde yansıyan, aşkla ve arzuyla keskinleşmiş ışıktaki gördüğüm ya da gördüğümü sandığım kendim arasında bir benzerlik yoktu. Benim güzelliğim kendi başına bir güzellik değildi. Seçilmiş, fark edilmiş olmaya muhtaçtı. Ne salakça bir düşünce! Kendi vasatlığımın taçlandırıldığını, Meltem’in güzelliğinin heba olduğunu düşünüyordum. Bu saptamada kendi adıma duyduğum bir sevinç yoktu. Bilakis, onun için üzüliyordum. Bir abladan çok, bir anne tavrıyla yere göğe koyamıyordum onu. Hiç kıyamıyordum. Benim varlığımın beyhude bir taçlanması, onun güzelliğiyle ziyan olup gitmişti sanki.

Kendi ruh kuyumda eşinip dururken birden, o gün Meltem’in ruhun kör kuyusuna ne atılırsa atılsın kaybolduğunu, ruh kuyusunun her şeyi yutup hep bomboş kaldığını söyleyişi geldi aklıma. Meltem’in boş bulduğu, bir türlü dolduramadığı kuyu ruh idiyse, benim içinde kaybolduğum tıkkış tıkkış, yivışkan, peltemsi şey, ne idi peki? Nasıl oluyordu da, o çın çın öten, gitgide hiçliğe dönüşen bir boşluğa düşmüştü de, ben katmer katmer bir doluluğun içine gömülüyordum? Aynı şeye bakıp da, nasıl böylesine farklı şeyler görüyor, böylesine farklı duygu çemberleriyle çevreleniyorduk?

Meltem’in doya doya aşkı yaşayamayışının onu duygusal bir boşluğa ittiğini düşünmüşümdür hep. Çok sevmiş ve sevilmiş kendimi ayrı ve ayrıcalıklı bir yere koyuyordum. Ama bu biçare kendimi, Ziya’nın aynasına yansıtığımı fark ettiğim an, o hiç dolmayan,

her şeyi yutan, kendisini hiçbir şey yaşamamış, görmemiş sayan kendi kör kuyumla da yüzleşmiş buldum.

Belki de ruh denen, karanlığa, dibe doğru uzayan derin bir kuyu değil; gittiği her yöne doğru çatallanan, pek çok irili ufaklı yola bölünerek labirentler şeklinde dibine, dikine, verev, döngüsel, yatay, karmaşık yollar izleyen, başına buyruk sarmal bir kuyuydu.

Konuşan Su

Liseye yeni başladığım yıldır. Mevsimlerden sonbahar. Annemin en yakın arkadaşı Zümrüt Teyze'nin meslek lisesi mezunu, bankacı bir kızı vardı: Güner Abla. Ben Güner Abla'ya da, annesine de çok hayrandım. Zümrüt Teyze muhteşem bir terziydi. Bende sanatlardan önce zanaatlara yönelik bir hayranlık oluşmuştur çocukluğumdan beri. Hatta eyleyen, işleyen insanlara yönelik bir hayranlık. Yol işçilerinden inşaat ve fabrika işçilerine, ayakkabı tamircilerine, kuyum ustalarına, tornacılara, bakır dövenlere kadar bütün emekçilerin çalışma anlarını seyretmek beni çok heyecanlandırır ve pek hisli bir şeye bakıyormuşum gibi gözlerim dolar. Bir şeyin sıfırdan yapılması ya da tamir edilmesi... Hiç fark etmez. Bu nedenle, gelin olma aşamasının en duygusal anları, her ne kadar Meltem bu konuda benimle hep dalga geçse de, Zümrüt Teyze'nin gelinliğimi dikme aşamasıdır. O beyaz, kaygan, dantelli kumaşların kesilip biçilip bana ait bir giysiye adım adım dönüştüğü günlerde duyduğum heyecanı anlatmam mümkün değil.

Meltem, "Sen inşa faaliyetine müptelasın!" derdi. Zümrüt Teyze'nin diktiği; dikildiği haliyle sıradan bir urbaya benzeyen, sonra Güner Abla'nın kumaş boyalarıyla üstüne neredeyse tablolar yaptığı ve birer sanat eserine dönüştürdüğü elbiseleri ne kadar bayılarak giydiğimi bir ben bilirim. Tabii bir defasında, Güner Abla'nın elbisenin üstüne yaptığı, ne anlama geldiğini bilmediğim, ama uzun, kubbeli yapılarına hayranlık duyduğum şehir silueti yüzünden, on beş yaşındayken beni az kalsın sokakta geberteceklerdi. Amerikan bezinden boru gibi gösterişsiz modelli elbisemin önünde ve sırtında Kızıl Meydan uzanıyordu. Güner Abla bazen beni de, ateşli tartışmaların döndüğü sendika toplantılarına götürürdü. Heyecanla bez afişler hazırlanır, bildiriler yazılırdı. Kendimden geçmiş halde, büyük bir heyecanla bu hazırlıkları seyredirdim.

Güner Abla'nın bir sevdiceği vardı: Nejat.

Aşk devreye girdi mi aklın baştan gittiğini, hayatımda ilk kez o zaman gördüm herhalde. Adam evliydi, ama Güner Abla'ya aşık

olmuştı işte. Bir defasında, Güner Abla'nın yazdığı bir afişi kendisinin yazdığını söylemiş ve onun yerine gözaltına alınmıştı. Çok hareketli, harareti günlerdi. Derken bir gün, Nejat'ın karısı ve akrabalarından oluşan bir grup kadın, Güner Abla'nın şahane dondurmalar yapan babasının mütevazı dükkânına geldiler. "Kızına sahip çık!" dediler. Veli Amca alı al, moru mor tıslaya tıslaya eve geldi. Güner Abla'ya, "Ne diyor kızım bunlar?" diye sordu. "Aslı astarı var mı bunların?" O sadece, "Yok baba!" dedi. Babasına verdiği cevaptan dolayı Nejat'tan ayrılmaya karar verdi. Babasına bir kez yalan söylemişti, ama bu yalanı sürdürmeyi içine sindiremiyordu. Gel gör ki, o akli başında adam bu ayrılık kararını duyunca zıvanadan çıktı. "Kimseye yâr etmem seni!" diyor, başka da bir şey demiyordu.

İşte o günlerde, Güner Abla, bankadan birkaç kız arkadaşı ve tabii peşlerinde ben, çok tuhaf bir iş yaptık. Görüşüyle nam salmış Ayten Abla'ya gittik.

Geçmiş zaman, hangi taşıtla nereye kadar, nasıl gittik çıkaramıyorum. O zamanlar Küçükbakkalköy göz alabildiğine bomboş arsaların uzandığı, doğru düzgün bir yol bile olmayan yerlerdi. En son bir taksiye bindik, indikten sonra, çamurlu, inek dışkılarıyla dolu arsalar boyunca uzun bir yol yürüdük. Sonra bazı binaların yanına geldik. Mahalle falan yoktu ortada, birbirinden uzak, birkaç evden ibaret bina öbekleri sadece. Üç katlı bir evin önünde durduk. Bahçe kapısında bir adam vardı. Ona Ayten Abla'nın o evde oturup oturmadığını sordu yanındakiler. Adam tedirginlikle bazı laflar gevelerken, birden başımı arkaya, yukarı doğru çevirdim. Daha doğrusu, bu eylemi yapan sanki ben değildim de, görünmez bir el tutup başımı o yöne çevirdi. En üst katın balkonunda, kahverengi camlı gözlüklü bir kadın korkuluklara dayanmış aşağı, bana bakıyordu. Onunla bir süre bakiştık. O an içime garip bir duygu doldu. Kadın bana el etti, yukarı gelin demek isterce. Bizimkiler, Ayten Abla'yla ilgili sorular sorup duruyorlardı hâlâ. Adama, yukarıdan bir kadının el ettiğini söyledim. Bütün başlar yukarı kalktı. "İşte, Ayten Abla!" dedi adam bezginlikle.

Kim miydi Ayten Abla? Falcıydı. Adamın deyişine göre, artık kimseyi kabul etmiyordu. O zamanlar medyum lafı moda olmamıştı. Kimi ondan, kimi bundan dertli, biri solcu dört kadın, bir de kuyrukları ben, bir falcıya gitmiştik. Benimki sadece meraklı.

Kavrulmuş soğan kokan apartman aralığından, önleri bir sürü ayakkabıyla dolu dairenin önünden geçerek mozaik taşlı basamaklardan döne döne yukarı çıktık. Neden bilmiyorum, kalbim deli gibi çarpıyordu. En önde basamakları tırmanan ben, aralık kapının önünde Ayten Abla'yı gördüm. Elli yaşlarında, kumral, didik didik, dibinden ağarmış, boyası gelmiş saçları, koyu renk gözlüğü, ince yüzü, ince bacakları, ince kolları, iri göğüsleri ve davul gibi göbeğiyle sıradan bir kadın öylece dikilmiş duruyordu. Kapıda beni görünce kollarını açtı, birden ağlayarak birbirimize sarıldık. Neden bilmiyorum! Gerçekten hiç bilmiyorum! Beni işaret ederek, "Bunun için kabul ettim sizi! Yoksa kimseyi kabul etmiyorum artık!" dedi.

Bu lafları taş gibi içime oturdu. Neden ben? Neden? Bende ne görmüştü? Neden ağlamış ve neden beni de aynı anda gözyaşlarına boğmuştu?

O gün kendi hayatımdan, beni bekleyen hayatımdan çok korktum işte!

Hepimiz merak içinde sandalyelere dizildik. Ayten Abla küçük yaşlarında kör olmuştu. Dediğine göre sadece, ince bir ışık sızıyordu gözlerinden beynine. Kör kaldığı yıllar boyunca, çevresindekiler onun bir özelliğini fark etmişlerdi. Ağzından çıkanlar bir bir gerçek oluyordu. Ayten Abla görmeyen gözlerinin içinden, başkalarının görmediği şeyleri, insanların hayatını seyrediyor ve geleceklerini görüyordu! Yirmili yaşlarında geçirdiği bir ameliyat sonrası nesneleri de biraz görmeye başlamıştı, ama o yine de dünyayı, gözlerinden incecek bir ışığın sızdığı yıllardaki gibi görerek ve seyrederek algılıyordu.

Herkes, saplandığı sandalyede onun ağzından çıkanları hayret ve gözyaşları içinde dinliyordu. Ben, onun oturduğu masanın önündeki sandalyeye ilişmiştim hemen. Masanın üstüne bir kap içinde su koydu. Bir tomar kâğıt ve kalem getirdi. Suya bir kez bakıyor, kâğıdın üstüne satır satır bazı dalgalar karalıyordu. Sonra kâğıda bakarak, o anlaşılmaz dalgaların içinde ne görüyorsa, okur gibi anlatmaya başlıyordu. O sırada sanki içine giren biri ona o dalga satırlarını okutuyordu. Ayten Abla, odadaki kadınların hepsine bir bir hayatlarını, dertlerini anlattı. Tanımadığı insanları tipleriyle tarif ediyor, onların kalbini dolduran olumlu ya da olumsuz duyguları bir bir söylüyordu. Herkesin nutku tutulmuştu. Geçmiş zaman, her şeyi tek tek hatırlayamıyorum elbette.

Sıra Güner Abla'ya geldiğinde söyledikleri karşısında birbirimizi bakakaldık. "Senin peşini bırakacak!" dedi. Nejat'tan söz ediyordu. Küçük küçük kâğıtlara bir şeyler karaladı. Bu kâğıtları çiğ bir yumurtaya sarıp toprağa gömmesini söyledi. "Yumurta çürüdüğünde adam seni bırakacak!" dedi. Bir de kısmetinin kapalı, hatta kilitli olduğunu ekledi. Yine bir kâğıda bir şeyler karaladı, bu kâğıdı bir anahtara sarıp denize atmasını istedi.

En sona ben kalmıştım. Ayten Abla sessizce su dolu kâseye baktı bir süre, sonra merakla bekleyen gözlerime dikti gözlerini, "Sana bakamayacağım!" Neden? Neden? Ne görmüştü? Neden bakamayacaktı? Bu soruları gözlerimle sordum tabii. Yerinden kalkıp saçlarımı okşadı, beni göğsüne bastırdı.

Büyük bir endişeyle, "Boku yedin kızım sen!" dedim içimden kendi kendime.

Hayatımda bir kez gördüğüm Ayten Abla'nın uzun süre etkisinden kurtulamadım. Hayatımda hiçbir yemeği soğanı kavurarak yapmadım. Ne zaman burnuma kavrulmuş soğan kokusu gelse kalbim sıkışır.

Güner Abla, Zümrüt Teyze ve ben, büyük bir ciddiyetle, ayinsel bir hava içinde yazılı kâğıtları bir yumurtaya sarıp bahçelerine, gülün dibine gömdük. O "ölürüm, öldürürüm" diyen Nejat bir süre sonra onu aramaz oldu, hatta tayinini isteyip başka bir şehre gitti, hiç olmamış gibi hayatından çıktı gerçekten de. O aralar, Güner Abla'nın yegâne derdi bu olduğu için, tabii bir de serde gençlik var, anahtar kısmını ciddiye almadı. Anahtar için yazılan kâğıdın akıbeti ne oldu, hangi çekmeceye ya da hangi kitabın arasında soldu gitti bilmiyorum, ama denize anahtar falan atılmadı. Tuhaf ama Güner Abla hayatı boyunca bekâr kaldı, üstelik ne onu kimse sevdi bir daha ne de o kimseyi...

Hüsrân

Annemle babam birbirlerini pek severlerdi. Bir gün arabamızla Paşabahçe'ye gezmeye gitmiştik. Annemle babam, ne olduğunu anlamadığımız bir sebeple atıştılar. Sonunda babam, arabayı yolun kenarına çekti, direksiyona başını dayayıp hüngür hüngür ağladı. Biz Meltem'le yüzümüz limon gibi, suspus olmuş, büyük bir şaşkınlık içinde arkada oturuyorduk. Gıkımız çıkmıyordu. Annem burnu yere düşse eğilip almayan bir kadındı. Kollarını göğsünde kavuşturmuş, sağ camdan dışarı bakarak öylece, umursamazca durdu. Anneme içten içe çok kızdık. Babamı hayatta bir kez, işte o gün, ağlarken gördük. Bir erkeği ağlarken görmek kadınlar için sarsıcı bir tecrübedir, tamam, ama ağlayan bir de babansa bu dayanılır gibi değildi.

Ne olmuştu, hiç anlamadık. O tatsızlığın nedenini annem yıllar sonra bile anlatmadı. Ağzından tek kelime çıkmadı bu konuda. Çok üstüne gittik mi, "Aaa! Size ne ayol, karı koca arasında olan bitenden?" diyerek bizi sustururdu. Sadece bir kez, "Cinsi latif dediğin yumuşak olmayı bilecek elbet, lakin hiç müdanası da olmayacak!" dedi.

Yıllar sonra, Paşabahçe'ye babamın ağladığı yeri bulmaya gittim. Deniz kıyısında, yolun kenarında bir yerdi. Babam ağlarken, annem şöyle bir başını arkaya çevirmiş, bir bakış fırlatarak bize arabadan inmemizi işaret etmişti. Annem bizi sadece gözleriyle bile idare edebilirdi. Hemen arabadan çıkıp yeşillikli yoldan koşa koşa aşağı indik. Orası, denize parça parça inen bir adacık gibiydi. Fıstık yeşili çimenlerini, o adacık üstündeki devasa ağaçları, karanın denize karışmasını hiç unutmadım. Sanki bir rüya parçası. Dünya dışı bir yer gibiydi. Bir süre sonra annem seslenip bizi çağırırdı.

Hafızamda billur bir an olarak sakladığım o yere, dediğim gibi, yıllar sonra yine gittim. Ama bir türlü bulamadım. Şehrin değişiminden orası da payını almıştı. Yol boyunca benzeri bir yere rastlamadım. Babamın kayıp gözyaşları ve kendisi gibi, o rüya yer de yoklara karışmıştı. Çok üzüldüm.

Ah, Meltem Ziya'dan çok çekti. Evlenir evlenmez ketum bir adama dönüştü Ziya. Ve Meltem'in karşısına en büyük iki kâbusu haince birleşerek dikildi. Sürekli, Ziya'nın onu ya başkasını severek ya da canına kıyarak terk edeceğinden korkuyordu.

Kardeşim hayatta bir kez bana hiddetle doldu. Ziya yüzünden... Yok efendim, kendisi babasından hayatı boyunca nefret etmişmiş de, o yüzden kimsenin babası olamazmış. Kimsenin nefretini taşıyamazmış. Meltem kazara hamile kalınca, Ziya ağır bir depresyona girdi. Bu korku kardeşime yetti. "Bir can getireceğim ortaya diye, bir başkasının canından olmasını seyredemem ben... diyerek hepimizden habersiz gidip çocuğu aldırdı. Bu defa da Ziya önce küplere bindi, sonra ikisi birden daha beter bir bunalıma girdi. Annem zaten kara yaşlara batmıştı. Abidin olsa, "Ben şu Ziya'yı bir güzel döveyim! Akli başına gelsin!" diye tuttururdu. Ben ne yapacağımı şaşırmış halde, bir ona, bir buna koşturup duruyordum. Bir gün Meltem'e, "Bana bak! Ziya hepimizi gömer, ona bir şey olmaz, merak etme! O sadece eziyet etmeyi seviyor, bencilin teki... deyiverince olanlar oldu. Kardeşimi ilk kez sinir krizi geçirirken görmüş oldum böylece.

Sonra... Baktım ki olacağı yok, Meltem'i kolundan tuttuğum gibi zorla doktora götürdüm. Bir yaraya merhem olamamak ne büyük bir çaresizlik... Ve çaresizlik ne kadar korkunç bir duygu. Ben neyi yapamadım ya da eksik yaptım da biz bunları yaşamak zorunda kaldık!

"Biliyor musun?" dedi Meltem psikiyatrin yanından ayrıldığı-mızda, "Doktora anlatırken yüzüme kocanı boşa demek isterce baktı...

"Eee!"

"Mesleki açık veriyorsunuz, dedim. Yüzünüzde, boşan kurtul, demek isterce bir ifade var. Ne dedi bana biliyor musun? E, bu da bir çözüm ve akıllıca bir çözüm. Yok, boşanmayacaksam, sürekli ona terapiye gitmeliymişim. Çünkü Ziya'nın dalgalanmaları karşısında duygularımı durağan bir seviyede tutmalıymişim. Bunun için de ilaç içmeliymişim. Yoksa ben de bu dalgalanmalar ve iniş çıkışlar yüzünden hasta olurmuşum."

Olabilirdi tepkisiz bir ifadeyle gözlerine baktım. Bakmaya çalıştım.

“Abla, başka bir doktora gitsek olmaz mı?”

“Olur...”

Gittiğimiz diğer doktoru sevdi, ona güvendi. Ama bu defa da her seans sonrası çok sert çalkalanmalar yaşamaya başladı. Mert’in onu terk edişiyse yaşadıkları da yeniden su yüzüne çıktı.

Neden böyle oluyordu? Neden Meltem’in aşk ilişkileri böyle hüsrarla bitiyordu?

Annem durup durup “Kadersiz kızım!” diyordu, “Ah, çok kadersiz!” Bunu Meltem için söylüyordu. Yaşadığım onca şeye rağmen sesimin çıkmayışı, beni “kaderli” yapıyordu demek! Keşke ben de son verebilseydim hayatıma... Keşke... O billur köprüden ben de geçebilseydim cesaret edip... Ah, ne kadar şefkate ihtiyacım vardı. Bunu sadece içimden, kendime söylüyordum elbette. Arsızdım ben. Çok arsız. Dalında moraran bir böğürtlen, yanımdan uçup giden bir kelebek, vapurda dalgın dalgın giderken az öteden geçen yunus ailesini görmek bile sevinçle yerimden sıçramama neden olabiliyordu. Müthiş, tarifsiz bir mutlulukla doluyordum. Her şeye rağmen hem de...

Mert peşinden koşulmasına alışkın, (hakkını teslim ediyorum) çok yakışıklı bir adamdı. Annem benim gönül meselelerimle pek ilgilenmez, hatta yüzüme baka baka, “Allah insana çirkin talihi versin!” derdi. Güzelliği herkesin malumu Meltem’e ise sürekli “kadınlık dersleri” veriyordu.

“Evladım, adama sürekli onu beklediğini belli etmeyeceksin. Her çağırdığında koşup gitmeyeceksin. Senden yarın için randevu mu istedi, cilvelene cilvelene ‘ah bir manim var, sontaki gün olsa’ diyeceksin. Adam ne yaptığını merak edecek. Öyle her aklına düşen erkek kısmına söylenmez hem. Esrarengiz olacaksın. Her şeyi hoş görmeyeceksin. Ayol, erkek kısmıyla dertleşilmez. Dertleşmek için bir sürü kız arkadaşın var etrafında. Netice itibariyle bir gün bu adamı koynuna alacaksın. Her şeyi ben mi anlatacağım evladım, koca kız oldun, azıcık anla şu kadınlık sanatından!”

Bunları anlatırken annemin işveli gözlerinde ışıyan pırıltıyı anlatmam mümkün değil. Her ne kadar anlattıkları bizim çok tuhafımıza gitse de, babamı kendisine böyle âşık ettiğine göre, elbet bir bildiği vardı annemin ama biz yine de beğenmeyerek bıyık altın-

dan gülüyorduk ona. Nedense, annemizi bir kadın olarak algılamakta da güçlük çekiyorduk. Annemin anlattıkları, Meltem'in bir kulağından giriyor, ötekinden çıkıyordu.

"Aman anne!" diyordu, "Sevmek öyle hesaba kitaba gelmez. Seviyorum, diyorum sana..."

"Aman, çok biliyorsun! Zıkkımın kökü!" diye azarlıyordu annem de onu. Yirmili yaşlarını Mert'i sevip beklemekle, bir ayrılıp bir birleşmekle geçirdi Meltem.

Annem ona, "Evladım, sen bu çocuğun annesi oldun. Bir erkeğe bir ana yeter, sen kadınsın evladım, anne değil! Hem konuştuğun adamla iki yıl geçmiş de hâlâ nikâh yapılmamışsa, o adamı gönder gitsin, ondan sana yâr olmaz, bak aradan kaç iki yıl geçti!" demesinin üstünden birkaç hafta geçmiş geçmemişti ki, iş için Ankara'ya gittiğini söyleyen Mert'ten bir haber geldi. Arayan annesiydi. Bir kaza haberi. Kadıncağız Antalya'ya gidiyordu, uçakta ona da yer ayırtmıştı.

Meltem'in ondan bir hastane köşesinde ayrılması gerçekten çok acıklıydı. Mert aslında Antalya'ya tatile gitmişti. Kaldığı otelde yangın çıkmıştı. Ölümçül bir durum yoktu ama dumana maruz kalmıştı. Mert hem hastalık hastasıydı hem de alerjik astımı vardı. Bu nedenle dumandan kötü etkilenmişti.

Meltem gözyaşları içinde onun ellerine sarıldığı sıra, odaya genç bir kadın girmiş, Mert'in tepesinde dikilmiş annesine ve ellerine kapaklanmış ağlayan Meltem'e bakarak, "Ne oluyor burada?" diye sormuştu.

Kadın, Mert'in sevgilisiydi. Üstelik hastaneye bile düğüne gider gibi gelmişti. Ne de olsa güzellik uzmanıydı! Bu olaydan kısa bir sonra evlendiler. Kardeşim uzun süre atlatamadı yaşadığı şoku. Annem bir yandan üzülerek bir yandan da, "Ee, ben söyledim o kadar!" demek isterce duygusunu bastıramadığı gözlerle baktı ona.

Annelerimizin her söylediğini yapsak, hayatımız nasıl olurdu acaba?

Yağmurlu Bir Gün

Yağmurlu bir bahar günü Seta Teyze'ye gitmek için yola koyulduk. Ondan gizli iş yapıyoruz diye annemin bu defa da bize küseceğini düşündük. Seta Teyze kim olduğumuzu anladığında çok gözyaşı döktü. Bir yanına beni, bir yanına Meltem'i oturtup sarılıp durdu. Arada sırada, elbisesinin kol ağzına sıkıştırdığı mendili çıkarıp burnunu siliyordu.

“Bunlar hiç olmayaydı da, ben de anlatmayaydım ister idim...” dedi.

Seta Teyze'ye nüfustaki bir karışıklık yüzünden kimlik çıkaramamışlar, bu yüzden okula gidememiş. Babasından öğrendiği Türkçe alfabeyle evlerinin kapılarına tebeşirle “Anne beni okula gönder” diye yazarmış. Bari bıçki-dikiş kursuna göndersinler diye yalvarıp yakarmış evdekilere. Ama nüfus cüzdanı olmadığından oraya da gidememiş. Kendi kendine dikiş öğrenip terzi olmuş.

1900 doğumlu annesinin adı Lusaper'miş, ama Kiraz Hanım diye bilirmiş herkes. 1915'te bir senelik evliymiş. İşte o zaman kocasını askere çağırmışlar.

Eskiden bir evde öksüz bir kız kardeş varsa, askere almazlarmış oğlanı, kardeşine baksın diye.

“Bunlarda ana yok baba yok, bu oğlan da askere gitmez!” diyerek annesini Kalusd'a vermişmiş dedesi. Kalusd'u, “Kanun çıktı, askere gideceksin!” diye çağırmışlar ama. Muayeneye gitmiş. Parmagina bir boya sürmüşler. O zaman harp olduğu için, “Topçu yazdık!” demişler. “Doğu'ya.”

Arkadaşları dövünmüş, “Niye topçu yazıldın, harbin önüne sürerler seni!” O da demiş ki: “Benim elimden ne gelir, kendileri ne derlerse yazarlar, benim dememle değil ki!”

Henüz bir senelik de evli olduğundan, askere giderken, Lusaper'i kıskanıyormuş. Bir gece önce, onun gül yanaklarına öpücükler kondururken, “Tarlaya çıkma, yarıcıya ver, sen gitme sakın!” diye yalvarıp durmuş.

Bilmiyormuş ki, asker diye toplayacaklar, ama askere gitmeyecek, bir gidiş gidecek de, bir daha geri gelmeyecek.

“Ondan sonra annemlere olanlar... hani şimdi nisan nisan diyorlar ya, o aydın kişilerin toplandığı zaman, annemgile olan temmuz ayındaymış, oruçmuş herkes. Temmuzda da başlamış, ama bitmemiş ki, iki sene, üç sene sürmüş. Annemgil ekine gireceklermiş, ambarda buğdayları varmış yiyecek. Ama daha ekine girmeye kalmadan her şey gitmiş, hiçbir şey kalmamış, ne tarlada, ne ambarda... Erkek de kalmamışmış köyde. Köyden bir dere geçermiş, Bağırsak Deresi. Ben köyünü bilmem annemin. O zaman köy tabii. Felahiye. O zaman Yozgat’a bağlıymış. Boğazlıyan’da bir karakol varmış, basılmış, aslında basan da Müslümanlar, ama siz bastınız diye iftira etmişler, bunların yağız erkeklerini de toplayıp hapis-haneye götürmüşler. Kadınları kiliseye doldurmuşlar. Annemden duyduğum bunlar, hiçbiri yalan değil, annem hep anlatırdı. Kiliseden çoğu kocaya gitmiş, gelip seçmişler beğendiklerini çünkü. Annem olayları anlar anlamaz, daha kiliseye gitmeden zehir içmiş. Bazı arkadaşları, ‘Bize de ver!’ demişler. Zehir de renkliymiş, hani eskiden fare zehiri buğday olurdu, o renkler gelir aklıma, o renkleri söylerdi annem. Kilisede anneme bir titreme gelmiş ki, ölecek. Anasının dizine yatmış.”

Lusaper’in dört kız kardeşi varmış. İşte bunlardan biri de benim anneannemdi... Bir de en son doğan, küçük bir oğlan kardeşleri varmış, o zaman on yaşındaymış.

“Bunlar da çiftçi ya, çıraksız olmaz, dedem bir oğlanı çırak diye almışmış. Annemler kilisenin bahçesinde, o esnada çırak da onları seyrediyormuş. Annem başını kaldırıp, ‘Hiç mi iyiliğimiz yok, bir tas su getir de içeyim, içim yanıyor!’ demiş. Zehir içti ya, titremeler gitgide artıyormuş. O da tutmuş yeşil bir çömlekle ayran getirmiş. Yayık ayrıntı. Yağını alırlar ya, bu da altı. Annem tepesine dikip içince, çömlek gibi yemyeşil kusmuş. Kusunca da zehiri atmış, ama ‘Altı ayda ancak can geldi elime ayağıma. Elime ne alsam tutamazdım, düşerdi!’ diye anlatırdı.”

Ondan sonra bir asker gelmiş kiliseye, jandarmaya demiş ki: “Bunların içinde iyi cins bir şey varsa alayım.” Köyün içindekiler Seta Teyze’nin annesini göstermişler: “Bak o iyi cins bir şey, ama zehir içmiş o, kimseye gitmez.”

Adam Lusaper'in tepesine dikilmiş. Lusaper'in anasıyla konuşmuş. Anası, Lusaper'e demiş ki: "Kızım bak hele bir, 'seni de alır kurtarırim' diyor adam. Buna varsan kurtuluruz."

"Yooook!" demiş Lusaper, "Kalusd'umun yerine mi koyacağım?"

Aradan biraz zaman geçmiş, Lusaper bir rüya görmüş. Rüya da kocası varmış. Demiş ki: "Harman yerinde herkes halay tutuyor, sen niye gidip de halay tutmuyorsun?" "Gitmem!" demiş Lusaper. "Al sana bir yazma vereyim de başına ört. Onlar üç gün önce gidip halay tuttular, arkadaşlarının Türke giden karısı için..."

Lusaper kız kardeşinin yanına gitmiş. Eniştesi demiş ki: "E bal-dız ne yapacaksın, nikâh altında olmazsan bırakmıyorlar, mecbur nikâhlanacaksın birine."

Böylelikle, başka bir köye, Müslüman kocaya gitmiş Seta Teyze'nin annesi. Adam çok iyiymiş. Kaynana da önceleri bu gelin cins yerden diye tütün sarıp eline veriyormuş Lusaper'in, öyle bir izzet ikram.

Anasından önce Bayzar diye bir Ermeni kızı daha almışlarmış malıyla mülküyle. Onun elinden hiç iş gelmezmiş. Lusaper çok becerikliymiş.

Bayzar, kuma geldi diye Lusaper'i kıskanmış. O da bir kenara çekmiş Bayzar'ı: "Biz ister miydik böyle olmasını? Ben ne diye kuma geleydim? Biz buraya sığındık. Zahir bu da geçer, bize bir sahip çıkan olur!" demiş. Bayzar da bir koşu kaynanaya yetiştirmiş Lusaper'in söylediklerini. Kaynana Lusaper'e kararmış.

Hepsi tarlaya çalışmaya gidermiş, iş ağır diye Lusaper'i götürmezlermiş. O evdeki işleri çevirmiş. Kaynana bu sözleri duyunca: "Git gâvuru döv, tarlaya getir çalışsın!" diyerek oğlunu eve göndermiş.

"Suçsuz yere neden döveyim kadını?" diyormuş adam. Eve gitmiş. Sokaktan laf taşıyıcı birinin geçtiğini görmüş pencereden o sıra: "Dur ben şu yastıklara vurayım, sen de yalancıkta ağla, bağır çağır, dışarı fırla, kadın da anama gidip oğlun gelini dövüyor desin!" demiş Lusaper'e.

Adamın adı Ahmet'miş. Lusaper onun dediğini yapmış. "O bana sözde vuruyor, ben de bağıriyorum, ama ağlayamıyorum, insanın içi ağlamazsa gözünden yaş gelmiyor ki, ben de gözüme tükürük çalıp sokağa attım kendimi!" diye anlatırmış Lusaper. Neyse... Lafçı kadın bunu görmüş, gidip kaynanaya, "Vaay göreydin gelinii!" diyerek anlatmış.

Akşama kaynana eve gelince, “Gâvur inadın tuttu da gelmedin tarlaya değil mi?” demiş.

“Anam da hiç lafını çekmezdi, ters bir cevap vermiş kaynanası-na!” dedi Seta Teyze.

Gel zaman git zaman Ahmet’i askere çağırmışlar. Anası altı ay durmuş orada. Dermiş ki: “Başkası olsaydı Müslüman kalırdı, adam iyiydi. Ama ben kendi dinimi seçtim her zaman.”

Ahmet askere giderken, Lusaper’in hayatta kalan bir amcası varmış, o gelip almış.

Mart ayında ırmak bile buz tutmuşmuş, köprü möprü yok, bu-
zun üstünden yürüyerek gitmişler şehre. Amcası komşulardan da
bir sürü yük almış, hiçbirine itiraz etmeden, “Peki, ver!” diyerek.
“Hayvan gibi denk tuttuğunu söylerdi amcasının, ayazda varıyorlar
şehre...

Amcası Lusaper’i getirmiş getirmesine, ama ne yatacak bir dö-
şek ne de üstüne serecek bir yorgan varmış. Ahmet yanlarına koca
bir torbayla köy ekmeği vermişmiş. Günlerce onu yemişler.

Sonra, tam askere gideceği sıra, Ahmet yine torbayla ekmek ge-
tirmiş. O da bitince, on altı gün boyunca aç kalmış, yalnızca su
içmiş Lusaper.

Ellerindeki bittikten birkaç gün sonra, un eleyen, kepeğini dö-
ken birilerini görmüş. Avuçlayıp eteğine doldurmuş kepeği. Bir te-
neke kapak bulmuş sokaktan, kenarlarını iyice büküp derinleştiri-
miş, iki taşla ocak yapmış; kâğıt, çerçöp toplamış yakmış, çomağı
kaşık edip karıştırarak kepeği yemek yapmış kendine. “Onu içime
gıda ettim...” diye anlatırmış Lusaper.

Derken madımak zamanı gelmiş, Lusaper madımak toplamaya
gitmiş, topladığını götürüp hapishaneye satmış.

“Annemin kardeşi de küçük ya, tabii aradan iki sene falan geç-
miş, dayım on iki yaşına gelmiş. İğne iplik gibi ufak tefek şeyler alıp
köyleri dolaşarak satmaya başlamış ya da ekmekle değişiyormuş.
Ne varsa getirip veriyormuş ablasına akşam oldu mu... Dayımı da
üç kere götürmüşler. Âdemelmasını yoklarmış boğazından, ‘Kü-
çük daha bu!’ deyip geri gönderirlermiş. Dayım da duvarda asılı eş-
yalara bakar, artık ne varsa işte, elek bardak çanak, ‘Ah şu duvarda
asılı duran ben olsam da götürmeseler!’ dermiş on yaşındayken. En
son götürdüklerinde orada sözü geçen Türk beyleri varmış. ‘Gene

mi getirdiniz bunu? S laleden bir tane bırakmadınız!" diye ellerinden çekip kurtarmışlar. Annemden duyduğum söz bu!" diye anlattı Seta Teyze.

Seta Teyze'nin dayısı, Türke varan bacısının yanına gitmiş. Adamın yetişkin kızları varmış. Onlar dayısının adını Ali koymuşlarmış. "Alimiz kurtuldu!" diye bayram etmiş kadınlar.

Adamın anasının gözleri görmezmiş. Eteğinin altına ekmek saklarmış her zaman. Biri geldi mi, gözü görmediği için, "Gelen kim?" diye seslenirmiş. "Fılan filanım!" deyince, "Agopumun karısı mı, Garabetimin karısı mı, vaaay böyle mi olacaktı, aç bıraktılar bunları, aç!" diyerek bir ağıt tutturur, sakladığı ekmekleri verirmiş onlara.

"Bu da Türk işte!" dedi Seta Teyze, "Bak, ortada kalan Ermeni komşuları için eteğinin altında ekmek saklarmış. Vicdan işte. Annem anlatırdı hepsini...

Karısı ve çocukları katledilen bir Ermeni varmış. Adam haber salmış, Lusaper'i  ağdırtmış. Annesi de sanmış ki, adam baba gibi başına topluyor kalanları,        adam kırklı yaşlarında, annesi daha on yedi yaşındaymış. Sevine sevine gitmiş, ama gidince anlamış ki Lusaper, meğ r karı olarak istermiş adam. Ne yapsın, mecbur onunla evlenmiş.

 ocuğu olmamış Lusaper'in. Ancak on iki sene sonra hamile kalmış. Kurbanlar adamışmış  ocuk için. Kızı olmuş. Kız daha yedi aylıkken kocası bağırsak d ğ mlenmesinden  lm  , hastaneye bile yetiştirememişler.

"Be  sene dul durmuş annem, sonra babamla evlenmiş... diye anlattı Seta Teyze.

Memleketimizin ve kendi ailemizin bir kanadının bu hiç bilmediğimiz tarihini acıklı bir masal gibi dinledik. Cehaletimizden utanmış ve uyandık. Yutkunduk. Zorlandık. Canımız yandı. Gözlerimiz yaşardı. Kendimizi tutamadık. Ağladık.

Meltem, kendisine bulduğu bu yeni acıyla yeniden dirildi. O günden sonra herkese, "Nerelisin?" diye sormaya başladı. "Nerelisin?" Sağdan soldan topladığı onca aile hik yesi, onca kelime zihninin içinde uçuşup durdu. Hiçbir yere bağlanmadan.  ylece, yaralı kuşlar gibi, k h havalanıp k h d  erecek.

Meltem bir ara da Osmanlıca öğreneceğim diye tutturdu. “Bu işleri araştırmak için, mutlaka bilmek lazım eski yazıyı!” Matbu metinleri sökmeye başlamıştı ki, el yazısı okumaya geçince bunaldı. O ara, “Biz niye Ermenice öğrenmiyoruz ki!” dedi. Ama bir süre uğraştıktan sonra ondan da vazgeçti. Yıllarca, özellikle antikacılardan topladığı kırık dökük İsa figürleriyle doldu rafları, çekmeceleri. Boynuna küçük bir haç kolye sallandırdığını fark ettiğim gün sıkı sıkı sarıldım ona, saçlarını öptüm, okşadım. Bir süre sonra, kolye de çıktı boynundan. Gümüş takılarını koyduğu kutunun içinde sessizce karardı durdu. Sonra Ziya’yı buldu Meltem.

Ey İsa! Ey bedeninden vazgeçenler! Ey bedeni delik deşik babamız!

En Uzak ve En Son Dal

Meltem'in ölümüne sevindim.

Böyle bir cümle, böyle bir ifade kulağa tuhaf gelir elbette.

Yatak odasının mavi keten perdeleri rüzgârla sallanıp duruyordu. Odanın girişinde, olduğum yere çakılıp kalmıştım. Kapıyı açtığımda Meltem pencereyi açmış aşağı bakıyordu. Kapının açılmasıyla birden dönüp bana baktı, gözlerinde çok tuhaf bir ifade vardı. Hayatımda ilk kez gördüğüm o ifadeyle birlikte, aniden sanki vajinamdan giren hayali bir kazık boğazıma kadar gelip dayandı. Bir duygu çakması, bir an sonrasını haber veren karanlık bir girdap. Bir an içinde, hiç beklenmedik bir çeviklik ve kararlılıkla, hiçbir şey, ama hiçbir şey söylemeden, pencerenin kenarlarından kavradığı gibi kendini yukarı çekip dışarı attı. Birden kan beynime sıçradı. Müthiş bir öfkeyle, olduğum yere çakılıp kalmışım. Her şey o kadar beklenmedik bir hızla olup bitmişti ki! Olup bitmişti.

Mavi keten perdeler rüzgârla, çökmekte olan akşamın loşluğunda ve rüzgârında dalgalanıyordu.

Yerimden kıpırdayamıyordum.

İçimden tıslar gibi bir laf çıktı... Hem de küfreder gibi:

“Müntehirin çocuğu!”

O ânı hâlâ şaşkınlıkla hatırlıyorum.

Yerimden kıpırdayamıyordum.

Açık pencereden içeri dolan konu komşu bağırtısını işitip gelen annem şaşkınlıkla: “Ne oldu? Ne oldu?” deyip duruyordu.

Ben hâlâ yerimden kıpırdayamıyordum.

Öfke yerini boşluğa bırakmıştı. Meltem atladığı kattan yere çakılmış, ben ise içimde, kendi içimin bilemediğim boşluklarına düşmüştüm.

Annem telaşla, “Ne oldu?” diye tekrar edip dururken, düşüş sürüyordu belki hâlâ. Ve bu yüzden iki işi birden yapamıyordum. Kendi içimde düşmeye devam ediyordum ve haliyle olduğum yerde kıpırdayamıyordum, çünkü düşüyordum.

Annem birden cama meyletti. Aşağıda gördüğü manzara karşı-

sında kulak tırmalayan, bir insandan çıktığına inanılamayacak bir çığlık koyuverdi.

O an ile kendimi Meltem'in yanında bulduğum an arasındaki bölüm yok.

Yok.

Hiçbir şey hatırlamıyorum.

Ambulansta giderken buz gibiyim ve hayatımda ilk kez soğuk terler döküyorum. Gerçekten soğuk ter diye bir şey varmış. Sirenler eşliğinde, kararan havanın, parıldayan ışıkların arasında giderken, aslında hiçbir şey görmüyorum da... Müthiş bir haksızlığa uğramışım duygusu... bedenimi sanki hem içinden hem dışından tırmalıyor.

Müntehirin çocuğu!

Babamın intiharına duyduğum ve zamanında bastırmış olduğum öfke, kırgınlık, kızgınlık, hayal kırıklığı... hepsi ayaklanıp o an üzerime çöktü. Meltem'i kanlar içinde, ağzı aralık, gözleri açık halde yerde görünce, bütün o geçmişteki duygular, hepsi bir anda saklandıkları oyuklardan fırlayarak gırtlığıma sarıldı.

Morgda babamı ilk Meltem görmüştü. İşte o an hem babamın hem Meltem'in cesedi birbirine dönüşerek hayalimde aynı yaralı, parçalanmış, kan revan içindeki bedene dönüştü. Babam, benim görmediğim cesedinin hayaliyle, karşımda yatan Meltem'in cesedinin görüntüsüne karışmaya devam etti.

"Nefes alıyor!" dedikleri an, işte o an, beni saran bütün duygu çemberi çözülüp dağılmaya ve ne kadar derin ve karanlık olduğunu ancak o düşünle kavrayabildiğim içimi oyan bir acıya bıraktı.

Yaşıyor! Yaşıyordu!

Meltem'i kırık bir bebek gibi sedyeye yerleştirirlerken bütün kalbimle dua etmeye başladım.

"Ölsün! Ne olur ölsün! Lütfen ölsün!"

Ondan arta kalana sağ denebiliyorsa eğer, sağ olmasın, lütfen ölsün.

Kurtulsun.

Lütfen.

Kim lütfedecekse!

Hastaneye varır varmaz ameliyathaneye aldılar Meltem'i. Nasıl geçtiğini anlamadığım ve yine bir zaman yarılması denebilecek iki saatin sonunda, doktor çıkıp maalesef kurtaramadıklarını söyle-

diğinde, düğüm düğüm olan sinirlerim çözöldü, birden gülmeye, ardından bağııarak ağlamaya başladım.

Bunlar sevinç gözyaşlarıydı bence.

Yaşarsa, ondan geriye kalan, artık Meltem olmazdı çünkü.

Sonra çok kızdım Meltem'e... Bana bunu yapmaya hakkı yoktu! Ben ki onu ömrümce sevdim ve korudum... Onun hayalleri ve hayaletleriyle dost oldum. Onun küçük annesi oldum. Bana bunu nasıl yapmıştı?

Bir insan kaç ölüye yanabilirdi? Nasıl kalbi dayanırdı? Üstelik anacığımın kırık kalbi de benim paramparça kalbimin üstüne kalmıştı!

Bütün bu olanlardan Ziya'yı suçlamak aklımın ucundan bile geçmedi. Çünkü Ziya tek daldı, hayatta tutunabileceğim en uzak ve en son dal

Bu ne arsızca, ne iğrenç, ne boktan bir yaşama hevesiyse!

Ya da Ziya benim aynadaki gizli kalmış yansımdı, ölü ikizimdi belki. Hiçbir şey bilmiyordum, artık hiçbir şey bilmiyordum.

Teslim Olmak

Seviştiğim bir delikanlı vardı. Gençliğimde. Abidin'den önce. Baba-
mın ölümünden sonra tanıdığım. Kocaman, insanın içine içine ba-
kan kara gözleriyle dikkatimi çekmişti ilk. Tuhaf, kadınsı havasına
inat, her an, her yerde sevişmeye hazır, azgın bir erkek fırlıyordu
içinden. Okula gidiyorum diye sabahın köründe evden fırlayıp ona
koşmak için yola koyulurdum. Boğaz'a nazır, bahçeye sıfır cam-
lı, önünden sadece uzaktan gemilerin, yakından kuşların geçtiği,
vaktiyle dedesinin yalnız kalmak için yaptırdığı ve o zamandan bu
zamana miras kalan bir alışkanlıkla, kutsal ve yasaklı bir yapıymış
gibi, babalarını rahatsız etmemek için önünden geçmeye kimsenin
cesaret edemediği müştemilatta, yere atılmış büyük yastıkların üs-
tünde, perdeleri kapatmadan sevişirdik.

Annesi yola bakan köşkten dışarı çıkmazdı. Kanseri olup ölen
kocasından sonra aklını kaçırdı gibi olmuştu. Köşkün salonunda-
ki geniş koltuğunda oturup bütün gün dantel işler, arada yakın
gözlüklerini indirip uzaklara bakarak, "Ben böyle bir dünyada ya-
şamak istemiyorum!" der dururdu. Durul'un ailesi sanki sadece
kadınlardan oluşuyordu. Her gün bir teyzesi belli saatlerde gelir,
annesinin, evin ihtiyaçlarını görürdü.

Durul ailenin tek çocuğuydu. Sanat tarihi okuyordu. Sanata
olan düşkünlüğünün dışında hayatla hiçbir ilgisi yoktu. Sanat de-
dimse, sadece eski el yazması kitaplar özel ilgi alanıydı. Ben edebi-
yat delisiydim, o ise hayatta okumayacağım, tuğla gibi bazı incele-
me kitaplarını iki günde bitirebilirdi. Bir de kuşlar ilgisini çekerdik,
sonra köpekler, kediler. Evin bahçe kapısından dışarı adım attı mı
çevresini bir anda bir sürü hayvan sarardı. Çok az konuşurduk,
paylaşabileceğimiz çok az şey vardı, ama yolda yürürken bile bir-
birimize değmeden edemezdik. Onu sevdim mi bilmiyorum. O za-
manlar biriyle seviştin mi, adı aşk olurdu.

Abidin'i çok sevmeme rağmen, onunla evlendikten sonra, hatta
hamileyken bile rüyamda ara sıra Durul'la seviştiğimi görürdüm,
ardından yakıcı bir hasret ve arzuyla dolardım. Durul'u rüyamda

gördüğüm günler, Abidin'le mutlu olmadığım zamanlar falan değildi. Kendimle geçimsiz olduğum, korktuğum, delice vehimlerle dolduğum, bu dünyadan kaçıp kurtulmak istediğim zamanlarda görürdüm rüyamda onu... Çünkü o zamanki duygularımı düşündükçe, hâlâ içim sızlar ve suçluluk duygusuyla dolarım bazen, kendime doğruyu söyleyebildiğim anlarda...

Bedenimi Durul'a ve birlikte semirttiğimiz arzuya teslim ederken hayattan kaçardım. Ben Durul'la deliler gibi sevişirken ve bütün yüklerimden haz içinde, vahşice kurtulurken, bilirdim ki annem ve kardeşim evde, yaşadıkları acıyla cebelleşirlerdi. Ben ise babamın üzerime yapışan hayalî cesedini Durul'un kollarında soyunurdum. Bir daha, hadi, yine... Perdeleri hep açık olduğu için camdan bir kulübeymiş duygusu yaratan müstemilat, zamanın ve dünyanın üstünde yüzüyormuşçasına dururdu ve civarında hiçbir ev bulunmayan aşk teknesinde ne kadar ses çıkarırsan çıkar, kimse duymazdı. Arkadaki köşkte oturmuş dantel ören annesinin kulakları zaten bu dünyanın seslerine kapalıydı. Durul'la terli tenlerimiz birbirine çarpa çarpa birleşirken, kasıklarım haz ve acıyla seğirir, kendimden nasıl çıktığına şaşırdığım hayvanî sesim duvarlara, camlara çarpıp dağılır, parça parça üstümüze yağardı. Günlük hayatta bile sesini yükselterek konuşamayan ben, sesim çınlayarak bağırdıkça Durul kendinden geçerci.

Hayata Durul'la çelme taktım. Bir ameliyat sırasında bazı organlarını çıkarıp kenara koydukları gibi, ruhumu katlayıp sandalyenin arkasına astım, salt beden oldum. Durul'a ve dünyaya teslim ettiğim kendi çıplak bedenimde, babamın demirlerle parçalanmış delik deşik bedenini yamadım, tamir ettim; terimle kanlarını yıkadım; zevkten titreyen ellerimle boynunu dikleştirdim; üfleye üfleye, kırılan kemiklerini yapıştırdım; kutsal kâsemdeki sıvılarla balmumu gibi onu sıvadım, koltuğuna oturttum ve beni böyle anadan üryan çalışırken görmesin diye gözlerini açmadım...

Pis müntehir! Allah belanı versin!

Hayatımda Durul ve Abidin'den başka kimse olmadı. Ama pek çok erkekle de sevişmiş olsaydım, hiç kimseyle Durul'la kapıldığım tutku girdabına kapılamazdım, bundan eminim. Seviştiğim ilk erkek olduğu için onu unutamamış değilim. Bazı bedenlerin birbiri için yaratıldığını ve bu bedenlerin buluşmasının her zaman mümkün

olmadığını, hatta bu mutlu tesadüfün bazı insanları hiç bulmadığını kim inkâr edebilir? Yine de, bedenlerin birbiri için yaratılmış olması, ruhların da birbiri için yaratıldığı koşulunu beraberinde getirmiyor. Hatta bazen, ruhu bile kendisi için yaratılmamış birine teslim oluyor insan. Tıpkı, bana ve Abidin'e olduğu gibi... Ben sadece Abidin'i sevdim, sadece ona hayatımı, kendimi teslim ettim. İşte sadece, bu teslim olmama yüzünden, beklenmedik bir şekilde Durul'u bir kızla yakalayınca üzölmüş, ama incinmemiştim. Çünkü bizi inciten aşk değil... Teslimiyet...

Abidin'le ilk kez, tanıştığımız baharın yazında, bir okul arkadaşımın Kilyos'taki eski yazlık evlerinin terasında, gecenin karanlığında, yıldızların altında, biri sesimizi duyacak endişesiyle sessizce seviştik. İki gün sonra buluşup Moda'da bir çay bahçesinde oturduğumuzda, yerinde duramıyordu. Gözlerinde çakmak çakmak bir ışıltı... "Biliyor musun? Keşke kör bir kuyu olsa, gidip yaşadıklarımı, hissettiklerimi bağıra bağıra anlatsam!" dedi. İşte o an, ona sevdalandım. Yeşil kadife pantolonlu, devrimci genç. Evet! O benim yol arkadaşım olacaktı. O beni asla aldatmazdı.

Abidin hem durmadan geçmişimi eşleyip dururdu hem de Durul'un adını duymaya bile tahammöl edemezdi, bir yandan da sadece Durul'la birlikte olduğuma bir türlü ikna olamazdı. Abidin hayata veda ettiği güne kadar, hep onu terk edeceğim, başka bir erkeğe gideceğim korkusuyla yaşadı. Ahmak! Ben hayatımda sadece onun kuzusu oldum halbuki. Çok kızıyorum ona bazen. Ölüsüne bile! Böyle hissettiğim zamanlarda kendimi anneme benzetiyorum. Ölü annesine küsen anneme...

Başa Bela Eşyalar

Anneannemin en kıymetlisi, ilk çocuğu Fikri Dayım tuhaf bir adamdı. Anneannem onun için çok üzülürdü. Ben beni bildim bileli, oğluna gelin bakardı. Öldüğü zamana kadar hem de... Yılmadan, bıkmadan... Arada sırada hayallerini süsleyen gelin adaylarına rastlıyordu, ama anlaşılmaz bir zamanda donakalmayla hep aynı yaşta kızlara baktığı ve oğlunun artık yaşını başını almış bir adam olduğunu asla kabullenemediği için hanım kızlar zaten oralı olmuyorlardı. Tabii bu arada, kendi kendine gelin güvey olduğu da söylenebilirdi, çünkü bulduğu kızlar dayımın da umurunda bile değildi.

Ayrıca Fikri Dayımı kim, ne yapsındı! Aksi adamın tekiydi. Hayatı kanun gibi bellediği kurallar üzerine kuruluydu ve evine kimseyi, ama kimseyi sokmazdı. Anneannemi ziyarete de sadece bayramlarda, özel günlerde gelir, bunun dışında telefonla bile aramaz; kendisi aranacak olsa çok sinirlenir (bunu bayramda seyranda ettiği lakırdılardan anlardık, yoksa zaten telefonu açmazdı), hiçbir şekilde rahatsız edilmek istemezdi.

Dayı demir ticaretiyle uğraşır, hali vakti yerindeydi. Büyük bir Türk sanat müziği âşığıydı. Onunla ilgili bütün bildiğimiz bundan ibaretti. Anneannem musikişinas oğlunun çok yakışıklı, dalayan gibi bir civan olduğunu düşünür; ondan her söz edişinde sesi titrerdi. Biz ise hafif göbekli, saçları kırışmış, tepesi açılmış bu adamı haliyle hiç yakışıklı bulmaz, bu fikirlerimizle anneannemi de kızdırırdık. “Halt etmişsiniz siz!” diye bağırmasıyla hemen kaçmaya başlamış olsak da, arkamızdan fırlattığı terlik mutlaka, bizimizin bir tarafına isabet etmiş olurdu.

Çocukken Meltem’le, Fikri Dayı’nın nasıl bir evde yaşadığını, nasıl olup da canının hiç sıkılmadığını merak ederdik. Annemden hayli büyük olduğu için, o yıllarda bile bize dede gibi görünürdü.

Bir gün Fikri Dayı’nın tansiyonu çıkmış, evde fenalaşmış, bakmış ki durum vahim, kapıyı aralamayı akıl edip ambulansı aramış. Fakat bütün bu çabası boşa çıkmıştı, çünkü beyin kanaması geçir-miş, komaya girmişti. Hastaneden bizi aradılar. Masanın üstünde

duran cep telefonu kapalıymış, cüzdanında buldukları kartın arkasında ise “annem” diye bizim evin telefonu yazıyormuş.

Dayıya, bu yabancı adama, yoğun bakımda yattığı günlerde gidip birkaç kez camın arkasından baktım. Benim için hiçbir şey ifade etmiyordu. Hatıralarımda yeri yoktu, ama annem yine de, yirmi iki gün sonra öldüğünde çok ağladı. Eh, ne de olsa kardeşti ya da annemin ölümlerden yorgun kalbi artık hiçbir üzüntüyü kaldırmıyordu.

Sağlık ekibinin eve geldiğinde aldığı, dayının hastanedeki komodinin çekmecesine koyup unuttukları ev anahtarı, naşının teslim edildiği gün hatırlanıp elime tutuşturuldu. Utanarak evin adresini sordum adamlara. “Siz nesi oluyorsunuz?” dedi görevli. “Yeğeniyim!” dedim. Adam yüzüme kadirbilmez, hayırsız biriymişim gibi yargılandığına baktığında, hemen suçluluk duygusuyla ezildim karşısında. Bir iki anlamsız laf geveleyip adamın adresi yazdığı kâğıdı kaptığım gibi buruşturarak cebime, soğuk anahtarın yanına sokuşturdum. Fırsatçı, kötü niyetli, kalpsiz, hain biri gibi hissettim kendimi. Bir böcek kadar küçülüp hafiflemiştim sanki, koridoru adımlayan ayaklarımın sesi bile çıkmadan hızla merdivenin oraya yürüdüm, basamaklardan uçarak indim ve derhal kendimi hastanenin dışına attım.

Cenazeyi kaldırdıktan sonraki hafta, dayının Erenköy’deki evine gidebildim. Anahtarı kapıya sokarken heyecandan kalbim duracaktı. “Keşke Meltem yanımda olsaydı!” diye geçirdim içimden umutsuzca. Bütün çocukluğumuz boyunca merak ettiğimiz dünyasına sızıyordum dayının, hırsız gibi. Ve bunu tek başına yapmak zorunda kalmak, yine de Meltem’e haksızlık ediyormuşum gibi hissetmeme neden oluyordu.

Kapıyı açtığımda bir çöp evle karşılaşmaktan korkuyordum. Neden bilmem! Ya da çok az eşyanın bulunduğu, ruhsuz, sıkıcı, derli toplu bir ihtiyar eviyle karşılaşacaktım büyük olasılıkla. Eh! Yanılmamıştım. Ev altmışlardan kalma mobilyalarla döşeliydi. Evin bütün havasına o yılların ruhu hâkimdi hâkim olmasına da, yine de bir tuhafılık vardı sanki. Bunu ilk, salondaki tavandan sallanan, eve bir pavyon havası veren yanardöner camdan top avizeyi, holden gördüğümde sezdim. Ama salona girdiğimde beni en çok şaşırtan, yanında çift kişilik bir koltuğun bulunduğu, salonu ikiye bölen, tavana kadar yükselen devasa akvaryum oldu.

Akvaryumu görür görmez kendimi geçmişten bir manzaranın içinde buldum. Annemin Meltem’le beni karanlıkta iteleme kakala-ya, sinema salonundan alelacele dışarı çıkardığı anda. Koltukların arasında ilerlerken, kafamı çevirip gözlerimi beyazperdeye dikmekten alamıyordum kendimi. Annem, arkamdan gelen Meltem’in üzerinden uzanıp kafamı önüme çevirmeye zorluyordu. Beyazperdeyi kocaman bir akvaryum kaplamıştı ve içinde yarı çıplak bir kız dans ediyordu. Nedense bu görüntü, karnımın karıncalanmasına sebep olmuştu. Çocukluğumdan hatırladığım, cinsellikle ilgili ilk bilinçsizce haz duyma ânıydı bu herhalde. Erol Büyükburç ile Yılmaz Köksal vardı filmde; ne adını hatırlıyorum ne konusunu. Kız dans ederken, oyuncular da üstleri başlarıyla akvaryuma giriyorlardı. Annem bu sahneyi “ayıp” bulmuş olmalı ki, film sürerken salondan çıkarıldık. İşte o an, dayının salonuna girdiğimde, hayatım boyunca hiç düşünmediğim bu sahne geçmişimden fırlayıp geldi, sanki o akvaryum gerçek hayatta karşıma konmuş gibi oldu. Birden, Abidin öldüğünden beri hiç hissetmediğim bir cinsel uyarılma içimi bir anlığına yokladı, gitti... tıpkı çocukluğumda olduğu gibi... ya da bu, karşıma çıkacaklara hazırlanmam için bana gönderilen bir ikaz, bir önseziydi, ama ben anlayamadım.

Akvaryuma yaklaştıkça suyun yüzeyinin ölü balıklarla dolu olduğunu fark ettim. Diğer odalara gitmek, dolapları açmak, çekmeceleri çekmek, hiçbir zaman dayım olmamış bir yabancıнын ilk kez girdiğim evinde ve dünyasında özel eşyalarını karıştırmak, seçmek, tasnif etmek, koliye basmak, atılacakları atmak, verilecekleri vermek, temizlemek, koca bir evi boşaltmak birden bana yük gibi göründü. Bana neydi bütün bunlardan? Bana neydi ölmüş bir adamın ölü eşyalarından?

Kim bilir, ben ölünce eşyalarım kimin başına bela olacaktı? Orada, eve döner dönmez bütün eşyaları dağıtmaya, azaltmaya, çevremi kuşatan bütün nesneleri sadeleştirmeye kesin bir kararlılıkla yeminler ettim. (Elbette, bu yeminimi tutamadım. Çünkü bu ölümü kabul etmek gibi bir şeydi. Bir ölüm hazırlığı. Yaşamak başlı başına bir meşakkatken, evimi boşaltarak yerimi genişletmek, yerimi daha da daraltmak anlamına gelecekti. Issız bir tren istasyonunda, kim bilir ne zaman gelecek ölüm trenini beklercesine bekleme fikri tahammül edilemez göründü gözüme. Hem daha Meltem’in odası bile olduğu gibi duruyordu, elimi sürememiştim. Annem ba-

zen, öğleden sonraları onun odasına çekilir, yatağına kıvrılıp kestirirdi. Annem varken, ne yapabiliyordum ki! Avunduğu onca nesneyi onun elinden nasıl alabiliyordum?)

Her neyse... Ne diyordum ben? Yeminlerle nesnelerin ne ilgisi var? Belki de çok ilgisi var...

Fikri Dayı'nın evi ölüm, cinsellik ve yalnızlık kokuyordu. Yaşlılık ve hayat kokuyordu. Her açtığım çekmecede tüylerim diken diken oluyordu. Bu "zarif ruhlu" ihtiyarın çekmecelerinden neler dökülüyordu neler? Porno kasetler ve dergiler, edep yerleri açıkta gencecik, neredeyse çocuk denecek çıırılçıplak kız fotoğrafları, memeler, kıçlar, kelepçeler, kamçılar, kayışlar... İşte, elimde tuttuğum için bile içimin kalktığı o polaroid fotoğraftan, yatakta elleri bağlanmış, ipli bir kadın donu giymiş çıplak ihtiyarın tarif edilmez biçimde korkunç bir arzuyla ıslanmış gözleriyle bana bakan dayı olduğunu anladığımda, ateşi tutmuş gibi atıyorum elimden fotoğrafı. Kusmak istiyorum. Bir öğürtü yükseliyor boğazımdan. Ben ki kusmaktan çok korkarım. Çocukluktan kalma bir takıntı. Bademciklerim durmadan şişer, üç haftayı geçmez kırk derece ateşle yanardım. Her defasında, doktora gittiğimizde dilimi bastıran spatula ağzıma girer girmez öğürmeye başladım. En büyük çocukluk kâbusumdu. O an, ağzıma devasa metal bir spatula sokulmuş, sanki dilimi bastırıp duruyordu. Öğürüyordum. Öğürdükçe ter içinde kalıyordum. Bir titreme alıyordu bedenimi. Ne kadar direndimse de kendimi tutamadım, dayının bütün seks alet edavatı, sabah yediğim peynir, domates ve maydanozun ölüsüne bulandı. Ağlamıyordum ama gözlerimden yaşlar akıyordu. Gözyaşlarının bilincine varınca, hüngür hüngür ağlamaya başladım. Hem kustuğum hem de ağladığım için boğazım iyice tahriş olmuştu. Bir yandan boğazımı elimle kavramış yutkunur, bir yandan da gözyaşlarımı dindirmeye çalışırken, açık çekmecedeki ıvır zıvırın altından bana göz kırpan namluyu fark edince, birden sustum. Zıpkın yemiş gibi silahı alıp çantama soktum. Hiçbir şey düşünmeden. Nedenini bilmeden. Her şeyi öylece bıraktım. Kapıyı çarptım ve bu tuhaf evi aceleci adımlarla terk ettim.

Yoldaş Olmak

Merdivenler, oturduğumuz binanın çevresi, anayola doğru inen dar sokak, kavşak girişi, köprünün altı, her yer sarılmıştı. Evimizin içi çelik yelekli, silahlı bir sürü adamla dolmuştu.

Götürürlerken yüzüme baktı Abidin. Yüzü kâğıt gibi incelmış, ağarmıştı. Yeni evliydik. Gözümden bir damla yaş akmadı, ne o an, ne götürüldükten sonra. Kaskatı kesildim. O günden sonra, komşular yüzüme bakmaz, aceleyle gözlerini kaçırır oldu. Ama en ağırıma gideni, bahçede çocukların “polisçilik” oynamalarıydı. Bu çocuklar, bu oyunu hep oynuyorlardı da ben mi fark etmemiştim? Yoksa, sabaha karşı olan bitenlerden haberleri olabilir miydi? Nereden olacaktı? Olmuş muydu yoksa?

Abidin’in annesi o gece bizdeydi. Kadıncağız o günden sonra yüksek tansiyon hastası oldu. Bana hiçbir şey olamazdı. Olmama-lıydı.

Abidin on beş gün sonra savcılıktan bırakıldı. Eve döndüğünde ise artık yalnızca kendi içine bakıyordu. Saçları keçeleşmişti. Tırnakları uzamış, araları simsiyah olmuştu. Üstünde tanımadığım, bilmediğim bir koku tütüyordu.

Abidin’i banyoya soktum. Onu kendi ellerimle yıkadım. Suları döktüm üstünden, ağladım. Suları döktüm sırtından, ağladım. Suları döktüm başından, ağladım. Abidin başını eğmiş, hiç kaldırmı-yordu. İşte o gün onunla, sadece sevgili, eş, yoldaş değil, kardeş de olduk. Kimseye duyamayacağımız bir şefkatin müridi...

“Korkmuyorum!” diyordu, sürekli korkmadığını söylüyordu. Ama gecesi gündüzü birbirine karışmıştı. Bir daha asla gün ağar-madan uykuya dalmadı. Kalbi sürekli pır pır ediyor, duyduğu her çıtırtıda gözbebekleri büyüyordu. “Gerçekten! Korkmuyorum!” di-yordu, “Hiç korkmuyorum!”

Kısa bir süre sonra o evden taşındık. Bir şairin adının verildiği sokağa bakan eve. Orada güvende olacaktık. Olacak mıydık?

Aradan bir yıl geçmiş, kızımız doğmuştu. Abidin’i yine götür-düler. “Korkma!” dedi bana, tam kapıdan çıkarken. Yeşim beşiğin-

de uyuyordu. Ertesi sabah, Gayrettepe’de şubenin kapısında, korku dalga dalga içime yayılmaya başladı. “Bir daha bakar mısınız lütfen? Abidin Candaş.”

“Yok diyoruz burada!”

“Burada değilse nerede peki?”

“Allah Allah! Kardeşim laftan anlamıyor musun? Yok diyoruz, burada değil.”

Bıyıkları sarkık, kaşları çatık, esmer adamın yüzüne baktım ısrarla, çekik gözlerinin içine.

“Siz aldınız!”

“Nereden biliyorsun bizim aldığımızı? Yok işte burada.”

“Siz aldınız!”

Sinirle kafasını sağa sola çevirdi.

“Alanın alnında mı yazıyordu polis diye?”

“Polis olduğunu söyleyen iki sivil geldi, ‘bizimle şubeye geleceksiniz’ dediler. Buradan başka siyasi şube mi var?”

İki adım ötede kırılacak kadar zayıf, uzun boylu, kahverengi uzun kıvrırcık saçlarını önüne dökmüş, kahverengi iri gözlerini kocaman açmış bizi dinleyen, benim yaşlarımda bir kız dikkatimi çekti. Omuzlarım çökmüş halde, içimde yükselen ve denetleyemediğim bir titremeye kapının önünden ayrıldım.

“Affedersiniz,” dedi, “ben de kardeşimi arıyorum, ama yok burada diyorlar...”

Adı Makbule’ydi. “Öldürdüler, öldürüp bir yol kenarına attılar, kaybettiler!” diye sesler yükseliyordu ikimizin de içinden.

Her gün şubenin önünde buluştuk. Bir hafta boyunca aynı sözleri içittik.

Adamın adı Necati Orhun’dü. Avukat Necati Orhun.

Sultanahmet’in dar arka sokaklarından birinde yürüyordum. Dizi dizi yol kenarlarına park edilmiş otomobiller yüzünden yol daha da daralmıştı. Taşıtlar geçtiği için ne yoldan yürümek mümkündü ne de kaldırımlar yarı üstüne çıkmış otomobillerden geçit veriyordu. Taşıtlara, iş hanlarının eski, gri ve sevimsiz yüzeylerine sürtünerek, bazen yan yan giderek, arada kafamı kaldırıp bina numaralarına bakarak ilerliyordum. İşte... 18 numara. Boyası yer yer dökülmüş gri yağlıboyalı demir kapısını iterek hana girdim.

Asansörün düğmesine bastım. Metal tutamağından tutup kapısını açtım. Yüzeyi eğri büğrü ve marleyle kaplı zeminine çay dökülmüştü. Belli ki, içeride sigara içen biri asansör kabininden yeni inmişti, çok ağır bir koku vardı. Altıncı katta zıplayarak durdu asansör. Kapı numaralarına bakarak koridor boyunca ilerledim. Kalbim çarparak zili çaldım.

Ellili yaşlarında, saçlarının tepesi hayli açılmış, yassı kafalı, soluk tenli, orta boylu, göbekli, açık mavi gömleğinin kollarını sıvamış, askılık taktığı gri pantolonunun ütüsü bozulmuş, elinde içi dolu bir çaydanlıkla sıradan bir adam, küçük ela gözlerinde dalgın, soğuk bir ifadeyle kapıyı açtı.

“Buyurun,” dedi, beklemediği biri gelmiş edasıyla.

“Necati Orhun’la görüşecektim.”

“Benim, mesele neydi?”

“Affedersiniz, telefon etmeden geldim, ama önemli bir konuyu görüşecektim sizinle, telefonda anlatmam çok zordu, hem belki de kabul etmezsiniz...” dedim.

“E buyurun bakalım!” dedi adam belirgin bir memnuniyetsizlikle. Elinde çaydanlık olan kolunu hafifçe ileri uzatarak kapısı aralık odayı işaret etti. Kapıyı iter itmez, daha odaya girmeden, durumla tezat oluşturan ve beklemediğim bir şaşkınlıkla, “Aa ne kadar çok çiçeğiniz var!” deyiverdim.

Bu çocuksu şaşkınlığım birden havayı değiştirmişti. Sanki oraya adamın çiçeklerine bakmaya gitmişim, Necati Orhun da yakın bir arkadaşının kızıymışım gibi bir duyguya bürünmüştü. Hiç istifini bozmadan, ben gelmeden önce yaptığı gibi, çiçeklerine su vermeye devam etti. Oda fideci gibi raflarla, raflar, masanın kenarı, sehpaaların üstü, pencerelerin önü, duvar dipleri her yer saksı saksı çiçekle doluydu. Necati Orhun sırtı dönük, pencerenin önündeki çiçekleri sularken, üstü renk renk mercanla dolu rafın önünde adama sırtım dönük duruyordum.

“Çok güzel mercanlarınız.”

“Bakın, sırtım dönükken, hazır görmüyorken, istiyorsanız bir dal kırıp çantanıza sokun. Böylelikle çalmış sayılırsınız. Biliyorsunuz, en güzel, çalıntı çiçek tutar.”

Kırmızı mercandan bir sap kırıp çantama soktum. Bunu, daha yaparken, insanın çok tuhaf bir mahluk olduğunu düşündüm.

“Teşekkür ederim...” dedim yine de kibarca.

Çaydanlıktaki su bitmişti. Adam çaydanlığı bir sehpanın altına koyarak masasına geçti, koltuğuna oturdu. Gömleğinin kıvrımış olduğu kollarını açıp manşetlerini düğmeledi. Sesine ciddi bir ton geldi.

“Beni burada yakalamanız büyük şans doğrusu!” derken, sesinde de sadede gelelim dercesine bir ifade belirdi.

Adamın gözlerine uzun uzun baktım ve bir çırpıda sözler ağzımdan döküldü.

“Kocam gözaltında kaybedildi.”

Odaya sanki kocaman bir buz kütlesi düştü. Uzunca bir sessizlik ânı oldu. Sonra, adamın yüzü kızardı ve tükürürcesine, “Kocam gözaltında mı kaybedildi? Kızım, sen benim kim olduğumu biliyor musun? Sen kime geldiğinin farkında mısın? Benim adım, bütün örgütlerin ölüm listesinde!” diye yüksek sesle cümleleri sıraladı. Birden senli benli, üstten bir tavırla konuşmaya başlamıştı.

“Herhalde öyledir, bilmiyorum!” diyerek söze başladım ve gözlerimi kararlı biçimde adamın gözlerine dikerek soluk almadan sürdürdüm konuşmamı. “Kocamın şu anda örgütsel bağlantısı yok. Olsaydı, herhalde size gelmezdim! (Kime geldim ben, belki bu adam da işkenceci.) Sanırım bir operasyon esnasında, o örgütten gözaltına alınan biri Abidin’in adını verdi, Abidin de fişli olduğu için hemen alındı. İki sivil polis geldi götürdü. On gündür her gün Gayrettepe’ye gidiyorum, burada yok öyle birisi diyorlar, çok endişe ediyorum, korkuyorum, yaşıyor mu öldürdüler mi onu bile bilmiyorum. (Geber Mercan, niye bu adama korktuğunu söylüyorsun ki!) Bakın, kocamın üniversitedeyken bazı bağlantıları vardı, ama iki sene önce büyük bir operasyonla pek çok kişi gözaltına alındı, ondan sonra kocam ilişkisini kesti. (Neyse ki sesim, ellerim titremiyor. Gerçekten, deli miyim ben?) Sizden başka kim bulabilir onun izini? Annemin kuzeni askeriyedendi, şimdi avukat, adınızı o verdi, kabul ederse o yardımcı olur, dedi. (Niye bu adam benim memelerime bakıyor?)”

“Kızım, senin adın ne?”

(Niye bakıyor memelerime?) Ciddi ve sert bir sesle, “Mercan!” dedim.

“Mercan ha! Senin emzikte bebeğin mi var?”

Hemen başımı eğerek göğüslerime baktım. Bordo tişörtümün göğüs kısmında iki yuvarlak ıslaklık belirmişti. Sütüm gelmişti.

“Evet.”

Necati Orhun içini çekti. Koltuğunda kaykıldı. Uzun uzun yüzüne baktı. Çarpışır gibi, kimsenin geri adım atmadığı, kararlı bir bakışma. Sessizlik. Bir sinek vızıltısı. Yine sessizlik.

“Kocanın adı neydi?”

“Abidin Candaş.”

Adam hızla yerinden kalktı, yan odaya geçti. Ahizeyi eline aldı, bir numara çevirdi.

“Hüsnü... Necati ben. Nasılsın?.. İyiyim, sağ ol... Yok, tansiyonum hoplatmıyor bu aralar. Çok şükür, iyiyim. Oğlum, orada Abidin Candaş diye bir çocuk var mı, bir bakın bakayım... ’lilerden... Tamam... Yok mu? Hııı. Tamam. Oldu... Eyvallah. Eeeyvallah.”

Her yanımı ter bastı. Kalbim yerinden çıkacaktı sanki. Kulaklarım uğuldamaya başladı. Yok. Yoktu işte...

Adam telefonu kapattı. Bir süre sessizlik oldu. Ahizeyi yeniden eline aldı. Bir numara daha çevirdi.

“Metin, nasılsın? Sağ ol. Sağ ol. Ne soracağım, sizde Abidin Candaş diye bir oğlan var mı?.. Tamam... Tamam... Anladım, pekâlâ. Çocuğa dokunmayın, çocuk yabancı değil.”

Birden gözlerim parladı. Necati Orhun telefonu kapatıp geri döndü.

“Tamam, bak gördün mü ölmemiş işte. Ankara’daymış.”

“Ankara’da mıymış?”

“Tamam, merak etme, bir haftaya kalmaz döner... e merak etme... döner... bir şey yapmamışlar işte... iyiymiş, toplu dava olduğu için sorguların bitmesini bekliyorlarmış, bitmezse belki biraz da uzatma alabilirler tabii, ama onun işi bitmiş merak etme.”

Abidin’in işi gerçekten bitmişti. Nereye götürüldüğünü bilmiyordu, ama epey uzun sürmüştü. İnerken kafasını elleriyle bastırdılar. Kolunu büktiler. Bir koridora çıktılar. Yürüdüler.

Asansör kapısı açıldı, bindiler, kapı kapandı, hareket ettiler. Asansör durdu. Vurmaya başladılar. Asansörün duvarından yere kaydı. Asansör yine hareket etti. Durdular, kapı açıldı, merdivenlerden indiler. Yüzüne rüzgâr çarptığı için pencereleri olan, üst katlarda bir yerde, bir koridorda yürüdüklerini düşündü. Şaşırtmaya, korkutmaya çalıştıklarını. Sonra yön duygusunu kaybetti. Çorap söküğü gibi arkası gelecekti kaybetmeye başladığı bu ilk

anın. Sesler yankılanıyordu. Metalik tınlar yükseliyordu. Çok vahşiydiler.

Vahşilikleri hiç azalmadı.

Birkaç gün sonra, bir minibüse bindirdiler. Oradan otobüse gittiler. Gittikleri yer Ankara'ydı. Vahşet daha da artarak sürdü.

Necati Orhun'dan hayatta hiç kimseye söz etmedim. Olanları anlatsam da zaten kimse inanmazdı. Yo, bir kez, adamın adını vermeden Nursel Teyze'ye anlattım. Gözleri dolarak dinledi, kirpikleri titreyerek. "Nasıl bir kızsın sen?" dedi bana şefkatle.

Necati Orhun daha sonra, kocası devrimci bir örgüt bağlantısı nedeniyle gözaltında olan, çocuğu yaşındaki bana hayatını anlatmaya başladı; askerlik yıllarını, büyük umutlarını ve inançlarını, 12 Eylül'ü, komutanlara duyduğu kırıngnlığı ve hayal kırıklığını... Absürd bir komedi sahnesinin içindeydik sanki. Duvardaki askerlerin dizili olduğu fotoğrafı gösterdi, gözleri doldu. Aslında, bütün bunları bilseydim, bu adamdan yardım istemeye gelmezdim; ama orada, ellerimi kucağımda birleştirmiş, içten içe çaresizce otururken, sadece Abidin'in yaşadığını öğrenmiş olmayı bile büyük bir nimet gibi görmüşüm.

Ayrılırken, bir borcum olup olmadığını sordum usulen. Hem o zamana göre hem de benim için hayli yüksek bir para söyledi. "Malum, telefon görüşmeleri falan... diye geveledi. Üzerimde o kadar para olmadığını söyledim, birkaç gün içinde toparlayıp getirebileceğimi...

"Nerede oturuyorsun bakalım sen?"

"Kadıköy'de..."

"Pekâlâ, buraya kadar yorulma!" derken, bir kâğıda bir şeyler karaladı, "Al! Bu benim ev adresim! Eve getir parayı..."

Gerçekten çok tuhaf bir durumdu.

Parayı toparlayıp birkaç gün sonra Göztepe'deki evine götürdüm. Kapıyı karısı açtı, tam yemeğe oturuyorlardı. Necati Orhun, "Ooo!" diyerek beni karşıladı, içerideki çalışma odasına davet etti. Oysa ben parayı kapıdan verip hemen oradan uzaklaşmak istiyordum. Hemen. Ama bir ısrar, bir kıyamet... İçeri girdim. Kapı kapandı. Koridorda bir adamla karşılaştık. "Benim bacanak!" dedi Necati Orhun. Selamlaştık. Adam salona geçti. Biz odaya girdiğimizde, "Bacanak da MİT'tendir!" diye ekledi. Ben neyin içine düşmüşüm

böyle? Adam bana büyük bir muhabbetle davranıyordu! Çantamdaki zarfı çıkarıp uzattım. Eline aldı, başını aşağı eğdi, gözlerini iyice açıp bana dikerek, “Bak! Bu parayı aldığımı kimseye söylemeyeceksin! Benden hiç kimseye söz etmeyeceksin. Ola ki bir gün kulağıma gelirse, bu parayı iade ederim sana! Ona göre!” Tabii, tabii demek isterce başımı salladım. Gerçekten inanamıyordum durumun akıl dışılığına. İçeridekiler sofraya geçmişlerdi. Necati Orhun, büyük bir ısrar ve samimiyetle beni yemeğe davet etti. Kırk ısrar, kırk teşekkürden sonra nihayet kendimi dışarıda buldum. Ohhh! Ter içinde kalmışım. Onlar çorbalarını kaşıklarken ben çoktan bir minibüse atlamıştım bile.

Kime anlatacaktım bu olayı? Kim inanırdı!

Necati Orhun aradıktan sonra Abidin’e kimse elini sürmemişti. Hatta polislerden biri onu yanına getirmiş, odada baklava ikram etmişti. Bu sahneyi gören Abidin, biraz sonra oradan çıkarılacağını ve bir izbede öldürüleceğini düşünmüş, kanı donmuştu.

Ben de onun gibi düşünüyordum. Öldürüldüğünü sanıyordum. Gelecek üzerine düşünüp duruyordum. Onu bulamadığım için öyle derin bir umutsuzluğa kapılmıştım ki, “kim bilir öldürüp nereye attılar cesedini, kim bilir bulunur mu, onu ziyaret edeceğim bir mezarı bile olmayacak belki” diye kahırlanıyordum. Bir damla gözyaşı bile dökmüyordum. Sadece sürekli karnım ağrıyordu. Ben güçlü olmalıydım, çok güçlü olmalıydım, çocuğum vardı. Çocuğum...

Sessiz Anlaşma

Ziya'yla aramızda sessiz bir anlaşma varmış gibi mektuplaşıyorduk. Daha doğrusu, ben cevap yazmasam da Ziya mektup yazmaktan vazgeçmiyordu. Okuduğumu ve beklediğimi mutlaka biliyordu.

Yunus yüzüstü kapaklanmıştı. Melike yan yatıyordu; du-dağının kenarından sızan kana rağmen hâlâ çok güzel görünüyordu. İkisi de benim kahramanlarımdı. Onlar, bilincimin içinde tanışıp birbirlerine âşık olmuşlardı, bunu ben istememiştim elbette. Bu yüzden, ikisinin birer insan olarak varlık bulacakları bir hikâye yazmayı erteleyip duruyordum. Benden bağımsızlaşır, kaçıp giderler diye korkuyordum. Bir hikâyede buluşabilecekleri umuyla bekliyorlardı, ama biliyorum, artık eremeyecekleri bir vuslatı beklemekten bıkmışlardı.

Melike'nin değerini hiçbir zaman bilemedim. Aslında değerini bilemediğim Melike değil, Meltem'di. Tabii ona Melike adını ben taktım. Yunus da kafamda yarattığım kendimdi. Bu kahrolası kafamın içindeki Yunus, Melike'nin kıymetini bilebilirdi, çünkü nasılsa onları ben idare ediyordum, dilediğimce yapıp bozma, yeniden yazma özgürlüğüm vardı. Melike benim kahramanım olduğuna göre, nasıl istersem öyle davranacak, bana kızmayacak, küsmeyecek, sırtını dönüp gitmeyecek, talepte bulunmayacak, hesap sormayacak, gereksiz sorularla beni boğmayacak, yargılamayacak, bunaltmayacaktı. Oysa işler hiç de düşündüğüm gibi gitmedi. O iki âşık, benden bağımsız, zihnimin içinde cirit atıyordu. Melike, ne de olsa Meltem'in bıkınlığından pay aldığı için sabırsız, güvensizdi. Yunus, ne de olsa içimde, vicdanıma daha yakın durduğundan, benim sorumsuzluğuma, başına buyrukluğuma sahip değildi, tutarlı ve özü sözü bir adamın tekiydi.

Beni kesin olarak terk etmeden önce, “Niçin yalan söylüyorsun? Hiç anlamıyorum, bir insan niçin yalan söyler?” dedi Meltem.

“Ben yazarım!” dedim.

“Ne hoş bir kaçış noktası!” diye iğneledi, işin yazarlık kısmına dair bir dokundurmada bulunmaması, en kızdığı anlarda bile zarafetini bozmamasının en belirgin işaretiydi. Benim de bundan utanç duymam gerekirdi.

Gururuna yediremediği için, hiçbir zaman doğrudan sorular soramıyordu bana. Bu işimi daha da kolaylaştırıyordu. Onunla daha çok vakit geçirmemi istiyordu, benimse bu konuda bahanem hazırды. Yazmak için yalnızlığa ihtiyacım vardı. Telefonlarına cevap vermiyordum. Çalışırken rahatsız edilmek, bölünmek istemediğimi söylüyordum. Ama elbette çoğu zaman biri oluyordu yanımda.

“Sevdiğim tek kadın sensin, neden gereksiz kıskançlıklarla beni üzüyorsun?” diyordum. Doğruydu ve tabii ki yalandı. Doğruydu, onu seviyordum. Yalandı, çünkü hayatımdaki tek kadın, en azından bir yıldır o değildi.

“Benimle mutlu değil misin?” diyordu. Zeki, duygulu ve ateşliydi. Akli aklıma, zevki zevkime, teni tenime upuygundu. Ne zaman konuşacağını, ne zaman susacağını bilirdi. İncelikli beğenilerinden, söz ettiklerinden, muzipliğinden, oyunculuğundan, yaramaz yanından, baştan çıkarıcılığından hep başım dönerdi. Olumlayan, her durumda çözüm üreten kişiliği hayatı kolaylaştırırdı.

Hayatımda kimse bana onun gibi değmemişti. İnsana herkes değebilir, ama her değiş dokunmaz, yakmaz, iz bırakmaz. Meltem bütün varlığıyla, bütün varlığıma dokunuyordu, dokunduğu yere değiyor, çentik atıyordu.

İşte, belki temel mesele de buydu. Hayatımı onun bana verdiği mutluluğa, zevke ve doyunluğa bağlarsam “yaratıcılığımı” kaybetmekten korkuyordum. Varlığı, benim varlığımı sadeleştiriyordu. Ondan vazgeçemiyordum, ama bu sadeleşme hem bir erkek, hem bir yazar olarak sanki benim varlığımı gereksiz hale getiriyordu. Aslında

bu sadeleşme konusunda söylediklerim de çok yerinde sayılmaz. Çünkü zaten çok sade bir kişiliğe ve hayata sahiptim. Şiddetle karışıklığa ihtiyacım vardı, varlığımı sürekli sınamaya, gerekli olduğumu bilmeye... Dünyayla ilişkimde sürekli gedikler açmaya ve o gediklerin kesinlikle açık kalmasına... Oysa o hiçbir yerde boşluk bırakmamak konusunda benzersiz bir beceriye sahipti.

“Sevmek somut bir şeydir... dedi bir gün bana. “Elle tutulur, gözle görülür... İşte o kadar somut bir şey... Sevmek, sevdiğini psikolojik ve fizyolojik olarak rahat ettirmektedir. Onun arzularında boşluk bırakmamaktır. Ama sen beni çok yalnız bırakıyorsun.”

Meltem, Ziya’yla tanıştığında, otuz iki yaşındaydı. Tuhaf bir tesadüfle, benim dul kaldığım yaşta, Meltem hayatında ikinci kez aşkı tattı. Bu defa ölümcül aşkı. Söz gelimi ölümcül değil. Gerçekten ölümcül. “Ziya,” diyebilseydim keşke, “boşuna yalnız bıraktın kardeşimi!” Hem ne sanıyordu bu Ziya! Yazarların yaşadıklarını yazdığını mı?

Bu öfkem, belki de hiçbir zaman öğrenemeyeceğim bir gerçeği, bir gece rüyamda görünce değişti. Yıllar, yıllar öncesinin o günlerinde, Abidin ile Ziya, Ankara’da aynı yerde, karşı karşıya hücrelerde kalıyorlardı. Birbirlerinin hayatta yüzünü bile görmeyen iki erkek. Tanışsalar iyi dost olurlar mıydı? Birbirlerinin yaralarını görürler miydi? Erkeklerin dostluğu kadınlarınkine benzer miydi?

Ziya’nın mektuplarında anlattığı, sıradan diye nitelediği; hiçbir üzüntüden, acıdan söz etmediği hayatı doğru değildi. Ya da eksikti. Ziya’nın yok saydığı, sözünü hiç etmediği bir boyutu daha vardı hayatının. O kayıp yıllar, hapishanede geçmişti.

Gün geliyor, geçmişte birbirinden habersiz, hayatlarının buluştuğundan, kesiştiğinden habersiz insanlar, bir gelecekte buluşuyorlardı. Gördüğüm o rüya, yıllar sonra uzak akrabam Arek ile tanıştığımızda doğrulanmış oldu. Arek, Seta Teyze’nin benden birkaç yaş büyük yeğeniydi. Yıllardır ayak basmadığı yurduna, iki haftalığına tatile gelmişti. Neredeyse her gününü birlikte geçirdiğimiz tatili bitip Belçika’ya dönmek üzere onu havaalanında uğurlarken, o gittikten sonra, kendi başıma kaldığımda gömüleceğim

boşluğun habercisi bir çarpıntı yüreğime saplandı, bütün bedenimi adım adım gezmeye, yoklamaya başladı.

Arek'le bütün hayatımızın yükünü birbirimize teslim ettiğimiz o günler yorucu, kederli ve sarsıcı rüzgârların boyunduruğunda geçti. Vedalaşırken, iki lodos balığı olarak mecalsizce kucaklaşırken, birbirimizi sanki tutamadık, kayıp gittik birbirimizin kolları arasından. "Geldiğine pişman oldun herhalde!" dedim. Yüzümü ellerinin arasına aldı. Uzun uzun baktık birbirimize. "Biliyor musun?" dedi, "Yeniyetme yaşlarımda, hayat bana çok zormuş gibi gelirdi. Büyüyünce her şeyin kolaylaşacağını, insanın her şeyi denetleyebileceğini, hayata vâkıf olacağını sanırdım. Ne kadar yanıldığımı anladığımda yaşadığım şaşkınlığı ve hayal kırıklığını tahmin edersin. İnsanın ne kadar parçalanabileceğini görmek, bunu kaldırmak..." Sustu, gözleri yaşardı. "İnsan duyar-sızlaşıyor sanki, bir şey oluyor... Keşke hayatta da işimdeki kadar becerikli olsaydım!" diyerek maharetli ellerini çaresizce havaya kaldırıp tanımadığı bir şeylere bakarcasına baktı, acı acı gülüm-sedi. Ayrıldı.

Arek hapishaneden çıktıktan sonra bazı akrabalarının yaşadığı Belçika'ya yerleşmiş, bir süre sonra orada ikinci el kitaplar sattığı bir dükkân açmış, zamanla dükkânı antikacıya dönüşmüştü. Kırık dökük nesneleri tamir etmedeki becerisine kendisi de şaşmıştı. Ama o eski, zarif nesneler dünyasının sırlı sessizliğine gömülüp onların yalnızlığına ve kayıp ruhlarına bulandıkça, medet umduğu suskunluklarının hükmüne girmiş, medet umduğu şeyin kendisi olmuştu. Bu dönüşüm, onu gürültülü insanların ve gerçeklerin dünyasından koparmıştı. Geceler boyunca, karanlık bir odada, sarı ışıklı bir gece lambasının aydınlatığı masasının başında, bütün hatıralarından usulca uzaklaştığı, onu kanatan dünyanın kıyısına bir daha çarpmamak üzere gitgide çekildiği ve o ışığın, o sessizliğin müptelası olduğu bambaşka bir âlemin seyyahı olmuştu. Dükkânına gelip giden birkaç kadınla kısa süreli ilişkiler yaşamıştı zaman içinde. Sonra her şeyden vazgeçmiş, bilenmiş yalnızlığı hayatının çeperini çizivermişti. Ne olmuştu da o odadan çıkıp bir daha hiç dönmeyeceğini sandığı yurduna "tatil"e gelivermişti, bilmiyordu. Belki de, onu arada sırada arayan, artık yaşlandığını, dünya gözüyle kendisini görmek istediğini söyleyen Seta Teyze'nin

ısrarıydı onu buralara getiren. Ya da hiç tanımadığı, varlığından bile habersiz olduğu bendim. Öyle söylemişti. “Seninle yüklerimizi takas edeceğimiz varmış demek!”

Arek’le yaptığımız zorlu hayat kazısında gün ışığına çıkan bilgilerle ikimiz de derin hayret çukurlarına düştük. Arek, Abidin’le Ankara’da aynı tarihlerde gözaltında imiş. Dahası, o günlerde onların örgütü de bir gözaltı operasyonunda bozgun yemiş; Arek’in aynı örgütten kardeşi Nazar da ağabeyinden birkaç gün sonra DAL’ın işkencehanelerinde çözülmüştü. Çözüldükçe daha çok çıkmışlardı üstüne. Ve Nazar, sonunda işkencede hayatını kaybetmişti. Ölmeden verdiği son sır ise Ziya olmuştu. Kardeşinin yakalattığı Ziya ile hapisanede aynı koğuştaki kalacaktı Arek. Üstelik bir efsane olan ve kimsenin adını vermeyen Ziya hapisanede verem olduğunda, ona Arek bakacaktı.

Hayat çok tuhaftı. Gerçekten çok tuhaf. Sonra yıllar geçecek. Nereden nereye! Ben Arek’le tanışacağım ve Arek bana Ziya’nın sırlarını anlatacak! Ziya’nın babasına olan nefreti de bu vesileyle aydınlanacaktı. Adam muhbirdi ve bu sebeple Ziya hayatı boyunca ondan nefret etmişti. Ziya’ya kızgınlığım ilmek ilmek çözülüyordu. Ruhsal komşuma duyduğum ve tanımlayamadığım merhamet de, karşı konulmaz bir şefkat duygusuyla derinleşiyordu. Ah, şefkatin ince, yağlı ipleri!

Uykusuzluğun yüzlerce topluiğneye dönüşüp gözlerime saplandığı bazı geceler, ev üstüme çokünce, bilgisayarımı kucaklıyor, bir taksi çağırıp otobüs terminallerine gidiyordum. Bir masaya geçiyor, çevremle hiç ilgilenmeden ekrana bakıyordum. Ekrana bakarken, arada bir klavyeye hamle ederek uzun uzun oturuyordum. Bir sürü otobüs gelip gidiyordu. Hiç istifimi bozmadan bekliyordum.

Bir gece, münasebetsiz bir samimiyetle konuşan biri dikildi başıma. “Aaa, canım! Kimi bekliyorsun?”

Zıkkımın peki. Sana ne? Annemin gereksiz komşularından birinin kızı. Neydi adı? Sena mı, Sema mı, Semra mı? Neyse ne...

Terminallerde, tanıdığım kimseye rastlamamıştım o güne dek. Müthiş bir bozguna uğramış gibiydim. Saklandığım yeri, birileri bulmuş, cümle âleme ifşa ediyordu sanki. Kimi bekliyordum? Gürültülü sorusuna verecek gürül gürül bir cevabım yoktu. Ne diyeceğim? “Kendimi” mi? Kimi bekliyorum?

Alanya-Konya yönünden gelen bir otobüs, İstanbul'un Avrupa yönünden gelen ve yolcu alacak bir otobüs, Denizli yönünden gelen bir otobüs... Nihayet beklediği otobüs terminale girince kadın yakamdan düştü, gecenin bir yarısı bile ruju bozulmamış ışıltılı dudaklarını büzerek, bol rimelli kirpiklerini kırıştıtırarak, çok şükür benimle vedalaştı.

"Görüşürüz caaanııığğm!"

Canın çıksın.

Zihnimde bir şarkının sinir bozucu nakaratı tekrarlanıp duruyordu:

“Ne yapaayım beeen bööyleyim!”

Sabah ezanı çoktan okundu. Gri bir gün doğdu. Çok meşgul bir insanın kendine dönük dikkatiyle eşyalarımı topladım. O sırada Ankara otobüsü geldi. İçinden tanıdığım biri incekmiş gibi o yöne bakarak aceleyle bilgisayarımı kucakladım, çantamı omzuma attım. Ama hızla, otobüse doğru değil, taksilere doğru yürüdüm.

Büyük Şaka

Bazen kendimi, sayamayacağım kadar çok “keşke”yi içimden geçirirken buluyordum. “Keşke Meltem canına kıymasaydı” diye başlayan, “keşke Ziya böyle olmasaydı” diye devam eden...

Halkalar u  uca ekleniyor, benim bile izleyemediğim bir hızla ve umutsuzca çoğalıyor; zincir kendi kendisine dolanıyordu.

Meltem, Ziya’da öyle büyük bir aşk bulmuŐtu ki ve bu aŐktan kurtulabilmek için o kadar ağır bir biçimde kendi canını yakmıŐtı ki, hiç kimsenin aşkına razı olamazdı artık. Bu, aşk yine Ziya’dan gelse bile. Kendi kütlesinden kopup yabancı ve sıcak denizlere açılmış bir buz kütlesi gibiydi Meltem. Kendisi bile, kendisini tanıyamayacağı biçimde erimiŐ, gitmiş, yok olmuştu. Anakarasına geri dönemezdi. Bütünlüğü bozulmuş, zerreleri k inata dađılmıŐtı.

Meltem, “Ya Tanrı varsa,” demişti son günlerinden birinde, “hıı abla, ya varsa, ya bir k seyi döndüğümüzde sürpriz yapıp karŐımızı çıkarsa, ya şaka yaptım derse...”

 nsanların acıyla, ölümlle, hastalıkla, kayıp duygusuyla baş etmekte zorlandığı sert deneyimlerle sınıandığı (hem de bir başkası tarafından değil, kendi bütünlüğü tarafından sınıandığı) bir imtihanı ya da imtihanları varsa? Ne olacak?  nsanın ardında bıraktığı ve görmediği için unuttuğu, sonra ihtiya ı olduğunda hatırladığı herhangi bir olay ya da biri gibi mi ele alacağız Tanrı’yı da?

Bilmiyordum. Bir cevap veremiyordum.

Tanrı’yla konuŐmaktan vazge eli o kadar uzun zaman olmuştu ki!

YaŐlandıđımın farkına vardığım bugün, o kadar ölümlle sınıandıktan sonra bile, buna bir cevap veremiyordum.

Ruha Nakşolan Acı

Ziya'nın İstanbul'dan taşındıktan sonra bana yazmaya başladığı hiçbir mektuba cevap vermedim. Bir kere dışında... Gelmek istediğini söylediği zaman. Epey sonra, ona sadece "Gelme!" yazdığım bir mektup gönderdim. Aslında birbirimizle haberleşmek için kelimelere bile ihtiyacımız yoktu. Ayrıca onun, kendisi de dahil hiç kimseye ihtiyacı olmadığı gibi, tahammülü de yoktu.

Neyi bekliyordum? Annemin ölmesini mi? Ama annem bir türlü ölmüyordu. O ölmedikçe, annemle ilgili en eski anımı hatırlamaya çalışıyordum. İlki hangisiydi bilemiyordum. Zaten sıraya da koyamıyordum.

Yıllar önce bir gün, annem, teyzemler birlikte çay içerken Meltem'le, "Bunlar bizi öldürmeden nasıl büyütediler?" diye konuşurken, hatırladıklarımız yüzünden o kadar çok güldük ki... Bir gün babam Meltem'i fabrikaya götürmüş, Meltem orada gizli bir yer bulup kıvrılmış, horul horul uyumuş, o sırada babam polise kayıp haberi bile vermişti. Bir gün de annem güzellik uykusuna yatmış, ben de Meltem'i yanıma alıp mutfığa girerek yemek yapmaya kalkışınca ocağın ateşinden saçım tutuşmuş, Meltem yaşından beklenmeyecek bir cevvalikle sürahideki suyu üstüme atıp ateşi söndürmüştü. Ondan sonra çok uzun yıllar annem ikimizin de saçlarını hep kısacık kestirmişti. Bir defasında tatilde, babam anneme güneş yağı sürmekle, annem de kendisiyle meşgulken ben tekmeden simitle denize balıklama atlamış, kafam denizde, ayaklarım dışarıda çırpınıp durmuştum. Boğulmakta olduğumu ne annem, ne babam fark etmişti.

Annem biz gülerken sinirli sinirli, "E, ikiniz de biraz salaktınız!" deyince, gülmekten yaşaran gözlerimizden gözyaşları dökülmeye başlamıştı. Kısa süreli bir ağlamaydı. Annem, "E, hâlâ da salaksınız galiba!" deyince, hemen toparladım kendimi. Meltem ben sustuktan sonra da sessiz sessiz gözyaşı döktü. Annemin de gözleri buğulandı.

Yıllar sonra, iç dekorasyonun sadece insan kemiklerinden yapıldığı Kutna Hora'daki Kemikli Kilise'den beni zorla çıkarmıştı turdaki yol arkadaşlarım. Suda boğulur gibi çırpınıp duruyordum. Çocukken denize simitle balıklama atladığımdaki gibi. Sanki sadece ciğerlerime değil, bütün gözeneklerimden içeri su giriyordu. O hayali su. Sadece ciğerlerim değil, bütün bedenim, en kılcal damarlarına kadar bütün bedenim patlıyordu. Delice bir boğulma nöbetini, delice bir ağlama nöbeti takip etti. Yabancı insanların gözlerinin önünde... Hayattaki ilk çözülmem. İlk sinir krizimi böyle yaşadım işte... Burnumdan akan yivışkan sümükler ağzıma giriyordu, elimi kaldırıp burnumu silemiyordum. Ellerim de, kollarım da, bacaklarım da tutmuyordu. Bedenim hiçbir şekilde, hiçbir sözümü dinlemiyordu.

Ruhun en derinlerine nakşolan acının, dışarıdan bakıldığında görülme de, kokusu alınabilen bir şey olduğunu düşünmüşümdür hep.

Dış dünyadan kopup atölyesine kapanan ve uzaktan uzağa kendisini ağabeyim ilan eden Arek bana bir süredir şöyle yap, böyle yap diye önerilerde bulunuyordu. Sonunda sözünü dinleyip yurtdışı bir Orta Avrupa turuna katılmaya karar verdim. Bir haftalık gezinin ikinci gününde, daha havaalanında dikkatimi çeken, bütün dişlerini gösteren geniş gülümseyişine uzak, belli belirsiz bir gülümsemeyle karşılık verdiğim bir genç kadın vardı. Bir film festivalinin yapıldığı, gerçek bir yerleşimden çok bir film platosuna benzeyen şehrin parkında, festivalle ilgili geçit yapanları izliyorduk. Kocaman gülüslü kadın, mesafeme hiç aldırmadan yanıma gelip, "Arkadaş olabilir miyiz?" diye sordu. Sessiz sakın kocası birkaç adım geride duruyordu.

Bu kadın beni mimlemişti sanki, ama bana yönelişinde öyle tuhaf, o kadar çocuksu bir hal vardı ki, sorusuna gerçekten gülümseyerek kafa eğmekten başka çarem kalmadı. Samimiyetle hemen koluma girdi. Hiç sevmem böyle çabucak kaynaşmaları, teklifsizlik gösterilerini halbuki. Ama edasından, tavrından büyük bir içtenlik ve tanışlık hali yansiyordu. Aynı şekilde karşılık vermesem de rıza gösterdim. Sürekli gülüyordu, gülüşü insanı içine alıyordu. Taşkın sıcaklığı, kanının kaynaması bulaşıcıydı. Adı Canan'dı. Ufak tefek, tombulca, güldüğünde çekik gözleri birer çizgiye dönüşüp sanki yüzünün içine kaçan biriydi.

Demiştim. Acı, kokusu alınan ve insanları tuhaf bir şekilde buluşturan bir duygu. O şehirden ayrıldık. şerbetotu tarlalarına baka baka bir başka şehre vardık. Canan kocasını artık kardeşi gibi sevdiğini söylüyordu, ona âşık değildi. Aslında, hiçbir zaman aşkla sevmemişti onu ama hep sevmişti. Kocasını sanattan pek hoşlanmıyordu, o dışarıdaki parkta bizi beklerken, Canan beni kaybedecekmiş gibi koluma yapışmış, ben resimlere bakarken durmadan anlatıyordu. Bir ara yüzüne baktım sessizce. “Birine anlatmam lazım, çok kalbim acıyor, beni yargılamayacağını biliyorum!” dedi. İnsanın hiç tanımadığı birine bu kadar sokulması, sığınması tuhafına gidiyordu.

Bir fotoğrafçıya âşık olmuştu. Duyguları karşılıklıydı. Gelecek hayalleri kurarlarırken, gencecik adam küt diye kalp krizinden gitmişti.

Canan gözyaşlarını tutamıyordu: “Daha çok şey yapacaktık! Ne çok hayalimiz vardı!” diye diye sessizce ağlıyordu. Onu bir koltuğa çektim, yanına oturdum, elini tuttum. Gelip geçenlerin tuhaf bakışları altında, başını omzuma dayayıp bir süre ağlamayı sürdürdü. Gözyaşları yumuşak yanaklarından süzölüp usulca omzumunu ıslatıyordu. Ben ise karşımdaki resme görmez gözlerle bakıyordum. Görmeden baktığımı, bir süre sonra ağlaması kesilen Canan’ın başını kaldırıp karşıdaki resme bakarak iç geçirmesiyle fark ettim. O an resmi gördüm. Ne olduğunu fark ettim.

Tiziano’nun bir resmiydi bu: Mars çıplak oturan Venüs’e arkasından yaklaşmış, sağ eliyle kalçasını avuçlamış, sol eliyle de başını dayadığı yastığı sarmış, onu tutkuyla öpüyordu. Venüs sağ eliyle Mars’ın başını tutarken, diğer eliyle de bacaklarının arasından süzülen tölü, duyduğu arzuyla sıkıca kavrıyordu. Sağda bir Eros uçuyordu. Resmin farkına varınca bir an kendime kızdım. Hasret ve acıyla ağlayan kızı tam da getirip karşısına oturtacak resmi bulmuştum! Coşkun bir arzuyu betimleyen olağanüstü resme hiç konuşmadan baktık, sonra aynı anda iç geçirip aynı anda yerimizden kalkarak, hiçbir şey olmamış gibi müzeyi gezmeye devam ettik.

İşte, bir başka şehirdeki, delice bir ağlama nöbetine tutulacağım kilisede, ağızımdan burnumdan akan salya sümüğü hiç iğrenmeden hem eliyle hem tişörtünün ucuyla Canan silecekti.

Anneme ne diye söylenmişim ki şakayla da olsa.

Sanki ben çocuğumu ölümden koruyabilmişim!

Sanki, kardeşim mi, çocuğum mu olduğunu bazen şaşırdığım Meltem'i ölmekten alıkoyabilmişim!

Sanki ben, Ziya'yı hayatını olduğu gibi anlatmadığı için yargılayan ben, bu yargıdan muaftım!!!

Ama ben ölmedim. Keşke ölse miydim?

Keşke ölseydim. Aslında çok daha önceden. Bu kadar oyalanmak zorunda kalmadan... Tabii yaşıyor olmam, defalarca öldürülmediğim anlamına gelmez.

Bu duygularla dolup taşıdığım günlerde bir rüya gördüm. Bir duvarın önünde dikilmiş bakıyorum. Önümde iki kapı var, yan yana. Aynı eve giren iki kapıymış. Daha doğrusu iki kapının yeri var ama kanatlar yok. Bu kapısız eve giriyorum. Hayatta gördüğüm hiçbir eve benzemiyor. Çatısı yok. Yer yer, bahçelere açılıyor odalar. Evin içindeki tavana odalarda da hiç kapı yok. Durmadan yürüyorum ev-bahçenin içinde, odalara girip çıkıyorum. Arada başımı gökyüzüne kaldırıyorum. Sonra, önümde uzayan bitimsiz bahçelerdeki ağaçlara bakıyorum. "Nasıl uyuyor bu evde yaşayan insanlar?" diye şaşıyorum. "Hiç korkmuyorlar mı acaba? Ya uyudukları en korunaksız anlarda birileri girerse evlerine?" diye geçiriyorum aklımdan. Meğer, bir arkadaşımın eviymiş. Yanımda bitiveriyor. Sorumu seslendiriyorum. "Bugüne kadar kimse girmedi, bir fenalık gelmedi başımıza. Bundan sonra da gelmez herhalde!" diyor. Çocuğunun odasının önünde duruyoruz. Çocuk yok, pencere kenarındaki yatak boş. Pencerenin yerinde camlı kanatlar yok, kare, demir parmaklıklar var sadece, otları sararmış bir bahçeye bakıyor. Yürüme devam ediyorum. Evin içinde, ileride pazar tezgâhları var. Karısı tezgâhın başında, top top kumaşları açıyor.

Ah artık hiçbir yerlere sığamayışım! Ah üzerini örtmeye çalıştığım her şey...

Yolculuk

Bir gün evde yemek yaparken kulağıma akordeon sesi çaldı. Koşup pencereye gittim. Genç bir adam çalıyordu. Yanında karısı, dört beş yaşlarında bir de oğlan vardı. Akordeon sesi beni kendimden geçirir, birden çocuklaştırır. Kendimi bir tren vagonunda bulurum. Yataklı vagona. Tren tatlı salınışlarla yol alır. Ben, Meltem, annem... Bir de ilk kez gördüğümüz bir adam. Adını bile hatırlamıyorum. Yay gibi belirgin kaşları, çok güzel yeşil gözleri, siyah saçları gayet net aklımda. Saçlarını yandan ayırmış. Uzun perçemi ikide bir alnına düşüyor. Adam akordeon çalıyor ve sürekli başını arkaya atarak alnına düşen perçemin gözüne girmesini engellemeye çalışıyor. Akıp giden görüntülere bakıyorum. Sanki bir rüya.

O gün, akordeon sesini duyduğumda, birden bunun bir rüya olmadığını kavıyorum. Bu gerçek. Dördümüzün nereye gittiğini bilmiyorum, çünkü ne olduysa indiğimiz gardan gerisingeri döndük. Oysa yanımızda bavullar, çantalarla çıkmıştık yola. Annem bizi bir banka oturttu. Biraz ileride adamla uzun uzun konuştular. Annem durmadan ellerini kollarını oynatarak heyecanla bir şeyler anlatıyordu. Adam üzgün görünüyordu.

Adam kayboldu. Biz orada bir süre oyalandık. Ardından trene binip yine uzun bir yolculuktan sonra eve döndük.

İnsan, annesinin, babasıyla aynı evi paylaşan annesinin bir aşığı olabileceğini, kocasını terk edip çocuklarıyla birlikte o adamla kaçacağını düşünemiyor. Parçaları birleştiremiyor. Çok uzun yıllar sonra, babamın arabada ağladığı günün bu olayla bağlantısının olduğunu, işte o gün, o akordeon sesini duyduğumda birdenbire anladım. Saçı başı ağarmış, ihtiyarlığın belini büktüğü anneme bu konuda hiç soru sormadım.

Annem bana bir gün, “Ne tanık, ne kurban ne de sorumlu olduğun hayatlardan sana ne?” demişti. Birazcık hayır işlerinde çalışsam iyi edermişim. Bir doktora da görünsem fena olmazmış.

Sonunda, bir gün göründüm doktora. Doktor bana ödev verdi. Bir dahaki görüşmemize kadar, niçin kimseye hayır diyemediğim, niçin herkesin derdine koştuğum üzerine düşünüp aklıma gelenleri yazacakmışım. Doktora boş bir dosya kâğıdı götürceğim. Bu konuda daha da ısrar ederse, “Ne diye kendime anlattığım hikâyeleri size yazacakmışım?” diye sorarım. Cevabını o versin.

Cevabını veremediğim sorularla uğraşmaktan çoktan vazgeçtim. Artık hiçbir şeyi beklememeye karar verdim. “Büyük büyük laflar etme evladım, altında ezilirsin!” diyen annemin yanağına, bir açıklama yapmadan küçük bir öpücük kondurdum. Anlam veremez bakışlarla bana baktı.

“Ne oldu? Nereye?” dedi.

“Hiiiç, öyle, dışarı işte!” dedim.

Acelesi olmayan insanların rahatlığıyla salına salına odama gittim. Yatağı kaldırıp bazadaki ıvız zıvır bohçanın, perdenin arasında eşinmek üzere eğildim. O an, yatağın giyotin gibi kafama indiğini hayal ettim. Birbirine geçen tatlı bir heyecan ve tedirgin edici bir korkunun sarmalında bir anlığına yuvarlandım. Bu duygunun eşliğinde dibe çakılıp geri çıktım. Bekledim. Yatak tepeme düşmedi. Kumaşların kapalı kalmaktan kuşandığı koku genzime dolarken, Fikri Dayı’nın çekmecesinden aldığım silahı buldum, güzelce çantama yerleştirdim. Yanıma hiçbir eşya almadım. Çanakkale’ye giden, telefonda bilet ayırttığım otobüse binmek üzere yola çıktım.

Ziya beni bekliyordu. Bekliyordur.

İKİNCİ BÖLÜM

SON DÖRDÜN

Akıl Çekildiği Zaman

Doğru değil. Aslında tam olarak bunlar olmadı. Deniz çekildiği zaman, nasıl ki kumsalda görmediğimiz bir sürü şey açığa çıkarsa, akıl çekildiği zaman da hayat başka türlü görünebilir insana. Üstelik kışsa, hayatın kışı bastırmışsa. Hava gri, dokunsan ağlayacak gibi. Belleğin ıslak kumlarında açığa çıkan yabancı canlılar, aşına ölümler ve sürüsüne bereket şeytanminaresi.

Yeni baştan anlatacak gücüm var mı?

Yeni baştan anlatayım. Anlatayım ama nereden başlayayım?

Bir milattan sonra ikinci hayata uyanırken ilk hissettiğim şey, mememde bir el. El mememi avuçluyor. Memem elin altında. Üstümde bir örtü var herhalde. Sıyrılıyor. Sanki uzaktan ya da derinden ya da gaipten gelen bir çocuk ağlaması çınlıyor kulaklarımda. Soğuk. Çok soğuk. Sonra, bir ses, şöyle fısıldıyor kulağıma: “Yazık olmuş yavrum sana!” Islak bir ses, tiksindirici. Ses kesiliyor. Ses, bir nefes olarak sürüyor. El, daha aşağılara kayıyor. Sonra yine yukarı. Bu kez, daha sert.

Bedenimi hissediyordum. Uzun zamandır yüzdüğüm hiçlik, yokluk âleminden sonra ilk kez. Bedenimin olduğunu, kendimin “var” olduğunu. O ara dönemde, sadece zihnim vardı. Düşünceler vardı. Düşünceler akıyordu. Bedenim yoktu. Peki, ben yok muydum o zaman? Zihnim işlediğine göre, herhalde vardım. Ancak var olduğumu bilmiyordum, hissetmiyordum. Demek ki beden, içinde olduğumuz bir kaptı. O kap olmayınca, başıbozuk düşünceler oradan oraya uçuşup duruyordu. Her şey dağılıyordu. Bu, ölümle dağılmaya benzemiyordu. Sadece var olmayla bağlantı kesilince, beden bir arada tutan yüce kule olma özelliğinden düşüyordu. Her şey kesif bir sisin içine gömülüyordu.

Bedenimi, bu yeniden hissedişim bana hiç iyi gelmiyordu. Hatta çok kötü hissediyordum kendimi. Gözlerimi açmak istiyordum. Açamıyordum. Dudaklarımı kıpırdatmak, bağırmak istiyordum. “İmdaaat! Kurtarın beni!”

Bedenimi, kendisinden koptuğumdan, ondan düştüğümünden

beri ilk hissedişim; bir kurtuluş, bir yardım çılgılığıyla kesişiyordu. Korku. Elimi kaldırıp bedenimde benden habersiz ve izinsiz gezinen o eli tutma isteği. Tutup durdurma isteği. Oysa ölü gibi yatıyordum ancak henüz ölmemiştim. Yine de hiçbir şey yapamıyordum. Birden gözümün önünde ışıklar belirdi. Kapalı gözlerimin dışından mı, içinden mi kaynaklandığını bilmediğim ışıklar. Mekanik bir ses işitiyordum. Standart bir sinyal. Sinyalin olağan, ritmik sesi değişti. Sinyaller değişince el çekildi, nefes de kesildi. Oh! Kurtuldum.

Işıklar yok oldu. Sanki düştüm. Bir ürperme. Soğuma. Sonra düşünceler de yok oldu. Çın çın öten bir boşluk ya da tam emin olamıyordum, bir vızıltı, inceden, derinden gelen. Belki de yine öldüm. Ya da keşke ölseydim. Çünkü kızım ölmüştü. Çünkü çoğu şey, aklımdan uzun uzun geçtiği gibi olmadı. Bazen, uydurmak özgürleştirir, belki hafifletir insanı. Bazen, hayatını taşıyamayacak hale gelirsin. Hayatının içinde kaçacak delikler, gizli koridorlar, şefkatli çatlaklar ararsın. Her şeyi yeniden yazmak istersin, kendine başka bir güzergâh, başka bir kader çizmek... Ama ne yaparsan yap, yine de kaçamazsın kendinden, aklından firar edenlere gıpta edersin. Yollar değişse de ışık hep aynı ışık, karanlık hep aynı karanlık, sen hep aynı sensindir.

Yıllar önce, annesi Türk, babası Amerikalı bir gençle tanışmıştım. Reşit olunca Hristiyan olmayı seçmiş, uzun süre misyoner olarak çalışmıştı. Din değiştirdiğinde, karşılaşacağı insanların da değişeceğini sanıyordu. Büyük bir hayal kırıklığına uğramıştı. “Sonunda dinsiz oldum ama yine de Hristiyan olmasam da İseviyim... dedi. Dünyanın pek çok yerinde, özel kamplarda, kendi bedeninden ayrılıp ruhuyla seyahate çıkan insanlar görmüştü. O henüz çırac olduğu için bu tür deneyimler yaşamasına izin vermemişler ama o da zaten heves etmemiş. “Seni hapseden maddeden çıkmayı başardığında, geri döndüğünde farklılaştığın için, o maddenin içine eskisi gibi giremiyorsun, dar geliyor diyemeyeceğim ama artık başka bir şey, kendinden daha fazlası oluyorsun. Benzer şeyler, uzaya giden astronotların da başına gelirmiş biliyor musun? Bir kez kendinden ayrılan, bir daha kendisine dönemiyor işte!” dedi.

Bu ayrılma, başka kılıklarda da çıkabilirdi insanın karşısına. Hayatımı, yaşadığımdan farklı anlatarak, ben de kendimden ayrılmış olmuyor muydum? Hem ruhsal hem de cismani olarak...

Bütün keşkeler, belki de en ağır sınır ihlaliydi.
Kendimden daha fazla sevebileceğim bir kardeşim olsaydı...
Kendimden daha fazla inanabileceğim bir erkek olsaydı...
Dünya yalanlardan ibaret olsaydı...
Babamı çok sevseydim de intihar etmiş olsaydı...
Annem, Yeşim'in ölümünden sonra, ağır bir seyirle ve acı çeke-
rek ölmeseydi...
Seviştiğim erkekleri sevebilseydim...
Kimse gözlerime baka baka, "Ne kibirli kadınsın sen!" deme-
seydi...
Bu kadar yalnız kalmasaydım. Yalnızlığın beni korku limanla-
rına savurmasına izin vermeseydim...
Kendime bu kadar acıyıp da çocuğumu bile görmekten âciz ol-
masaydım...
Ziya beni terk ettikten sonra, o zaman yedi yaşında olan çocu-
ğumu bir yatılı okula bırakmasaydım...
Yavrum canına kıymasaydı!
Yeltendiğim intiharı sonuçlandırabilseydim; beni kurtarmasa-
lardı. Hadi kurtardılar. Keşke günlerce kaldığım yoğun bakım oda-
sından sağ çıkmasaydım!
KEŞKE...

Keşke

Yıllar önce bir kadınla tanışmıştım. Adı Efnan'dı. Bir kurtarma kazısında birlikte çalışmıştık. Neredeyse bütün ekibin çekindiği, kimilerinin biraz ukala ve sevimsiz bulduğu, hükümrhan hallerinden hoşlanmadığı, öğreten kadın edasına sinir olduğu, ona yakın olanlarınsa çok sevdiği biriydi. Kazı alanının bekçisi ona gerçekten hayrandı. Her görüşünde gözleri ışıyor, hayranlıkla önünde eğiliyordu. Efnan'a bir bardak çay götürmek için çaycıyla ikisi arasında seyredilesi bir çekişme ve mücadele sürüp gidiyordu. Bir keresinde bekçinin, arkasından bakarken, "Babayiğit kadın vesselam!" dediğini işittim.

Bu babayiğit kadına karşı ne hissedeceğimi kestiremiyordum. Yakınlaştıkça anaç, şefkatli, düşünceli ve dinlemeyi bilen bir kadın olduğunu görüyordum. Tatlı sert görünüşü değişiyor, sertliğinden pek eser kalmıyordu. Uzun yaz gecelerinde, çardağın altında çok saatler geçirdik. Ağustosböceklerinin cırlamaları eşliğinde, zifiri gecede göz kırpan yıldızları seyrederken, ikimiz de sık sık, muhtemelen birbirine hiç benzemeyen sebeplerden ötürü iç geçiriyorduk.

Bir akşam, hocalardan biri, "Keşke bu kadar kaçırmıyaydım yemeği, rahatsız ettiler" diyerek turlamaya çıktı. Efnan ardından, "Biliyor musun, bazen 'keşke' diyen insanlara gıpta ediyorum ama çoğunlukla da tahammül edemiyorum. Ben hayatımda hiç 'keşke' demedim. Hem de bu kadar basit bir mesele için bile... Gerçekten... Bütün samimiyetimle söylüyorum."

"Belki de fazla akıllısındır... dedim gülümseyerek (içten içe de sinir olmuştum ve bunu da gizleyemiyordum herhalde). "Hiç yanlış yapmamışsındır, hiç ifrata kaçmamışsındır..."

Kazı evinin önündeki çardağın üstünü örten, tepemizdeki gök-kubbeyle bizi ayıran ve parlaklıkları olmasa da kokularıyla yıldızlara şirk koşan yaseminlerin varlığı bile bu söylediklerimi ciddiye almaz gibiydi.

Efnan şaşkınlıkla gözlerini açarak bana baktı. Oturduğu yerde bedeniyle bana doğru meylettirdi, elini bacağıma koydu, çok içten bir

ifadeyle, “Hadiiii... Saçmalama... Hiç yanlış yapmayan, tozutmayan, zırvalamayan insan mı olurmuş?” diyerek tatlı tatlı çıkıştı. “Sen tesadüf ettin mi böyle birine?”

Başımı iki yana salladım, gülümsedim.

Bu kadının yanında insan tuhaf bir biçimde çocuksulaşıyor; hep o hocaymış da, kendisi öğrenciymiş gibi bir duyguyla doluyordu.

Efnan başını aşağı doğru birkaç kez salladı. “Öyle hatalar yaptım ki, çatır çatır, cayır cayır hem de... Öyle hatalar... Akkkkln almaz... İnan bana. Ama hiç de ‘keşke’ demedim yavrum be, bir kez bile. Ne o öyle ağlak ağlak... Hayat. Böyle işte. Başımıza bütün gelenlerle hayat. İyisiyle kötüsüyle, belasıyla hoşluğuyla... Hayata teslim olmayı bilmezsen, yaşamak çok zor. Ondan gelene kapını kapatmayacaksın, ki zaten sen kapıyı kapatsan o pencereden girer, hiç fark etmez.”

Efnan belki hata yapmıştı ama belli ki hayat ona hiç çelme takmamıştı, büyük bir acı yaşamamıştı... Yoksa bu cümleleri bu kadar kolayca söyleyebilir miydi? Ay ışığının hatlarını iyice belirginleştirdiği haşmetli gövdesini süzdüm. O gece, yanımda annemmiş gibi bir edayla duran ama aslında benden birkaç yaş büyük bu kadına sinir olmaktan kendimi alamadım.

Kestirmek güç... Yaseminlerin mi, gecenin mi etkisiyle nedir, içimden geçenleri sezemeyen Efnan (ya da belki de sezip inadına bunu kırmak istercesine), “Baktığımız şeylere, yanımda duran insanlara yüklediğimiz anlamlar ne kadar şaşırtıcı olabiliyor bazen değil mi? Okuduğumuz ne? Belki, sadece kendimizden yansıyan bir şey. Belki, o insanla hiç ilgisi yok. Ondan aldığımızı değil, ona verdiğimiz seslendiriyoruzdur belki de... dedi. Yutkundü, sustu, yüzünde buruk bir gülümseme parladı. Ardından savurduğu kahkaha gecede çınladı. “Kocam frijit olduğumu söylerdi. Ben de içten içe inanmıştım buna. Ondan ayrıldıktan sonra bir sevgilim oldu. Baktım ki hiç de frijit falan değilmişim. Üstelik, sevgilim bir gün bana nemfomanyak olduğumu söylemesin mi! Güler misin, ağlar mısın? Ben, aynı ben. Nasıl oluyor da hem frijit hem nemfomanyak olabiliyorum değil mi?”

“E, biz boş bir kap mıyız yani? Neyle doldururlarsa, o mu oluyoruz?”

“Yok, onu demiyorum... Öyle bir şey değil kastettiğim. Bence her insanda pek çok duygu durumu faal olmasa da öz olarak mev-

cut. Magmamızda, derinlerde uyuyor. Başkaları, bize baktıklarında hissettikleri şeyle ve elbette bu hislerin yarattığı etkiyle o uykudaki, o mevcudiyeti muğlak özleri açığa çıkarıyor. Ezcümle, kimse ben söyleyim ben böyleyim diye tanımlamamalı kendini. Çünkü, kendimiz dahi, bazen kendimizde uyuyan şeyleri bilemeyebiliriz. Hem mutlak bir şey yok aslında. Dipten dibe, kaynayıp duruyor her şey. Uygun durumu ve koşulu bulduğunda fırlayıveriyor içimizden beklenmedik bazı duygular, tepkiler. Bu sebeple, ben keşke demem diyorum. Olan, bir sebeple olmuştur. Öyle olması gerekiyordur, koşullar öyle gerektirmiştir...

Güldüm. “Ne diyeceğiz buna? Kadercilik mi, determinizm mi?”

O da güldü. “Ne kadercilik, ne determinizm... Çetrefil bir oyun. Hayat...

Efnan’a uzak ve tavırlı davranıyordum. Söylediklerini anlamazdan geliyor ya da çarpıtıyordum. Çünkü söylediklerinin hepsine, belli etmesem de katılıyordum. Üstelik o magma magma dedikçe, çıplak yakalanmışım gibi bir duyguyla doluyordum. Ben ateşten bir topum, yana yana dönüyorum. Ve görüldüm.

Kara Gelin

Babam hâlâ yaşıyor. Birbirimizi hiç aramayız. Ayda birkaç kez onu ziyarete giderim. Evi kolaçan ederim, bir ihtiyacı olup olmadığına bakarım. Geçenlerde evine gittiğimde temizlik vardı. Çekmecelerini düzeltirken prezervatifler buldum. Uslanmaz kurt. Anacığımın can verdiği bu yatakta ne haltlar karıştırıyor? Beni de gömeceğinden hiç kuşku yok. Bu nasıl bir yaşama aşkıysa artık!

Temizlikçi kadın holde burun buruna geldiğimizde, gözlerinde kuşku dolu ve hükümrınca bir ifadeyle bakıp, “Sizin yorulmanıza gerek yoktu buraya kadar. Benim her zaman yaptığım işler bunlar, ne olacak?” deyince kaşlarımı kaldırıverdim. Kısa süreli bir egemenlik çatışması yaşandı aramızda. O an, babamın Endam Hanım’la yattığını anladım. Bunu, kadın da sezmiş olmalı ki, omuzları dikleşti, üstten bir ifadeyle bakarak kapının kenarında kayboldu. O kazanmıştı. Bu ev onundu. Bu evde artık bana ait hiçbir şey yoktu. Ben sadece, bir adamın özel eşyalarını karıştırmaya yeltenen bir yabancıydım, haddini bilmezdim tekiydim. Hayatında, çocuğunun çekmecesini açmayı bile onun özel hayatına saldırı olarak algılayan ben (keşke saldırsaydım, o başka), ne demeye babamın dolabını, çekmecelerini dökmüştüm ki! Hem de her gün o evde yaşayan biri gibi. Çevremizdeki yaş alan herkesi, özellikle de çok yakınımızdakileri, hemen elden ayaktan düşmüş, yardıma muhtaç, elinden iş gelmez, otur kalk, hadi yıkan, dışarı gezmeye, şimdi dinlenmeye diye yönetebilecek, onların hayatına el koyup yönlendirebilecek, yeniden küçücük çocuk olmuş kişiler, zavallı ihtiyarlar olarak gördüğümüzü düşündüm. Birilerinin bize muhtaç olması ya da bizim öyle görmemiz, içten içe hoşumuza gidiyordu demek. İktidar mücadelesinden hiç hoşlanmayan, hayatı boyunca verdiği bir mücadele varsa bunun her zaman hak mücadelesi olduğunu düşünen ben, belki de tamamen yanıliyordum ya da kendimle ilgili ciddi ciddi uydurduğum, öyle sandığım birtakım fikirlere sahiptim. Yolda robot gibi yürürken bunu kendime söylemek hayli sarsıcı oldu. Ne yapacağımı bilmiyordum, nereye gideceğimi bil-

miyordum. Sokaklara bile sığmazken eve gidemezdim. Kolumun altındaki çantayı, dünyada kalan en son ve önemli şeymiş gibi bağrıma sıkı sıkı bastırarak yürümeye başladım. Çantam değilse de, içindeki soğuk metal çok önemliydi; babamın çekmecesinden bulduğum ve hiç düşünmeden, niyeyle hemen onun beyaz atletiy-le sarıp sarmalayarak aceleyle belime soktuğum, hayatım boyunca babamdan çaldığım tek şey, o kara gelin... Artık benim olmuştu.

Sahil boyunca, kendimi bilmeden yürüdüm durdum. Hava karardı. Bulutsuz bir geceydi. Gökte yarım ay vardı. Her şey yarım kalmamış mıydı? Her şey...

Sahilden ayrıldım. Sokak aralarını arşınladım. O sırada soka-ğı döndüm ve evin köşesinde her gün geç saatlere kadar bekle-yen çiçekçiye gördüm. Hayatı boyunca nadiren çiçek getirilmiş biri olduğumu hatırlayıp kendime merhamet ederek çabucak teselli buldum. Büyük bir yasemin demeti aldım kendime. Bizim bina-nın bahçe kapısına doğru yürürken, burnumu yaseminlere gömüp kokladım, cennet bahçelerine düştüm. Suçsuzdum, günahsızdım.

Bu duyguyla apartman kapısının önünde dikildim, çantamda anahtarları aramaya başladım. Sanki elim kocaman olmuştu. Çanta-nın içini dolduruyordu. Ya da bana öyle geliyordu; belki de kara gelin, kuyu gibi çantanın içini kaplıyor, durmadan hareket ediyor, yayılıyor, büyüyor ve elimin hareket etmesine izin vermiyordu. Si-nirle çantanın içini yokluyordum, çanta hareket ettikçe anahtarın şingirtisi geliyor ama bir türlü anahtarlarımı bulamıyordum. O si-nirle, koltuğumun altına sıkıştırdığım yasemin demetini yere dü-şürdüm. Cenneti yere düşürdüm. Heder ettim her şeyi.

Her şeyi heder ettim. Belki de babamın karşı çıkmasına ayak dire-yip Abidin'le evlenmeliydim. O zaman, yaşananlar yön değiştirir miydi, kim bilebilir?

Üniversite yıllarında bir avizeci için çalışmaya başlamıştım. Her hafta Şişhane'deki mağazasına gidip metre metre elkamet çita ile torba torba cam boru ve cam boncuklar alıyor, sık aralıklarla del-diğim elkametlere bu boncukları diziyordum. İğneyle kuyu kazar gibi. Geceler boyunca. Sonra götürüp bunları teslim ediyordum, mağazada cam fanuslara yapıştırılıyordu. Babamdan harçlık al-mamak için yapıyordum bu işi. Nedenini bilmediğim sınıfsal bir öfkeyle doluydum; babam, duyduğum öfkenin nesnesini temsil

ediyordu gözümde. Yaşıtlarımın aksine, sınıf mücadelesinin öncelikle evde başlaması gerektiğini düşünüyordum. Öyle ya, babanı değiştiremeyeceksen, toplumu nasıl değiştirecektin ki?

Üniversite arkadaşlarım, hararetle *Felsefenin Temel İlkeleri*'ni okuyordu. Üstü gazeteyle kaplı bu yasaklı kitap elden ele dolaşıyor, dünyanın bütün sırlarını içinde gizliyormuş, okuyan da onlara vâkıf olabilecekmış gibi ateşle tartışılıyordu. İçimden, üniversite öğrencilerinin, uzun yıllar önce işçiler için yazılmış bu kitabı neden bu kadar önemsediklerini anlayamadığımı geçirsem de, aşağılayıcı birtakım “ist”lerle damgalanmak istemediğimden fikrimi belli etmiyordum. Alman Kültür’ün kütüphanesinden aldığım *Malte Lauridge Brigge’nin Notları*’nı, *Sanatçının Bir Genç Adam Olarak Portresi*’ni, *Ecce Homo*’yu Almancasından, bir arkadaşımın babasının kütüphanesinden aldığım *Maldoror’un Şarkıları*’nı Fransızcasından okuyordum ve utandığım için bunu kimselere söyleyemiyordum. Kolejli burjuva kızı.

Bir gün, sırt çantam kilolarca cam boncukla dolu eve dönerken Karaköy’de üniversiteden Abidin’le karşılaştım. Köprüaltı’nda oturup birer bira içtik. “Arkadaşım” diye konuşuyordu benimle. O böyle dedikçe gülesim geliyordu. Politzer’den ezberlediği satırları sıralayıp duruyordu. O zamanlar kitaplar, altı çizile çizile, ders çalışır gibi okunup ezberlenirdi. Sağ elini durmadan salladığı dizine dayamış, küçük burjuva zaafı aşmak gerektiği üzerine bir söylev veriyordu bana. Buradaki küçük burjuva ben oluyordum. Birden sözünü kesip, “Yarın Sarıyer’e günbatımını seyretmeye gidelim mi?” diye sordum. Donakaldı, sonra alaycı bir edayla gülümseyip kafasını sağa sola çevirdi. “Artistsin kızım sen!” dedi. “Arkadaşım”dan “kızım”a terfi etmişim! O gün trenle beni Suadiye’ye, İstasyona kadar getirdi. Sonra karşı peronda Haydarpaşa’ya gidecek treni bekleyip onu uğurladım. Ertesi gün, Sarıyer’de günbatımını seyredemedik. Ama o gün, hayatımda hiç gitmediğim Çağlayan, Okmeydanı, Kuştepe gibi semtlere uzanacak ve oralarda doğup büyümüşüm gibi kendimi rahat hissettiğim çok yoksul hayatlara, evlere yolculuğumun ilk günü olacaktı.

Abidin’le ilk kez Çağlayan’da, kapısında “Yunus Sarıgüzel Malikânesi” yazan iki katlı bir gecekondu da seviştik. Etekleri fırfırlı, hardal rengi, aynı renkte koca güllerle bezeli bir kumaşla kaplı bir

divanın üstünde. Güller bize, biz güllere karıştık. Gövdemizde gazlı sobanın küçük penceresinden gelen kızılık ışıyarak. Evin her gözeneğinden yükselen rutubet kokusu eşliğinde. Abidin güldükçe gözlerinde dünyalar açıyordu. Kalbinin pır pır edişi bütün yüzünde seğiriyor, inci gibi parlıyordu. Yıllarca görüşmemişiz gibi hasretle kucaklaşıyor, sonra ayrılıyor, birbirimize bakıp bakıp yeniden kucaklaşıyorduk. Her ânı, inceden bir rutubet kokusuyla bezenen bir kucaklaşma. Bazen duygularını apaçık belli etmiş olmaktan utanıyor, başını hafifçe sağa eğip kıvrıkcık saçlarından tuttuğu bir bukleyi parmaklarının arasında burup duruyordu. Gözlerimi ondan ayıramıyor, belli belirsiz titreyen dudaklarına bakmaktan kendimi alamıyordum. Rutubet kokusuyla. Onu bu halde gördükçe, içimde tarif edemeyeceğim bir göç başlıyor, hayatta başka hiç kimseye karşı böyle bir sevgi duyamayacağımı düşünüyordum. Bir daha ne kimse beni böyle sarıp sarmalayarak kucakladı ne de ben bir başkasını. Belki de aşk, masumiyet ve rutubet o günlerde eşleşti belleğimde. Benden habersizce. Sonra bu üçlemeye ölüm de katıldı. Bugün hâlâ, ne zaman rutubet kokusu alsam, orada öylece kalakalıyorum. Gözlerim dolar. İyi kötü, acı tatlı bütün duygular koşar gelir, yüreğimi avcuna alıp sıkmaya başlar.

Abidin on dört ay sonra, o evde öldürüldü. Güller kana bulandı.

Yasıma öfke bulaştıran babama hayatım boyunca kırgın kaldım. Annemin kucağında sinir krizleri geçirirken elini kolunu sallayarak bağıırıyordu: “Deli edecek bu kız beni! Anarşistlerle ne işin var senin? Ne işin var çöplüklerde?”

“Yeter Rıfkı!” diyordu annem bana daha sıkı sarılarak, “Allah aşkına, yeter! Sus!”

Babam susmuyordu.

Annemin gözyaşları ve yalvarmaları eşliğinde, yanıma üç beş parça eşya alarak evden ayrıldım. Temelli. Derken, büyük bir bozgun yaşadım. Ettiğim lafları yutarak, yedi ay sonra kös kös geri dönmek zorunda kaldım. Annem için. O zamanlar depresyonun adı “ruhî buhran”dı. Telefonda babam öyle demişti: “Eve gel! Annen ağır bir ruhî buhran geçiriyor...” Kendi bunalımlarımla savaşıırken ve hiçbir şeyi alt edememişken, annemin yegâne çocuğu olarak koşa koşa onun yanına gittim.

Gölgemizden Eksilenler

Deliler gibi konuşmak istiyordum. Konuşmak, anlatmak, ruhumun sızladığı noktalara ateş basar gibi parmağımla basmak, daha da canımın yanmasını, daha da... Sonra vazgeçiyordum. Müthiş bir üşengeçlikle doluyordu kalbim. Çok yorgun hissediyordum kendimi. Gittiğim her yer üstüme çöküyor, bütün sokaklar beni kovalıyor, kaldırımda bile yürüyemiyordum, kenarlardan aşağı düşüyordum sanki. Peşinden gideceğim hiçbir şey kalmamıştı ve arda kalan olarak sürekli yağmalanıyordum.

Ummadıkları ve ölmedikleri için güçlü kalanlara, kaybedenlere ve kaybettikleri için kazananlara büyük bir hayranlık duyuyordum. Ben bunu yapamamıştım.

Kendi gölgemden eksilttiklerimle kendimi var etmiştim. O zaman, bu gerçek bir varoluş sayılır mıydı?

Ziya'yla, sadece onunla, durmadan, susmadan konuşmak istiyordum. Birbirimizi defalarca kaybetmiştik. Defalarca bir araya gelmiştik. Her bir araya gelişimizde, birbirimizden daha da uzaklaşmıştık. Birbirimizden uzaklaştıkça birbirimizi daha çok sevdiğimizi sanmıştık. Kavuşamayacağımızı ya da kavuşsak bile asla birbirimizde huzur bulamayacağımızı, hep diken üstünde olacağımızı ikimiz de biliyorduk. Peki, öyleyse neyi sınayıp duruyorduk? Niye bunca inat ediyorduk? Bir ömrü har vurup harman savurmuştuk. Artık yaşlanmıştık, belki de bundan korkuyorduk. Kiminle karşılaşsak hastalıklardan konuşuyorduk artık. Tenimiz tazeliğini, bedenimiz kıvraklığını çoktan kaybetmişti. Ziya'yla çocuğumuzu gömmüştük. O zaman, yanındaki esmer güzeli genç kadını mezarlığa kadar getirmekten de geri kalmamıştı üstelik. Servilerin arasından süzülen bir kara yılan. Yıllarca, sokakta ona benzeyen kadınların peşine takılıp takip etmekten kendimi alamadım. Kalbim büyük bir nefretle, bastırılmaz bir hınçla doluyordu her defasında. Bazen kadını evine kadar izliyor, girdiği kapıya uzun süre boş boş bakıyordum. Bazen bir başka kadın yürüyüp vapura biniyor-

du. Ardından ben de biniyordum. Bir sokağın tenhasında kısıtırıp onları öldürmek, denize atmak, gelmekte olan trenin ya da hızla yaklaşmakta olan bir otobüsün altına itelemek gibi hiç de yaratıcı olmayan cinayet hayallerinin yanına yerleştiriyordum kafamda bu kadınları. Kızgınlığımın öznesiyle uzaktan yakından hiçbir ilgileri olmayan kadınların hepsini teker teker öldürmek istiyordum. Kalbim de, paramparça ruhum gibi zonklayıp duruyordu. Bu sestен başka hiçbir sesi duyamaz oluyordum. Varlığın karanlık ve nemli bodrum katında hapsolmuştum sanki. Yıllar önce, bacaklarım titreyerek indiğim basamaklar peynir gibi un ufak olmuştu ve üst kata çıkan bütün yolları kapanmıştı. Zemin, zamanla yere doğru daha da basılmış, bir zamanlar uzanıp ellerimle asıldığım, kendimi yukarı çektiğim küçücük pencerelerden de hayli ama bir hayli aşağılara düşmüştüm. Çok aşağılara. Artık bulunduğum yeri de, kulağıma doluşan sesleri de hiç tanıyamıyordum. Tersine dönmüş bir Babil. Üstelik ben aşağılara çekildikçe soğukluğun artması gerekirken tam tersi oluyordu. Cayır cayır ruhum yanıyordu ama beni yakan alazların ne kendisi ne de ışığı görülüyordu ortalıkta. Isı artmasına rağmen karanlığın da tam tersi gitgide kesifleşmesini kim açıklayabilirdi? Bilmiyordum. Ölesiye korkuyordum, korkum artıkça çığlıklarım da dış dünyadan gelen uğultular kadar yabancılaşıyordu. Kimdi bu bağırان? Bu vahşi, bu kanırtan, bu duvarlardan görünmez ama görmesem de kokusunu aldığım kanı akıtan ses benim miydi? Duvarlardan yerlere sızan, yerde “çıdamlı karıncalar gibi” usul usul, işitilmez adımlarla bana yaklaşan, ayakuçlarımdan gövdeme tırmanan bu kanın sahibi kimdi? Neden her şey tersine dönmüştü? Neden bütün doğa yasaları ve ilkeleri yatağından çıkmış birer hayalet gibi çevremde uçuşuyordu? Neden bu kara meleklerin siyah, hafif kanatları gövdeme çarptıkça birer demir plakaya dönüşüyor, etimi eziyordu?

Bir ruhum varsa, onun kelimelerden yapılmış olduğuna inandım belki de. Çıdam sözcüğüyle Bilge Karasu sayesinde tanışmıştım. “Çıdamlı karıncalar gibi” diyordu bir kitabında. Çıdamın sabır anlamına geldiğini böylece öğrenmiş oldum.

Bir gün, Ziya’dan bir mektup geldi. İçinden zamanın sararttığı ve üzerinde yazanları çoktan unuttuğum kâğıtlar çıktı. Solgun mürekkepte sızlanan kargacık burgacık yazımı hemen tanıdım. Yıllar

önce yazdığım bir şiiri bana göndermişti. Üzerine bir not yazmıştı. Evden ayrılırken, yazdığın her şeyi toplayıp aldım. Hayır. Çalmadım. Bir gün sana geri vermek üzere. Bunları tamamen yırtıp atmandan korkmuştum. Bu satırları kime yazdığını biliyorum ve yazmaktan vazgeçmiş olmanı hiç anlayamıyorum. Sabrımı kelimelere gömerek kaybettiğimi anladım o gün.

Karların üstünde cırılçıplak bir adam yürür
ateşe basar gibi
bedeni merhametten saydam bir zar
yüzü suya gömülen ışıldak beyaz bir mendil.

Gözleri yırtılıp başkası çıkmış sanki kendinden
titreyen ellerinden bir salıncak uzanır zamana
eprimiş iplerine adsız kuşlar tünemiş
ve camdan bir keder ve boş bir mektup.

Zihninden zifiri tünelini kateden mavi traversler
uykusundan kapısına yeşil örtüler asılmış
basık rüyalar
hülya yüklü eski katarlar geçer
demirin sürtünüşü ve çıtınkırlar.

Uzağın bitiminde, ufkun çeperinde
baktıkça kalınlaşan kabuklar
dantelsi korku ağaçları saçak saçak
ve dallarında boz sorular
solukları donup kalmış havada
keskin kristal damlaları.

Abidin öldürüldüğünde, artık hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağını biliyordum. Onu kaybettikten sonra, hiç şiir yazmadım. İnsanların öldürüldüğü bir dünyada şiir yazılamayacağını düşünüyordum, o Alman şair gibi. Hani, bunları söylemiş olmasına rağmen çok güzel şiirler yazan ve sonra da hayatına kendi elleriyle son veren şair...

Tesadüf

Abidin öldürüldüğünde yirmi yaşındaydım. Yakının olan birinin öldürülmesi ile ölmesi arasında büyük bir fark vardı. Birincisinde, acıdan çok öfke baskın geliyor, ruhunu yırtıp duruyordu. Ama bir süre sonra öfkem kılık değiştirerek beklenmedik zaman ve yerlerde karşıma çıkmaya başladı. Nereye baksam cesetler görüyordum. Sabah gözümü açtığımda, yastığımda, yanı başımda kanlar içinde bir baş buluyordum. Sokakta, insanların ellerindeki torbalar sanki ceset parçalarıyla doluydu, yerlere kan damlıyordu. Bir ağacın ardına bakmaya korkuyordum, üstünde sinekler uçuşan kokuşmuş bir cesetle karşılaşacağımı sanıyordum. Hiçbir dolap kapağını açamıyordum, içine dikilmiş bir ölü üzerime devrilecek gibi geliyordu. Bu siyasi cinayetle yüreğimde tohumlanan öfkenin, niye sonradan içimde bir alacakaranlık kuşağına, bir korku filmine dönüştüğünü bilemiyordum. Gitgide insanlardan uzaklaşmaya başladım. İyice yalnız kaldım.

Ziya'yı tanıdığımda yirmi beş yaşındaydım. Bostancı-Sirkeci vapurunda yan yana oturuyorduk. Vapur iskeleye yanaşırken ellerimizdeki kitapları kapatana dek birbirimizin farkına varmamıştık. Hatta, önce kitapları, sonra birbirimizi fark etmiştik. İkimizin elinde de aynı kitap vardı. Bendeki Fransızcası, ondaki Türkçesiydi. Çok sevdiğim bir kadın yazarın bir kitabı: *Doğu Öyküleri*. Kitapları fark edince birbirimize bakıp gülümsedik. Esmer, dalgalı saçlı, gözlüklü bir adamdı. Otuzlu yaşlarında olmalıydı. Kibarca ve manidar bir gülümsemeden sonra aynı anda kitapları çantamıza koyup aynı anda yerimizden kalktık. Vapuru boşaltan kalabalığın arasına karıştık. Sirkeci yokuşunda yine birbirimizi fark ettik. Sonra aramız açıldı. Gülhane'deki loş yokuşa girdiğimde, önümde ilerlediğini gördüm yine. Biriyle rastlaşıp kısaca selamlaştı, tanışına ayrılırken eliyle selam ettiği anda beni gördü. Bekledi. Gülümsedi.

“Beni takip mi ediyorsunuz?”

“Mecburen!” dedim.

Birlikte yürümeye başladığımız sırada müzenin önüne gelmiş-tik bile. “Burada yolumuz ayrılıyor...” dedim.

“Ne yazık ki ayrılmıyor... Bu mevsimde işe gitmeden önce müzenin bahçesine sık sık çay içmeye uğrarım sabahları. Siz de öyle herhalde... Ama rastlaştığımızı hatırlamıyorum.”

Güldüm. “Çay içmeye değil, çalışmaya geliyorum buraya.”

İşte böyle tanıştık Ziya’yla. İki hafta boyunca her sabah müzenin bahçesine geldi. Sirkeci’de bir ilaç deposunda çalışıyordu. Eğitimi ve ilgisi dışında, sevmediği bir işti. Ama cezaevinden çıktıktan sonra, mecburen burada çalışmaya başlamıştı. Patron, annesinin uzaktan bir akrabasıydı; Ziya da onun için gözü arkada kalmadan işi gücü teslim edebileceği biriydi. Bazen vapurda karşılaşır birlikte müzeye gittik, bazen iş çıkışlarında buluşup bir kahve içtik. Ziya üçüncü hafta, öğlen birlikte yemeğe çıkmayı teklif etti. Devrimci geçmişi olan bu adam, ister istemez ilgimi çekiyordu. Nazik, şakacı ve cana yakındı. Ona öldürülen sevgilimi anlattığımda gözleri yaşarmış, gözyaşlarını tutamayıp ağlamıştı. Ağlayan bir erkek! Onu başkalarından ayıran ve kalbime yürüdüğü yolu açan, gözyaşları oldu. Şefkatli, yumuşak ve acı çekmiş bir erkek. Onun omzuna değilse, kimin omzuna koyacaktım başımı! Sonra birdenbire ortadan kayboldu. Bir hafta boyunca onu hiç görmedim. Ertesi hafta salı sabahı vapurda karşılaştık. Büyük bir sevinçle kolumu tuttu. Hafifçe sarılır gibi oldu. O gün, kalbim deli gibi çarptı. Acil bir iş seyahati çıkmıştı. İş için sık sık Anadolu’ya gidip geldiğini söyledi, ama bu defaki beklenmedik bir seyahattir. Bir haftalık ayrılık, ikimizin hayatında da belirgin bir değişime neden olmuş, söylemesek de, birbirimize bağlanmaya başladığımızı anlamıştık.

Birkaç gün sonra, bir arkadaşının bir video kaset verdiğini, birlikte izlemek isteyip istemediğimi sordu. Akşam iş çıkışı buluşup bir şeyler yedik. Heyecanımın belli olup olmadığını merak ediyordum. Ama o akşam hiç de umulduğu gibi olmadı. Bir ilk baş başa kalma akşamı için hiç de uygun bir film değildi. Sinemayı seven bendim. Ödüllü bir film, hoşuma gideceğini düşünmüştü Ziya. *Bütün Kapılar Kapalıydı*. Filmin adı buydu. Kadın kahraman işkence mağduruydu ve sonunda intihar ediyordu. İzlerken ikimiz de altüst olduk, bittiğinde ben hüngür hüngür ağlıyordum. İkimize de çok ağır gelmişti. Filmin içeriğini bilmediğini söyledi, beni bu

kadar üzdüğü için kırk kere özür diledi. O gece, birlikte uyuduk. Bana sarıldı, saçlarımı okşayarak uyuttu.

Gördüğün kadarıyla bir insanı tanıdığını, onun bütün hayatının bundan ibaret olduğunu sanıyorsun. Ne büyük bir yanılgı! Hamile kaldığımda bu yanılgımın farkına vardım. Birlikte olduktan üç ay sonra hamile kaldığımı öğrendim. Çok şaşırdım. Sevindiğimi söyleyemeyeceğim. Sadece şaşırdım. Ne yapacağımı bilmiyordum. Ziya nasıl karşılayacaktı hiç bilemiyordum. Yine iş seyahatindeydi. O dönene kadar zaman geçmek bilmedi, kıvranıp durdum. Bir yıl önce ölen annemi ne kadar çok özlediğimi düşündüm. Günlerce ağladım. Gözyaşlarıyla başlayan bir gebelik...

Ziya döner dönmez, akşamına buluştuk. Beni görünce hayretle, “Ne oldu sana, beş günde sararıp solmuşsun!” dedi. Hemen hamile olduğumu söyledim. Yüzünün ne hale bürüneceğini çok merak ediyordum. Bir an yüzü dalgalandı. Sonra zoraki bir gülümsemeyle sevinmiş gibi yaptı. Derin bir nefes aldı. Sanki ağzından çıkacakları nasıl kelimelere dökeceğini bilmiyordu.

“Kâğıt üzerinde de olsa ben hâlâ evliyim!” dedi bir çırpıda.

Öylece kaldım. Tamamen ifadesiz.

“Ne?!..

“Yani, medeni durumum bu!”

İlişkimiz böylece ilk yarasını almış oldu. Israrla bana yalan söylemediğini, sadece “bazı şeyler”i söylemediğini, “ciddi” bir ilişki düşünmediği için bütün hayatının özetini vermek istemediğini söylüyordu.

Özrü kusurundan beterdi. “İyi de...” dedim, “bütün hayatını zaten anlattın. Ciddi bir ilişki düşünmediğin halde, demek hayatını anlatabiliyorsun. Ancak evliliğin ve çocukların bunun içinde yoktu! Bunun önemsiz bir ayrıntı olduğunu söylemeyeceksin herhalde! Hatta hiç söz etmediğine göre, belki de hayatının en önemli yanı bu... ki iki çocuğun olduğuna göre, önemli de olmalı...”

Sürekli özür diliyordu, kastetmek istediğinin bu olmadığını, henüz ilişkimizin çok yeni olduğunu, bunun beklenmedik, planlanmamış bir hamilelik olduğunu, zaten iki çocuk babası olduğunu... nu nu nu söyleyip duruyordu. Karısıyla sadece çocuklar için bir araya geldiğini ısrarla vurguluyordu, yoksa ilişkileri çoktan bitmiş-

ti. Ama artık içime bir kurt düşmüştü... Nasıl inanacaktım ki ona? Belki de seyahate gittiğini söylediği zamanlarda, hatta kendi evinde olduğunu sandığım zamanlarda da karısıyla birlikteydi. Kısırılık, hayal kırıklığı, şüphe, kandırılmışlık duygularıyla altüst olmuş haldeydim. Günde kırk kez karar değiştiriyordum. Ne yapacaktım? Bu bebeği aldırarak mıydım, yoksa doğuracak mıydım? Kürtaj yaptırmak için dört kez randevu aldım, dördünde de vazgeçip geri döndüm. Bu arada Ziya'yla iki hafta boyunca ne birbirimizi aradık, ne görüştük. Bitmişti herhalde. Bıçakla kesilmiş gibi. Bir an önce bir karar vermem gerekiyordu, bir an önce...

Sonra bir sabah yine vapurda karşılaştık. Gözlerim onu aramaktan vazgeçmişti birkaç günden beri. Hiçbir şey olmamış gibi gelip sarıldı, neden onu aramadığımı sordu. Bu nasıl bir adamdı? Ben kiminle birlikte olmuşum? Uzatmadan doktora gitmeli ve bu bebeği aldırmalıydım. Tam bunları düşünürken, elini cebine attı, avcuna aldığı bir nesneyi avcuma bıraktı. Ucunda minicik bir ayının sallandığı bir anahtarlıktı bu. "Benim evim, senin de evindir!" dedi.

Hikâyemiz, tam bittiğini düşündüğüm anda yeniden başladı.

Ziya beni her zaman şaşırttı. Hiçbir zaman onun ne düşündüğünü, ne hissettiğini bilemedim. Bildiğimi, anladığımı sandığım her durum, her düşünce hızla altüst oldu. Onunla ya bulutların üstünde uçtum ya da yerin dibinde, karanlık labirentlerde süründüm. Yeryüzünün bahçelerinde yürümedik hiç.

Yeniden Çocuk Olmak

Bazen sadece tek bir ânın içinde olmak istiyordum. Çocukluk yıllarımda, babamın yurtdışına çıktığı zamanlarda, anneannemin evinde kalırdık. Ramazanın yaz aylarına geldiği bir yazdı. Sahurda anneannem anneme, o da bana seslenirdi. Annem hiçbir zaman oruç tutmazdı ama anneannem yine de her gece seslenirdi ona. Annem de bana. Yataktan gözleri kapalı kalkardım. Anneannemin diktiği patiska geceliğimle, annem tarafından balkona götürülüp sandalyeye oturtulurdum. Gözlerimi ucundan hafifçe aralayarak bakardım. Uykum kaçacak diye hiç konuşmaz ve tam olarak gözlerimi de açmazdım. Yanımda oturan annem bir yandan karpuz sokardı ağzıma, bir yandan da ben gerçekten uyuyormuşum da bir rüyanın içindeymişim, beni uyandırmak istemezmiş gibi fısıfısıf bir şeyler konuşurdu anneannemle. Balkonun tel kapısı gıcırdayıp durur, anneannem ikide bir sofraya bir şeyler getirir, nice sonra o da otururdu. Gecenin hafif esintili tatlı sessizliğinde, karıştırdıkça bardağın duvarına çarpan çay kaşığının şingirtisi gelirdi. İşte, o âna geri dönmek istiyordum. Tutmadığım oruç için gece yarısı kaldırılayım, gözlerimi açmadan balkonda oturayım, hafifçe ürpereyim. Gece de olsa ben bunun bilgisine sahip olmamayım. Evden çok uzaklaşmayalım ama balkona çıkmış olabiliriz. Ağaçların hışırtısı gelsin geriden. Sofralar kurulsun. Ağzımda karpuz tadıyla, hiçbir şeye tam olarak bakmadığım ama her şeyi tatlı bir esinti eşliğinde hissettiğim güvenli hayat rüzgârına teslim olduğum o günlere, o âna geri dönmek istiyordum. Yeniden çocuk olmak... Henüz incitilmemiş, henüz hiçbir şeye başlamamış, hiçbir seçimde bulunmamış, anasının kucağında bir çocuk... Hatta hep çocuk olayım, hep o yaşta kalayım... Etrafımda ne baba, ne koca, ne sevgili... hiçbir erkek olmasın. Tombul ve yumuşak elli, anaç kadınlar şefkatle saçımı okşasın. Başım onların kucağında, öylece kalakalsın. Zaman geçmesin hiç.

Yas

Ziya'yla ayrıldıktan sonra kendimle öylesine meşguldüm ki, başka hiçbir şeyi görememiştim. Çocuğum bana bir yabancı gibi büyümüştü. Onu tanıyamamıştım. Kendimi işe güce vererek teselli bulmaya, kendimden uzaklaşmaya, daha çok, daha da çok çalışmaya adanmıştım. Ve bir gün, hafta sonu eve gelen kızım, uyuduğum odanın hemen yanındaki odada, yanı başımda uyuyan kızım, on sekizine bastığı günün sabahı, hayatını o günde mühürleyip canına kıymıştı. Suçluluk duygusuyla kıvranıyordum. Ziya'dan tiksiniyordum. Hem babalıktan, hem kocalıktan kaçtığı yetmiyormuş gibi benim de ruhumu felç etmişti. Bu da yetmiyormuş gibi, çocuğumun acısını bile benden çalmıştı. Yasıma zehir katmıştı.

“Acı diye bir şey yoktur!” diyordu Ziya, “Ölüm de yoktur! Hayat akıp gider, bir yerinde hepimiz söner gideriz, hepsi bu! Nasıl ve ne zaman olduğunun hiçbir önemi yok!” Belki o da böyle kaçıyordu acısından. Ama benim gözüm öfkeden hiçbir şeyi göremiyordu.

Öl istiyorum Ziya, o zaman sen de öl! Benim bu bitimsiz ölümüm yeni yeni urbalarla çıkmasın karşıma.

Ona duyduğum öfke kendimi gitgide bir eşya gibi hissetmeme neden oluyordu. Hatta bir eşya bile zamanın izlerine karşı gizli-den gizliye direnç geliştiriyordur belki... Bir eşya kadar kişiliğim ve direncim olmadığını, kendimi denetlemekten âciz olduğumu düşünüyordum. Neyse, hiç değilse düşünebiliyordum. (Ya da bilinçsizce, çocuğumun ölümünü ve bundan duyduğum vicdan azabını taşımayacağımı fark ettiğim ve acımdan kaçmak istediğim için, taşınması daha kolay bu öfkeye sığınmıştım. Dertler, acılar birbiriyle yer değiştirmişti.)

Ziya'yı arayayım, onunla konuşayım istiyordum. Ama onun bana, “Boş ver, konuşma, yaz!” diyeceğini adım gibi biliyordum.

Ziya, kendi hayatımıza bir yararı olmayan bütün bu gereksiz bilgilerden başkalarına ne ki? Niye yazayım?

Kimin kalp ağrısı kime? Sadece Ziya'ya anlattıklarımı yazmaya kalkışsam bile, kalp ağrılarımız yer değiştirmez mi? Kimin kalp ağrısı kimde?

Ah, gördüğüm rüyalar, gördüğümü sandığım rüyalar, saplandığım rüyalar, kaçtığım, düştüğüm, taptığım rüyalar... Ama artık, hiçbirinde yokum ben.

“Niye beni bu kadar yaraladın Ziya?” diye sormak istiyordum. İnsan cevabını zaten bildiği soruları neden ille seslendirmek ister?

“Sen neden bu kadar gönüllü yaralandın Mercan?” demeyecek miydi bana?

“Neden bu yaraları bu kadar sevdin?

Neden kapanmasına izin vermedin?

Neden kendine yeni bir hayat kurmadın?”

Kuramadım Ziya. Kuramadım işte. Ben herkeste sende olmayanları aradım. Sende olmayanları bulduğumda da, sende olanların hasretiyle yandım.

Çocuğumun cenazesine koluna genç ve güzel bir kadını takıp gelen Ziya, aslında benim de ölmekte olduğumu, artık yaşlandığımı, artık istenmediğimi ve istenmeyeceğimi de ima etmemiş miydi? Gençliğini kaybeden, gitgide gevşeyip yumuşayan tenimin de kalbim gibi yüzölüp parça parça üzerimden akmasını diliyordum. Yok olmak...

Benden çıkan gömmüştüm. Ötesi var mıydı? Hangi anne katlanabilirdi buna? Acımın katmerlenişinin sebebi, bu acının, hâlâ kadın olduğumu unutmama bile engel olamamasıydı. Hâlâ istiyordum. Bu yüzden utanç duyuyordum, vicdan azabıyla kavruluyordum. Hâlâ bir bedenim vardı, hâlâ bir kalbim vardı ve hâlâ umutsuzca sevilmek istiyordum. Belki de teselli edilmek... Hem de onun tarafından. Sadece onun tarafından. Çünkü o benim benzerimdi. Sevdiği zaman, benim gibi seviyordu. Yo, bu delice bir kendine âşık olma, bu anlamda bir benzerini isteme itkisi değildi. Sınırsız bir teslimiyet haliydi yalnızca. Ama Ziya, teslim ettiklerinden pişman olmuş, benden gitmişti. Hem de çok uzun zaman önce.

İyi de, ben niye zamanın bir yerinde takılıp kalmıştım? Niye zaman, boşlukta sallanıp duran yassı ve akışkan bir yüzeye dönüşmüştü ve beni üstünde tutmuyor, sabit bir noktada durmama

izin vermiyordu? Belki de ne zamanın, ne mekânın bir suçu vardı benim bu halimde. Bir yerlerde bir şey kırılmıştı ve artık hiçbir şekilde birbirini tutmuyordu. Bu bir benzetme değildi. Bir şey değil, aslında çok şey kırılmıştı. Kemiklerimle beraber, aklım da, ruhum da...

Yeşim'i, o solucanların kaynadığı çukura bırakıp eve döndükten sonra... sonra... Sonrası yok belki de. Yağmur yağıyordu. Hava toprak kokuyordu. Ben boş gözlerle çukura bakıyordum sadece. O çukura Ziya koydu yavrumun incecik bedenini. Bir an, "Ne yapıyorsun baba?" diyerek üstündeki beyaz bezden kollarını çıkaracağını, dikelip oturacağını sandım. Kalkıp çıkacak oradan. Oysa hiç kıpırdamadan yatıyordu. Gemiye yüklenecek bir heykeli paketlemişler de, her şey gayet muntazam yapılmış gibi işlerini bitirdiler. Üzerinin taşlarını da dizdiler. Annesi olmayı beceremediğim yavrumu bir çukurda karanlığa mühürlediler. Döne döne toprak atmaya başladılar. Çok saçmaydı, her şey çok saçma. Onu orada bırakıp eve mi gidecektim ben? Ne olmuştu, neler oluyordu? İmam tuhaf tuhaf şeyler söylemeye başladı. Biri bana bir şeyler söylesin, neler oluyor burada? Devlet, millet, şehit lafları çalınıyor kulağıma. Ne diyor ki bu adam? Ne Çanakkale'si? Ne Dumlupınar'ı? Zaman mı kaydı? Gözlerimi yuvalarında tutamıyordum. Her yanımlı seğirmeye başlamıştı. Birden kendi sesimi duydum. "Yeterrrr!" Herkes dönüp bana baktı. Birileri koluma girdi. Gerisini bilmiyorum.

Çalıştığım müzenin kütüphanesine çıkan basamakları tırmanırken, karşısındaki duvarda insanı haşmetiyle karşılayan Medusa'ya takıldı bir gün gözlerim. "Belki de icat edilmiş acılar vardır" diye düşünürken buldum o an kendimi. Ben niye bu kadar uzak düşmüşüm çocuğumdan? Niye bu kadar yalnız büyümesine izin vermişim?

Ellerimi saçlarıma götürdüm. Belki benim kafamda da o Medusa gibi yılanlar kaynıyordu, alınma düşen perçem değil, yılan başlarıydı. Çatallı dillerini uzatmış beni zehirleyip duruyorlardı. Belki de Seta Teyze benim zehrimi alıyordu. Bazen müzeden erken çıkar, vapurdan indiğimde Kadıköy'e dağılan kalabalığın arasından sıyrılıp ara sokaklara daldardım. Ama bu ara sokaklar da meydanın kalabalığından geri kalmadığı için, bir gürühten sıyrılıp dalga dalga akan başka güruhların arasına düşerdim. Bu çat kapı evine gittiğim ikindi saatlerinde, her zaman evde olan Seta Teyze gülümseyerek kapıyı açar, her zaman demini almış çayı hazır olurdu. Artık koca kadın olduğuma bakmadan kucağına yatar, ince kemikli uzun parmakları saçlarımin arasında gezinirken gözlerimi kapatır, başımda kıvıl kıvıl dönen yılanların onun mavi damarlı ellerini sokmamasını umut ederek yılanlardan kurtulmayı dilerdim. Çay faslından sonra sıra mutlaka Türk kahvesine gelirdi. Kahvenin yanında da ille kan rengi bir bardak likör.

Ondan masal gibi dinlediğim acıklı hikâyelerin, sadece birer hikâye olmasını çok isterdim. Ama benim imgelemimde, o kan rengi likörlerde cismanileşen acı, takıntılı bir merakla kardeş olmuştu. Evde sürekli likör yapmaya başlamıştım. Dolapların üstleri, altları ve raflar, raflar, raflar boyunca dizili kavanozlarca likör. Üstelik, kızılcıktan, vişneden, karaduttan, böğürtlenden, gelincikten yaptığım bu likörleri ağzıma bile süremiyordum. Kan içer gibi hissediyordum kendimi. Likörler yapılsın, gelenek sürsün ama bir daha asla kan dökülmesin.

Seta Teyzemin babasının adı Ğvont imiş. 1915'te on beş yaşındaymış. Babasını, kardeşlerini kaybetmiş.

“Büyük aĭabeyinin oĭlu var, yeĭeni yani babamın, ama yaşıtlar, bir o kurtulmuş, nasıl kurtulduysa, bilmiyorum. Beş de kız kardeşi var. Bir tane  ocuĭu olmayan var, bir de o kurtulmuş.  ocuĭu olmayanın da kocası, harp var ya hani, Çanakkale'de cephe deymiş. Bir eniştesi daha varmış harpte, Agop  avuş derlermiş. O da cephe deyen karısını katletmişler. Kızları yetim kalmış. Bir mektebin görevlileri bu yetim çocukları toplayıp gemiyle Marsilya'ya mı ne, bir yerlere g t rm ş.

Babam iki Ermeni arkadaşıyla yolda giderken bunları çevirmişler. Ermeniler fes takarlarmış, babam sarıklı. 'Kimsin?' demişler. 'Süleyman Hoca'nın oĭluyum' demiş. Yanındakiler de onaylamış. Öteki ikisini alıp götürmüşler, babam böylelikle kurtulmuş. Cimbizla laf alınırdı aĭzından yavrum. Babam çok anlatmazdı.”

Seta Teyze bunları anlatırken gözleri doluyordu.

O vakitler,  ocuĭu olmayan halası, büyük ekmek tandırının içine saklanmış. Ararlarken tandıra sopayı sallamışlar, halasının kafasına gelmiş. O günden beri kafasında duran tostoparлак bir sertlik varmış, saçını tararken tarak oraya takıldı mı, “Vaay anam!” dermiş. “Ne oldu hala?” diye sorduklarında, hep aynı cevabı verirmiş: “Hiç, seferberlik hatıram depreşti.”

Hoca Süleyman Efendi, Seta Teyze'nin babasını yanına almış, adını Rıfat koymuş, ama evlenme  aĭı gelince onu bir Ermeni kızla evlendirmiş. 1920'de askere gitmiş babası. Kız hamile, sabah akşam doĭuracakmıř. Kırşehir'e göndermişler babasını. Oradan kaçmış gelmiş. Bakmış ki bir oĭlu olmuş. Kalkıp geri dönmüş birliĭine. Ordu Kırşehir'den Erzurum'a gitmiş o sırada.

“Dile kolay, babam sekiz sene askerlik yapmış, tam on sene kaybolmuş ortalıktan. Yol yapım içinde  alıştırmışlar askerde. Yollarda kar k retmişler. Atatürk gelecekmış. Karları kaldırırlarken kocaman, ev gibi  ıĭ düşmüş tam yanlarına. 'Demek ki ömrüm var imiş!' derdi babam. Karakol  avuşunun emir eriyemiş. Hani atlarla geziyorlar ya, atlarına baktırmışlar. Herkes terhis ediliyor, babamın askerliĭi bir türlü bitmiyormuş.

Neyse, bu karakol  avuşunun tayini Erzincan'a çıkıyor, oradan giderken de babamı almıyor artık yanına. Ortada kalmış babam. Bir Kürtün yanına işe girmiş, iki kuruşu olsun da köyüne geri d n-

sün diye, ama adam bunun parasını bir türlü vermemiş, tam bir yıl çalışmış onun yanında.

Kürtün karısı da Ermeniymiş, ama pek kötüymüş, babam korkusundan kendisinin de Ermeni olduğunu söyleyememiş, öldürtür beni diye korkmuş. Bakmış olacağı yok, hakkını almadan ayrılmış.

Defterdar Hakkı Bey varmış, onun yanında çalışmaya başlamış. Bu arada babamın karısı altı sene beklemiş. Demişler ki, 'Atatürk çıktı, kocan sağ olsaydı mutlaka gelirdi, demek öldü!' Sonunda evlenmiş kadın da."

Hakkı Bey de, karısı da pek sevmişler babasını. Evlat gibi bağır-larına basmışlar. Adına Hasan demişler. Hasan aşağı, Hasan yukarı.

"Bir gün Hampartsum Erzincan'a gelmiş. Hampartsum dediğimin de adı Mustafa olan, Müslüman edilen bir çocukluk arkadaşımı babamın. Babalığı bunu okutmuş, tahsildar olmuş. Erzincan'da kahvede oturuyormuş. Bir bakmış ki köşeye dönen, hayvanları suya götüren babam. Yüzündeki yara izinden tanımış onu hemen. Babamın üstünden düven geçmişmiş de... 'Ğvont!' diye seslenerek fırlayıp kapıya çıkmış. Babam şaşkınlıkla aranmış adını ünleyeni. 'Hampartsum!' diye koşmuş kucaklamış.

'Aman sus, kimse duymasın, benim adım Mustafa!' demiş.

'Benimki de Hasan!' demiş babam.

'Yahu karın seni bekledi bekledi, sonra ümidi kesti, öldün diye evlendi, iki çocuğu daha oldu. Şimdi biri karnında, biri kucağında... diye anlatmış arkadaşı. Babamın çok saflığı da var. Biraz da bundan kimseye bir şey anlatamıyor. Ama bir gün Hakkı Bey sor-muş: 'Oğlum sen nerelisin, hiç demedin...

Babam bu adama güvendiği için başından geçenleri bir bir anlatmış. Çok vicdanlıymış bu adam, mekânı cennet olsun. 'Oğlum niye söylemedin?' diye serzenişte bulunmuş. Babamın ortada hiçbir şeyi yok, nüfus kâğıdı bile. O yüzden döne döne askerlik yapmış. Hakkı Bey kütükten babamın bilgilerini istiyor. Bakıyor ki babamın kütükte ismi bile yok. 'Kütükte bir Harutyun var, bu neyin olur?' diye soruyor. 'Ağabeyimin oğlu, ama aynı yaştayız, beni de ağabeyimin karısı büyüttü...' diyor babam."

Seta Teyze'nin ninesi, babasını ellisinden sonra doğurmuş. Sonra da kalkamamış, felç olmuş. Yengesi, Harutyun'la beraber büyüt-müş ikisini. Harutyun askerlik çağına gelince kalkıp Ermenistan'a gitmiş. Babası da bunu, gelen tahsildar arkadaşından öğrenmiş.

Hakkı Bey, “Eh o Ermenistan’a gittiye bir daha gelmez, telgrafla onun nüfusunu getirelim, seninmiş gibi...” demiş.

Sonra, babasının nüfusunu çıkarmış eline tutturmuş. Kürt adamdaki bir senelik hakkını almış vermiş; sözü geçer bir adammış.

“Kendi bir senelik emeğini vermiş, ne kadar dürüst adam! Babamın içinde giydiği gömleğe kendi eliyle cep dikmiş. ‘Trende yankesiciler olur, sen safsın, çarparlar!’ demiş. Yüz lira, 1930’un yüz lirası. ‘Bunu hiç ellemel!’ demiş, ayrıca harçlık vermiş, Osmanlı Bankası’na da para yatırmış. ‘Git aileni bul, düzenini kur, ondan sonra bankadaki parayı çek!’ diye tembihlemiş. Tenekeyle dut pekmezi, tenekeyle kavurma... davar kesmiş adam, babam gidiyor diye. ‘Fakirdir bacın zahir, ne yiyeceksin orada?’ demiş. Ne iyi adam, bu cennetlik değil mi şimdi? Ondan sonra trenden bilet almış, eliyle yolcu etmiş.

Bu ağa, babamla mektuplaşıyor, yine otuz lira para gönderiyor ona. Babam da teşekkür etmek için bir manda, bir de öküz kesmiş pastırma yapmak için. Bir tane de sandık çıkmış, pastırma sucuk koymuş, bana para gönderdi diye. Ağa pastırma sucuğu alıp da bil-diremeden deprem oluyor, altüst oluyor Erzincan. Sene 1939. Tam o esnada göndermişmiş babam sandığı. Ama Erzincan’dan haber almış ki, Hakkı Bey ile ailesi sağ kalmış. İyiliğin karşılığı işte! Allah saklamış!”

Babası Kayseri’ye gelmiş, Seta Teyze’nin eniştesini bulmuş. “Zamanında babam o tahsildara, ‘Nasıl bulurum ben ailemi?’ diye sormuşmuş. O da, ‘Mektup yaz, bacın Everek’e gitmiş. Senin oğlunu da o büyötmüş, almış götörmüş!’ demiş. Babam, ‘Kime diye yazacağım?’ deyince, ‘Kayseri Kilisesi, Agop Çavuş diye yazarsan, o mektubun gider yerini bulurlar. Kendi adresini de yaz!’ demiş.”

Babası mektubu yazmış, mektup yerini bulmuş, cevabı gelmiş. “Ne kadar sürdüye arası tabii, orasını bilemiyorum! Mektup gelince, işte o zaman ağası Hakkı Bey demiş ki, ‘Oğlum gider misin, durur musun? Aileni buldunsa ben sana yardım ederim.’ Babam öylelikle Kayseri’ye gelmiş.

Agop Çavuş denenin karısı, babamın bacısı ölünce yerine aldığı kadın, ‘Bacın gadalarını alsın!’ diye diye saf babamı kandırmış. ‘Ben bankadan iyiyim, çek de paralarını bana teslim et!’ demiş.

Zıkkım yiyesice, babamın bütün parasını yemiş. Bak bu da Ermeni! Her milletin de iyi insanı, kötü insanı var. Bak işte, doğrunun doğrusu söylenir. Ondan sonra babam gidiyor onunla Develi'ye. Sekiz lirası kalmış cebinde. Babamın oğlunu büyüten bacasını, onun eltisini ve görümcesini, üçünü birden Tomarzalı bir Müslüman adama vermişler imiş. Everek'e gitmişler. Oradan da Develi'ye.

Babam bacasını buluyor ki, yatacağı yok, tutacağı yok. Annem de o esnada evini dağıtıyor imiş, Beyrut'a kardeşine gidecek imiş. 'Yazık üstüne atacak yorganı yok!' demiş babam için, ona yorgan vermiş.

Bak, aradan iki sene geçecek de evlenecek babamla, hiç akılda yok. Yollar kapanmış, annem gidememiş, öylelikle de evlenmişler. Ondan sonra da ben olmuşum. Hikâye bu."

Seta Teyze'nin annesi Lusaper'in ilk evliliğini on dört yaşında yaptığı gibi, teyzesi de on üç yaşında evlenmişmiş, o zaman dokuz aylık evliymiş. Hamileymiş. Bir kızı olmuş o acının içinde, bakımsızlıktan ölmüş. "Misal, o Türkle evlenmiş. Adamın yaşı çok büyük imiş, ondan iki kızı, bir oğlu olmuş. Adam ölmüş, sonra teyzem yine başka bir Müslüman adamla evlenmiş. Kaç tane Müslüman çocuğu, torunu oldu. Sözün özü, pekmez yoğurda karışmış yavrum bir kez, gayrı kimse ayıramaz. Ben bunu bilir, bunu söylerim."

Bu dokunaklı hikâyeleri dinlerken sürekli gözlerim doluyor, bu kalabalık ve acılı hayatın içinde kayboluyordum. Seta Teyze'nin dün gibi her şeyi hatırladığı parlak belleğine büyük bir hayranlık duyuyordum.

"Yıllarca, bunları unutmamak için anlatıp durdum evladım... diyordu, kemikli ufak elleriyle ellerimi tutarken, "unutmamak için."

Ben de her şeyi hatırlamak istiyordum. Unutmamak değil. Sadece hatırlamak. Hayata karışmak. Bir sigara yakıp balkona çıktım. Seta Teyzemin gözü gibi baktığı küpe çiçeklerine dokundum, papatyalara, sardunyalara... Böğüre böğüre ağlamak istedim. Gözümden bir damla yaş akmadı. Sokaktan ardı arkası gelmeyen, hiç durmayan sesler yükseliyordu. Kalabalığa baktım. Yaşama telaşına şaşarak.

Herkesin kürekle toprak atarak kapattığı o çukur, benim içimde hâlâ açık duruyor. Bir kez görmeye de gittim. Sonbahardı. Mezar-

lıklara yaprak dökmeyen ağaçlar dikmelerinin bir sebebi var mı acaba diye geçirdim içimden. Ne söylemek istiyorlardı? Hayat devam ediyor. Bu mu? Mezarın üstünü otlar kaplamıştı. Mezar taşının üstüne kızımın adı yazılmamıştı hâlâ. Tabii, kim yazdıracaktı ki? Karşiki mezarın kenarına oturup boş mermere baktım boş gözlerle. Hiçbir şey söylemedim, hiçbir şey düşünmedim. Tarifsiz bir yabancılik hissiyle doluydum. Orada ne kadar oturdum bilmiyorum. Zaman nasıl geçti... Bacağımın karıncalanmasıyla kendime geldim. Gün dönmeye başlamıştı. Baktığım yerde gördüğüm yabancı otlar bana hiçbir anlam ifade etmiyordu, orası, o çukur açık duruyordu. Benim gözlerimin gördüğü buydu. Ya da içimde, gözlerimin önünden gitmeyen fotoğraf. Kızım orada, kıpırtısız yatıyordu. Yavaş yavaş kalktım. Karıncalanma geçsin diye biraz bekledim. Topallaya topallaya mezarların arasından yürümeye başladım.

O gece kendimi, bez bir bebekmişim gibi pencereden attım. Ve ölmedim.

Zehirli Yas

Rüyamda sık sık bir laboratuvarda görüyordum kendimi. Hamam gibi sıcak. Ben ter içindeyim. Cam tüplerde, şişelerde, borularda fokur fokur kaynayan ve tavana kadar her yeri kırmızı bir su buharıyla kaplayan, boğucu bir yer. Su buharının sıcaklığıyla gitgide daha çok terliyorum. Nefes alamaz hale geliyorum. Hızla odadan çıkmak, açık havaya kavuşmak istiyorum ama bir türlü bir kapı bulamıyorum. O boğuntuyla sıçrayarak uyanıyorum. Odamdayım ama hâlâ nefes alamıyorum. Kalp ritmimin normale dönmesi zaman alıyor.

Bu rüyayı her gördüğümde, kış da olsa fırlayıp odamın penceresini açıyordum. Tenime çarpan soğuk hava beni kendime getiriyordu. Yaz ise kendime gelmem daha uzun sürüyordu. Şehrin bu naltıcı, nemli, yapış yapış sıcaklığında bütün gözeneklerimle çözünüp yok olduğumu sanıyordum. Sahilden hızla geçen arabaların sesleri birer birer bana çarpıyordu.

Erkenden yattığım geçen akşam, yine aynı rüyayı gördüm. Büyük bir boğuntuyla yerimden fırladım. Pencere açıktı. Sahilden insan sesleri geliyordu. Kalkıp perdeyi açtım. Ellerim o kadar titriyordu ki, tuttuğum kumaşı beton bir künk gibi hissettim. Perdeyi aralar aralamaz, gökyüzünde yükselen yüzlerce dilek feneri gördüm. Gecenin karanlığında hiçbir ağırlığı olmayan portakallar gibi salınarak süzüyorlardı. Birden, içimde bir tel koptu sanki. Gerçekten sesini işittim. Neydi bilmiyorum. Ama birdenbire, gözlerimden yaşlar fışkırmaya başladı. Kızımın ölümünden sonra, ilk kez böyle ağladım. Sarsıla sarsıla, ilk kez. Kendini bilerek, acıyla... Yıllar sonra.

Ah Yeşim! Ah yavrum... Nasıl kıydı kendine... Keşke ben ölseydim onun yerine. Soğumuş bedenine dokunduğumdaki his hâlâ avuçlarımda. Pişmanlık, vicdan azabı ve acıyla yanıp kavruluyorum ama ellerim hâlâ o soğukluğu taşıyor. Zehirli bir yas bu. Hepimizi yutacak. Yutması gerek.

Uğultulu Yok Oluş

Karanlık, uğultulu yok oluşumda onun yürüdüğünü görüyordum. Sadece onun yürüdüğü hat (sanki ben can çekişerek yerde yatıyordum, Ziya da biraz yüksekte bir yerlerden yürüyüp gidiyordu) cılız, beyaz, bir o kadar da çiğ bir ışıkla aydınlatılıyordu. Işık da onunla birlikte yürüyor, onun olduğu yere düşüyordu. Ziya'nın ellerinde taşıdığı çuvalların ağırlığı yüzünden omuzları çömuş, bedeni yere doğru çengelliğe gibi eğilmişti. Her iki elinde de telisten birer çuval taşıyordu. Çuvalların ince gözenekleri, içindekileri belli belirsiz gösteriyordu. Çiğ ışık beyaz çuvalların üstüne düşüyor, gözlerim birer kamera gibi onlara odaklanıyordu. Çuvalların içi kesik başlarla doluydu. Hepsi de benim başımdı. Çuvalların dışı bakan kısımlarının bazı yerlerinde yassılaştırmış yüzlerimi, açık gözlerimi görüyordum. Varlıktan fırlayıp neye açıldığını, hangi hakikate bakarak bu kadar büyüdüğünü bir türlü anlayamadığım yumruk kadar büyümüş korkunç gözlerime bakıyordum. Hıçkırığa hıçkırığa ağlıyor, ölmek için yalvarıyordum.

Bir gün, posta kutusunun üzerinde kalınca bir zarf buldum. Elden bırakılmış. İçinden bir kitap çıktı:

Hayalin En Güzel Kışı

Yazarı: Nuri Z. Erbağ

Ziya, neden vazgeçişine bile sadık kalamıyorsun? Bu kaçınıcı gelgit?

Nuri Z. Erbağ adını görünce birden ateş bastı her yanıma. Bu, sadece benim tanıyabileceğim bir addı. İkimizin arasında bir oyun. Bir gün yabancı bir yazarı soruyordu bana, ama bir türlü ne adını ne de kitaplarını hatırlayabiliyordu. "Hani..." demişti, "hani... böyle... Nuri Erbağ gibi bir müzikalitesi vardı adının, neydi?"

Sonra, uzun bir süre, kim nasıl olduğunu sorsa, şaşmadan verdiği cevabı tekrar etti. Bu, yazarın cümlesiydi: "Hani, 'Kuşlar uçar ama ben yürüyerek tren istasyonuna doğru gidiyorum' diyen zatı muhterem..."

Çok gülmüştük. “Evet, İtalyan Nuri!” demiştim. “Luigi Malerba yahu! Bundan sonra senin adın Nuri Ziya Erbağ olsun.”

İçimdeki Şahmaran kitabını hediye etmiştim ona. Yumuşacık dokunuşlarla deliliğe değen bu kitabı, benim gibi o da çok sevmişti. Ne de olsa, *kuşlar uçuyordu ama biz yürüyerek gidiyorduk tren istasyonuna doğru...*

Zihnim delice bir kıvraklıkla ışıldamaya başladı. Takma adlarla yayımladığın başka kitaplar da var mıydı?

Neden olmasın? Bunun üzerine iz sürmeye koyuldum. Çok okurdum ama uzun zamandır hep eski kitapları karıştırıyordum, son yıllarda çıkan kitaplardan habersizdim. Su içer gibi okumaya başladım. Ayrıldığımız tarihten sonra yayımlanan, yazarı kadın ya da erkek, tanımadığım bütün yazarların kitaplarını araştırıyordum. Tesadüfen elime geçen ya da bilerek aldığım, yazarı ortalıkta görünmeyen kitaplarda onun izini aradım. Kim bilir, söyleşiler yapılan, fotoğrafları sağda solda görünen bir gölge yazar da kullanıyor olabilir. Yazarı farklı bazı kitapların onun kaleminden çıktığına neredeyse yemin edebileceğim noktaya geldiğimde, o yazarlar yeni yeni kitaplarını yayımladı. Kuşum dağılır gibi oldu. Demek ki üslup, parmak izi gibi bir şey değildi. Taklit edilebilir ya da yenden üretilebilirdi. Hatta, sadece onun ve benim aramda geçmiş, konuşulmuş ya da hissedilmiş, ikimizin bilebileceği olay, konu ya da duyguların izlerini, gölgelerini, bazen de kendilerini bulduğum nice kitap geçti ellerimin arasından. Demek bu dünyada yegânelik, benzersizlik diye bir şey yoktu. Birbirine benzemeyen bir sürü insan benzer duygular yaşıyor, benzer düğmelerine basıldığında benzer sesler çıkarıyordu.

Gençlik yıllarımızda, Ziya hiç konuşmadan beni dinlerdi. Üç şişe şarabı devirdiği ve Ziya'yı neredeyse sürükleyerek yatağa götürdüğüm bir gece, onu yatırıp dişimi fırçaladıktan sonra yanına döndüğümde, düzenli nefes alışlarını duydum, sızmıştı bile. Usulca yorganın altına girdim. Dönüp sarıldı, ayaklarını ayaklarıma sürdü her zamanki gibi, içim sonsuz bir mutlulukla doldu.

“Uyudun sandım!” dedim.

Belli belirsiz bir şeyler mırıldandı.

“Mımm, uyumuşsun işte...”

O akşam, tekleyen çamaşır makinesi için aradığım servisten birinin de telefonda beni tok sesimden dolayı yine erkek sandığını, telefonda görüştüğüm insanlara erkek değilim açıklamasını yapmaktan bıktığım için sesimi daha da kalınlaştırarak erkek taklidi yaptığımı, sonunda adam “İsim neydi?” diye sorduğunda, “Mercan Gün...” deyince, “Peki Mercan Bey...” diye hitap edişini anlatmıştım Ziya’ya. Gülüşmüştük.

“Mercan, biliyor musun?” dedi Ziya uyukulu sesiyle, “Sesine bayılıyorum... Böyle geriden, dipten, derinden, tok ve etkileyici gelişine... Konuştukça hafifçe çatallanışına... Sonra yutkunup susuşuna. Azıcık güç topladıktan sonra yine aynı kudretle söze başlamana. Tanrı’nın sesiymiş gibi geliyor sesin bana...

An geliyor, her şey geriye doğru akıyor, birbiriyle yer değiştiriyor, birbirinin görüntüsünü bozuyor, tanınmaz hale getiriyordu.

Biri sevdiğinden ayrı düştü mü, “Yerin altında olacağına, dağın ardında olsun!” derdi ninem.

Peki, ya dağın ardı da bir tür yeraltı ise?

Bazen bilemiyorsak nerede olduğumuzu... Yer, gök, ufuk çizgisi birbirine karışıyorsa... Ya da kendi ücra yalnızlık adamızdan soğuk sulara dalıp çıkıyorsa... Kim iddia edebilir bunun yüzme olduğunu? Bunun aşk olduğunu...

Evde biri rüya anlatmaya kalktı mı, ninem hemen susturur, kalkıp koluna yapışır ve musluğun yanına götürürdü. Suyu açar, “Hah... Şimdi anlat, rüya akan suya anlatılır evladım... derdi. Bir derdi olana da, “Suya koy iç!” deyişini hiç unutmam. İnsanı, yine kendi derdi iyileştirmiş. Benim derdimi iyileştirebilecek bir su yoktu; daha doğrusu, ben derdimi içimden çıkaramıyordum, her yanımda su olsa neye yarardı!

Hiçlikte Buluşanlar

Ruhi, neler geçtiğini anlamadığım buğulu gözlerini yüksek kayalık dağlara dikip sık sık iç geçiren bir adamdı. Yırtıcı kuşların süzülerek arşınladığı gökleri masmavi, günlerce tek bir bulutun geçmediği küçük bir şehirde yaşıyordu.

Kaldığım konuk evinin karşısındaki binanın tepesinde bir güvercin yuvası vardı. Balkonda, bilgisayar başında rapor yazıyordum bazen saatlerce. Arada, durmadan sevişen kuşlara kayıyordu gözlerim. Bütün günü, kimseyle konuşmadan geçirdiğim günlerdi bunlar. Hiçbir şey yemeden. Sadece sigara içip göklere bakarak.

Hayatında kimseye teslim olmamış, kimseyi kaybolarak sevmemiş ve kimsenin onda kaybolmadığı; gömleğinin altında gizli teslim taşını arada sırada okşarken yakaladığım, kederli bir adamdı Ruhi. Onunla kaderimiz hiç arzu etmediğim bir biçimde benzeşti.

Dağ bayır demeden tespit gezileri yaptığımız kimi günlerin akşamı su kenarında yorgun argın oturup hasbıhal ederken sık sık oğlundan yakınırdı. Onu bir türlü anlayamadığından, çok isyankâr bir çocuk olduğundan söz ederdi.

“Mumyalarına duyduğun sevgi ve yakınlığı çocuğundan esirgiyorsun!” dedim bir gün.

“Çocuğun var mı?” diye sorduğunda, “Yok” demiştim ona. O an için yok olması, hiç olmadığı anlamına gelmiyordu elbette. Bunun üzerine, çok acımasız ve kibirli olduğumu, çocuğum olmadığı için onu anlamadığımı, böyle büyük laflar etmenin çok kolay olduğunu söyledi.

Kalbim kırılmıştı ama belli etmedim. “Ruhi, çocuğun ölmedi ya! Gençtir, geçer, anlayışlı davran demek istedim!” diye karşılık verdim sadece.

İki gün sonra ben İstanbul’a dönerken birbirimize mesafeli ve kırgın bir biçimde veda ettik. Üç gün sonra da ortak bir tanıdıktan, Ruhi’nin on sekiz yaşındaki oğlunun intihar ettiğini öğrendim. Cenazeye sadece beyaz çiçeklerden oluşan bir çelenk gönderdim. Onun oğluyla benim kızım, aklımızın ermediği o hiçlikte buluş-

muşlardı işte. Ruhumuzun beyaz çiçekleri sonsuza dek açmamak üzere solmuştu. Ruhi'yi hayatım boyunca bir daha hiç görmedim. Ona bunu söyleyemedim.

Ona söyleyemediklerimi, büyük bir bezginlikle kendime söyledim. Hiç durmadan. Hiç susmadan. Hiç soğumadan. Hiç kabuk bağlamadan. Kibrimle yoldaş ve düşman olarak.

Benim kızım öldü. Ölmedi, canına kıydı. Geçmişte soyu kırılan ben, gelecekteki soyumu kendi ellerimle kırdım! Bu düğümde bütün acılar eşitlendi ve hiçleşti.

İsten İbaretle Hayatlar

Koltuğumun altına sıkı sıkı bastırduğım çantamın varlığını hissediyordum ve içinde taşıdığım kara gelini hep aklımda tutmaya çalışıyordum. Feribotla yol alıyorduk. Taşıtlardan inenler korkulukların kenarlarına dizilmişti. O sırada karşı kıyıda çıkmış yangını fark ettim. Bodur ağaçları yutan kızıl alevlerin üstünden siyah bir duman göklere yükseliyordu. Etrafımdakilere baktım. Görenler telaşla birbirine dumanı gösteriyor, yangına müdahale edilip edilmediğini merak ediyordu.

Ziya'ya, sona gitgide yaklaşırken, bütün hayatımızın isten ibaretle olduğunu düşündüm. Onun, o güne kadar benim için sadece bir mektup adresi olan kovuğuna doğru gidiyordum. Kıyıya yanaşırken herkes otomobillere, otobüslere doluştu.

Önce kısa, sonra uzunca zile basış.

Kopkoyu ve ayaz gibi keskin bir sessizlik ardından.

Derken havalanan kuşların kanat sesleri.

Sonra, içeriden gelen, gönülsüz adımlara eşlik eden bir terlik sürümesi sesi.

Beklenmedik bir misafir belli ki.

“Kim o?”

“Tanrı'nın sesi...”

Mercan'ın eğilip bükülen “ayarsız” belleği,
“akıl çekildiğinde” geride kalanlarla bileniyor; varoluş,
keskin bir bıçağa dönüşüyor.

kıldan ince kılıçtan keskin bir soruyla çalışıyor:

“Hatırladıkların kadar mısın, unutmadıkların kadar mı?”

“Deniz çekildiği zaman, nasıl ki kumsalda görmediğimiz bir sürü şey açığa çıkarsa, akıl çekildiği zaman da hayat başka türlü görünebilir insana. Üstelik kışsa, hayatın kışı bastırılmışsa. Hava gri, dokunsan ağlayacak gibi. Belleğin ıslak kumlarında açığa çıkan yabancı canlılar, aşına ölümler ve sürüsüne bereket şeytanminaresi.”

Kapak fotoğrafı: Hakan Ezilmez (YKKSŞY arşivi)

**Ekranı Kapat,
Kitabı Aç!**

<https://ailesaati.kocsistem.com.tr>

ISBN 978-975-08-3218-5

22 TL

KDV'den
muafır.